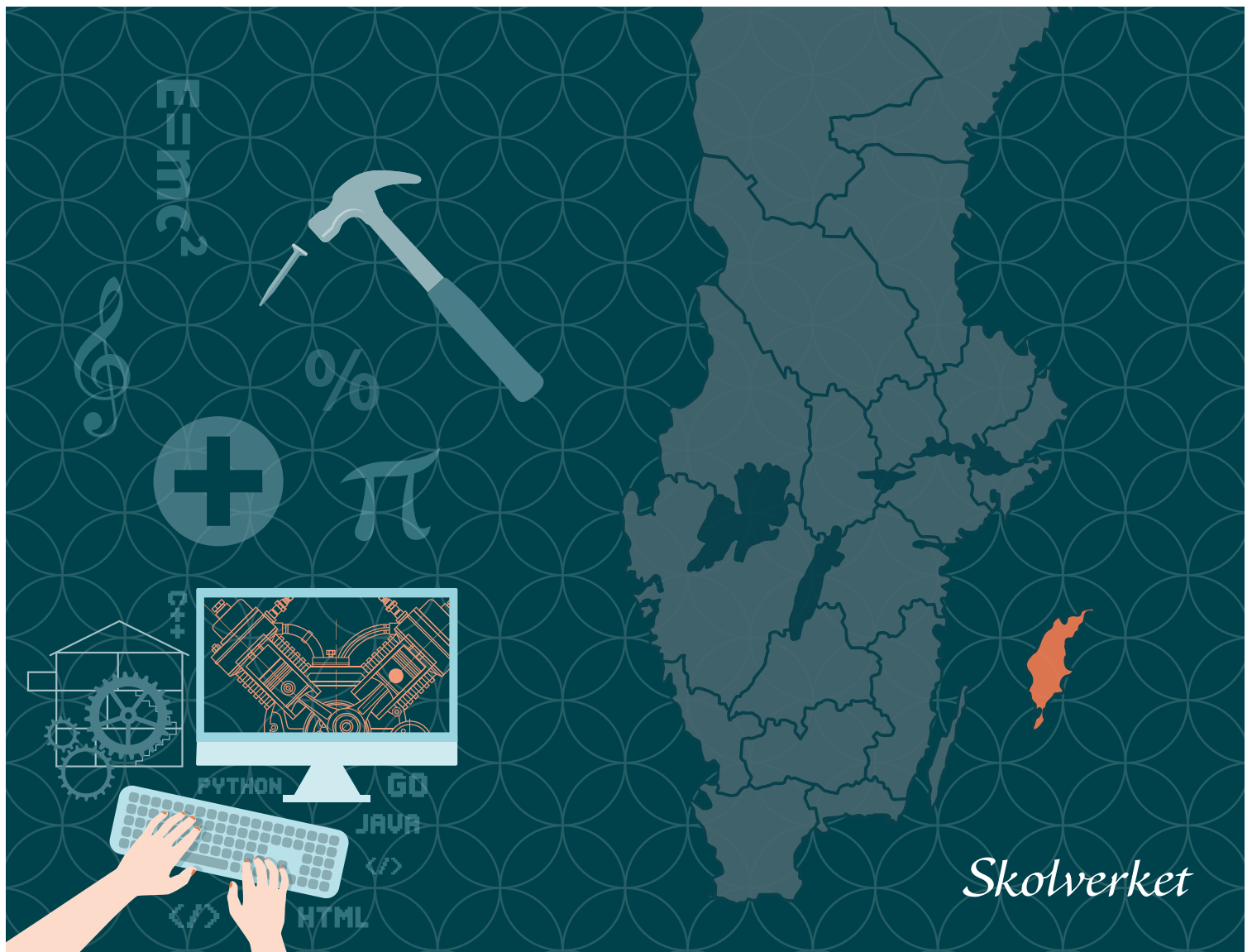

REGIONALA
PLANERINGSUNDERLAG

Planeringsunderlag för gymnasial utbildning

Gotlands län

Skolverket

Planeringsunderlag för gymnasial utbildning

Gotlands län

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF
från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Diarienummer: 2022:1840

Grafisk form och illustrationer: Typoform
Grafik och kartor: Skolverket

Skolverket, Stockholm 2023

Innehåll

Inledning	5
Sammanfattning av Skolverkets bedömning	6
Gymnasieskolan	6
Komvux	9
Kort om Gotlands län	11
Befolkningsstruktur	11
Arbetsmarknad	11
Del 1 Arbetsmarknadens behov, unga och vuxnas efterfrågan och utbildningsutbud i länet	12
Arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft	13
Behov av arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning	13
Behov av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning och högskoleutbildning	19
Regionens bedömning om behovet av arbetskraft	21
Ungdomars och vuxnas efterfrågan på och behov av gymnasial utbildning	22
Förväntad utveckling av elevantalet i gymnasieskolan	22
Ungdomars efterfrågan på utbildning i gymnasieskolan	23
Vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux	26
Gymnasial utbildning i länet	28
Gymnasieskolan: nationella program i länet	28
Gymnasieskolan: introduktionsprogram i länet	29
Komvux: yrkesinriktad vuxenutbildning i länet	31
Anpassad gymnasieskola i länet	32
Del 2 Fördjupning per utbildningsområde	33
Bilaga 1. Yrkesstatistik Gotlands län	112
Bilaga 2. Definitioner och förklaringar	113

Inledning

Riksdagen har fattat beslut om ändringar i skollagen som innebär att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux). Ändringarna ska öka det tillgängliga utbudet av utbildning på gymnasial nivå, underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden samt förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.¹ Lagändringarna ska tillämpas första gången för utbildning som påbörjas 2025.

För att stärka förutsättningarna för en ändamålsenlig planering och dimensionering av gymnasial utbildning ska Skolverket ta fram regionala planeringsunderlag.² Planeringsunderlagen ska stödja huvudmännen i att planera utbildningsutbudet så att det möter både ungdomars efterfrågan, vuxnas efterfrågan och behov samt arbetsmarknadens behov.

Detta planeringsunderlag avser Gotlands län och innehåller beskrivningar av:

- Skolverkets bedömning om behov av förändringar i länets utbildningsutbud
- arbetsmarknadens behov av gymnasialt utbildade i länet och nationellt
- ungdomars efterfrågan på gymnasial utbildning och vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux³
- de utbildningar som erbjuds i länet och elevernas pendlingsmönster.

För gymnasieskolan ska planeringsunderlagen användas för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För yrkesutbildning inom komvux ska underlagen användas för utbildning som påbörjas efter den 31 december 2024.

I underlaget använder Skolverket statistik från flera olika källor. När inget annat anges kommer statistiken från Skolverket.

1. Prop. 2021/22:159 s. 1.
2. 6 a § förordning (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk.
3. Med yrkesutbildning avses i lagstiftningen yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux på gymnasial nivå.

Sammanfattning av Skolverkets bedömning

Skolverkets bedömning baseras på planeringsunderlaget. Här följer en övergripande sammanfattning. Det finns en mer detaljerad bedömning för varje utbildningsområde i respektive fördjupningsdel.

Gymnasieskolan

För att möta arbetsmarknadens behov och ungdomars efterfrågan bör platser i Gotlands län omdisponeras från högskoleförberedande program till yrkesprogram.

Yrkesprogram

Skolverket anser att andelen erbjudna platser bör öka för sju yrkesprogram i länet. Dessa är

- bygg- och anläggningsprogrammet
- el- och energiprogrammet
- fordons- och transportprogrammet
- industritekniska programmet
- naturbruksprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- vård- och omsorgsprogrammet.

Statistiska centralbyråns (SCB:s) prognos anger att det i länet framöver bedöms bli brist på arbetskraft med utbildning inom dessa områden. Region Gotland delar den bilden. De som har läst ovanstående program, förutom naturbruksprogrammet, har en relativt hög etableringsgrad på arbetsmarknaden och arbetar i hög utsträckning inom yrken som matchar deras utbildning.⁴

Ungdomars efterfrågan har ökat till fordons- och transportprogrammet och naturbruksprogrammet de senaste åren. För övriga av de ovanstående programmen har andelen förstahandssökande varit relativt stabil eller minskat något.

Skolverket anser att andelen erbjudna platser bör minska för tre yrkesprogram i länet. Dessa är

- försäljnings- och serviceprogrammet
- frisör- och stylistprogrammet⁵
- hotell- och turismprogrammet

4. Eftersom det inte bedrivits någon utbildning på industritekniska programmet i länet finns ingen etableringsstatistik för personer som har läst programmet.
5. Från och med hösten 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av ett nytt nationellt program som heter frisör- och stylistprogrammet. Skolverkets bedömning gäller det kommande frisör- och stylistprogrammet, medan andelen erbjudna platser läsåret 2023/24 gäller hantverksprogrammet.

SCB bedömer att det framöver kommer bli ett balanserat arbetsmarknadsläge för handels- och administrationsutbildade. Etableringsgraden för personer som har läst programmet är jämförelsevis låg, och ungdomars efterfrågan har minskat de senaste åren.

SCB gör ingen prognos för hantverksutbildade eller utbildade inom hotell och turism. Region Gotland bedömer att det är brist på utbildade inom hotell och turism och inom vissa hantverksyrken.

Etableringsgraden på arbetsmarknaden är relativt låg för personer som har läst hotell- och turismprogrammet, och andelen förstahandssökande har minskat de senaste åren.

Totalt 80 procent av hantverksprogrammets elever i länet läste inriktningen frisör, stylist och hår- och makeupstylist eller den tidigare inriktningen frisör. Skolverkets bedömning gäller det kommande frisör- och stylistprogrammet. Etableringsgraden bland personer som har läst hantverksprogrammet är jämförelsevis låg.

För övriga yrkesprogram bedömer Skolverket att andelen erbjudna platser bör behållas på nuvarande nivå.

Högskoleförberedande program

Enligt SCB:s prognos finns det i Gotlands län, precis som i övriga landet, risk för överskott på arbetskraft med högskoleförberedande gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå framöver. För att möta arbetsmarknadens behov och ungdomars efterfrågan bedömer Skolverket att det bör ske en omDispositionering av utbildningsplatser från högskoleförberedande program till yrkesprogram.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser bör minska på följande högskoleförberedande program

- estetiska programmet
- naturvetenskapsprogrammet
- samhällsvetenskapsprogrammet
- teknikprogrammet.

Personer som har läst estetiska programmet eller samhällsvetenskapsprogrammet fortsätter i låg utsträckning till högskolestudier jämfört med de som läst övriga högskoleförberedande program. Personer som har läst teknikprogrammet eller naturvetenskapsprogrammet fortsätter i högre utsträckning till högskolestudier, men ungdomars efterfrågan har minskat till dessa program de senaste åren och andelen erbjudna platser har varit något högre än andelen förstahandssökande.

För ekonomiprogrammet och humanistiska programmet bedömer Skolverket att andelen erbjudna platser bör behållas på nuvarande nivå.

Tabell. Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet för nationella program i gymnasieskolan i länet.

Nationellt program	Andel erbjudna platser läsåret 2023/24 ⁶	Skolverkets bedömning andel platser	Förändringsriktning
Yrkesprogram totalt	43 %	50 %	↑
Barn- och fritidsprogrammet	5 %	5 %	→
Bygg- och anläggningsprogrammet	4 %	5 %	↑
El- och energiprogrammet	5 %	6 %	↑
Fordons- och transportprogrammet	4 %	5 %	↑
Försäljnings- och serviceprogrammet	4 %	3 %	↓
Frisör- och stylistprogrammet ⁷	4 %	2 %	↓
Hotell- och turismprogrammet	3 %	1 %	↓
Industritekniska programmet	0 %	3 %	↑
Naturbruksprogrammet	6 %	7 %	↑
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	5 %	5 %	→
VVS- och fastighetsprogrammet	2 %	4 %	↑
Vård- och omsorgsprogrammet	3 %	4 %	↑
Högskoleförberedande program totalt	57 %	50 %	↓
Ekonomiprogrammet	11 %	11 %	→
Estetiska programmet	7 %	5 %	↓
Humanistiska programmet	2 %	2 %	→
Naturvetenskapsprogrammet	11 %	9 %	↓
Samhällsvetenskapsprogrammet	17 %	15 %	↓
Teknikprogrammet	10 %	8 %	↓

6. Avrundat till heltal. Summerar i vissa fall inte till 100 procent på grund av avrundningar. Till högskoleförberedande program räknas även International Baccalaureate, för detta program gör Skolverket ingen bedömning.

7. Från och med hösten 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av ett nytt nationellt program som heter frisör- och stylistprogrammet. Skolverkets bedömning gäller det kommande frisör- och stylistprogrammet, medan andelen erbjudna platser läsåret 2023/24 gäller hantverksprogrammet.

Programinriktat val och yrkesintroduktion

Skolverket bedömer att det finns skäl att se över vilka utbildningsområden som finns som yrkesintroduktion och programinriktat val utformade för en grupp elever.

En utmaning vid planering av gymnasieskolans introduktionsprogram utformade för en grupp elever är att i förväg veta hur många elever som kommer att söka till respektive nationellt program och hur många som kommer att bli behöriga. Ofta erbjuds programinriktat val och yrkesintroduktion inom utbildningsområden där det finns plats efter den ordinarie antagningen till gymnasieskolan. Detta riskerar att begränsa elevers möjlighet att välja utbildning.

För att bättre svara mot ungdomarnas efterfrågan på utbildning och arbetsmarknadens behov bör huvudmännen följa Skolverkets bedömning av de nationella programmen även vid planering och dimensionering av programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever.

Komvux

För att möta arbetsmarknadens behov och vuxnas efterfrågan och behov anser Skolverket att antalet utbildningsplatser bör öka inom flera yrkesområden på komvux. Om det inte finns möjlighet att öka det totala antalet elever i komvux, kan det behövas en omfördelning av platser mellan yrkesområdena, för att bättre tillgodose hela arbetsmarknadens behov.

Fler utbildningsplatser bör främst tillkomma inom yrkesområdena bygg och anläggning, industriteknik samt VVS och fastighet. Inom dessa områden väntas det finnas behov av utbildade i länet framöver enligt SCB. Skolverket bedömer även att det finns ett behov att öka antalet utbildningsplatser inom el och energi samt naturbruk. Även inom dessa områden prognostiserar SCB att det framöver finnas ett behov av utbildade på arbetsmarknaden.

Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser inom barn och fritid bör minska, eftersom behovet av utbildade är större inom andra yrkesområden.

För övriga yrkesområden bedömer Skolverket att antalet utbildningsplatser bör behållas på nuvarande nivå.

Tabell. Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet för yrkesområden inom komvux i länet.

Yrkesområden	Antal elever 2022	Förändringsriktning
Barn och fritid	79	↓
Bygg och anläggning	2	↑
El och energi	12	↑
Fordon och transport	23	→
Försäljning och service	1	→
Frisör och stylist ⁸	37	→
Hotell och turism	1	→
Industriteknik	18	↑
Naturbruk	13	↑
Restaurang och livsmedel	10	→
VVS och fastighet	2	↑
Vård och omsorg	222	→

8. Skolverkets bedömning gäller det kommande yrkesområdet frisör och stylist, medan antalet utbildningsplatser 2022 gäller för yrkesområdet hantverk. För mer information se fördjupningskapitlet om hantverk.

Kort om Gotlands län

Invånarantal (2022)

ca 61 000

Andel arbetslösa som saknar gymnasial utbildning (2023)

I länet: 33 %

I riket: 35 %

Utbildningsnivå i länet (2022)

Förgymnasial: 10 %

Gymnasial: 49 %

Eftergymnasial: 39 %

Utbildningsnivå i riket (2022)

Förgymnasial: 10 %

Gymnasial: 41 %

Eftergymnasial: 46 %

Kommuner

Gotland

Befolkningsstruktur

Gotlands län består av endast en kommun och är det minsta av alla län i Sverige, sett till antalet invånare. Precis som i många andra delar av landet väntas andelen av befolkningen som är i yrkesaktiv ålder minska och andelen äldre öka. Gotland är ett av de län som väntas ha högst andel invånare som är 80 år eller mer år 2030. Under hela 2000-talet har födelsenettet i länet varit negativt. För att öka andelen invånare i yrkesaktiv ålder är Gotland därför beroende av inflyttning från andra län. De senaste åren har inflyttningen till länet varit rekordhög. Pandemin och förbättrade möjligheter till distansarbete tros förklara att inflyttningen ökat.

Knappt 9 procent av befolkningen har utländsk bakgrund.

Arbetsmarknad

Gotlands län har en hög sysselsättningsgrad och en stark tradition av småföretagande. Jämfört med i många andra län i Sverige är det också en betydligt högre andel kvinnor som driver företag.

Några viktiga näringsgrenar är livsmedelsindustrin, jordbruk, bygg och handel. Utöver traditionell livsmedelsproduktion finns många jordbruksföretag som riktar in sig på mindre traditionella verksamheter som energi, entreprenad, turism och egen försäljning. Gotland har också en stark besöksnäring, i synnerhet under sommaren.

Den generella arbetslösheten är lägre i Gotlands län jämfört med rikssnittet.⁹ Även andelen långtidsarbetslösa och andelen arbetslösa utan gymnasial utbildning är lägre i Gotlands län.¹⁰

Gotlands geografiska läge som en ö gör att länet har sämre förutsättningar i att förlita sig på arbetspendling som en del av kompetensförsörjningen.

9. Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens arbetslöshetssiffror skiljer sig från SCB:s. Det beror på att Arbetsförmedlingen och SCB utgår från olika dataunderlag och definitioner. SCB utgår från Arbetskraftsundersökningen och deras arbetslöshetssiffror omfattar sysselsatta respektive arbetslösa i hela gruppen 15–74 år. Det betyder att exempelvis heltidsstudierande ungdomar kan definieras som arbetslösa. Arbetsförmedlingens statistik bygger på de personer som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen.

10. Arbetsförmedlingen Analys 2023:10, *Arbetsmarknadsläget i Sveriges län kvartal 2 2023*.

DEL 1

Arbetsmarknadens behov, unga och vuxnas efterfrågan och utbildningsutbud i länet

Arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft

Enligt skollagen ska huvudmän ta hänsyn till arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av viss gymnasial utbildning. För denna utbildning handlar det om tre typer av behov:

- behovet av gymnasialt yrkesutbildade som har läst ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller har en yrkesutbildning inom komvux
- det generella behovet av gymnasialt utbildad arbetskraft på den del av arbetsmarknaden där arbetsgivare rekryterar brett (personer som har läst yrkesprogram eller högskoleförberedande program)
- behovet av högskoleutbildad arbetskraft.

Syftet med detta kapitel är att beskriva behovet på arbetsmarknaden i Gotlands län utifrån ovanstående tre perspektiv.

Behov av arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning

Nationellt väntas efterfrågan på arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning öka fram till år 2035. Det beror dels på att befolkningen växer, vilket i sig leder till ett ökat behov av arbetskraft, dels på att samhället genomgår en stor utbildningsväxling. Utbildningsväxlingen innebär att kunskapskraven ökar inom många yrken. Det kan till exempel leda till att fler arbetsgivare efterfrågar arbetskraft med specifik utbildningsbakgrund till yrken där det tidigare har varit tillräckligt med en kortare eller mer generell utbildning. I vilken utsträckning behovet av gymnasialt yrkesutbildade kommer att öka varierar över landet.

Statistiska centralbyrån (SCB) bedömer hur tillgång och efterfrågan på gymnasialt utbildade i Gotlands län väntas utvecklas på sikt. År 2035 väntas det vara brist på utbildade inom bygg, el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik, fordon, transport, VVS, drift, underhåll, energiteknik samt vård och omsorg. Bristen väntas bli särskilt stor på utbildade inom industriteknik, naturbruk och vård- och omsorg.

Prognosen för Gotland skiljer sig från den nationella prognosen inom utbildningsområdena bygg, restaurang och livsmedel samt VVS, energi, drift och underhåll. Inom dessa områden väntas det bli brist på Gotland och balans på nationell nivå. Vidare väntas det bli balans mellan tillgång och efterfrågan på barn- och fritidsutbildade på Gotland och överskott nationellt.

Utbildningsväxling Kompetenskraven ökar inom många yrken där det tidigare har varit tillräckligt med en kortare utbildning.

SCB tar hänsyn till en mängd faktorer i sina bedömningar. Demografi, pendlingsmönster, pensionsavgångar, och antaganden om hur yrken och utbildningskrav kommer att förändras är några av aspekterna som ingår.

Tabell. Arbetsmarknadsläget år 2035.

Utbildningsgrupp ¹¹	Prognos Gotlands län	Prognos riket
Barn- och fritidsutbildning		
Byggutbildning		
El-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning		
Fordonsutbildning		
Handels- och administrationsutbildning ¹²		
Industri teknisk utbildning		
Naturbruksutbildning		
Restaurang- och livsmedelsutbildning		
Transportutbildning		
VVS-utbildning samt utbildning inom drift, underhåll och energiteknik		
Vård- och omsorgsutbildning		

 Överskott
  Balans
  Brist
  Varierat arbetsmarknadsläge

KÄLLA: SCB.

Som framgår av tabellen saknas prognoser för utbildningsgrupper som omfattar personer som har läst hantverksprogrammet¹³ och hotell- och turismprogrammet. Skälet är att dessa utbildningsgrupper är mycket svårfångade, inte minst för att de finns i så många olika branscher. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammets inriktningar gränsdragningsproblem mellan industri tekniska programmet och hantverksprogrammet, samt restaurang- och livsmedelsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

11. Svensk utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassifikation för att redovisa utbildningsbakgrund. I den Statistiska centralbyråns rapporter Trender och prognoser med sikte på år 2035 aggregerar SCB SUN 2000 i ett antal olika utbildningsgrupper. Denna klassificering skiljer sig något från uppdelningen av de nationella gymnasieprogrammen.

12. I denna utbildningsgrupp ingår personer som har en utbildning inom handel och administration på gymnasial nivå. Den 1 juli 2022 ändrades handels- och administrationsprogrammet till försäljnings- och serviceprogrammet. Förändringen innebar bland annat att programstruktur och examensmål förändrades. Förändringarna gäller även motsvarande utbildning inom komvux.

13. Från och med 1 juli 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av frisör- och stylistprogrammet. De övriga inriktningarna från hantverksprogrammet finsnickeri, florist, textil design och övriga hantverk, har möjlighet att efter godkänd ansökan bedrivas som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

Etableringsgrad För att räknas som etablerad krävs att man är sysselsatt, har en årsinkomst om minst 202 400 kronor och inte har varit arbetslös eller studerat under året.

Etablering efter yrkesprogram: arbete eller högskolestudier

Ett sätt att beskriva hur väl de gymnasiala yrkesutbildningarna motsvarar arbetslivets behov är i vilken utsträckning de utbildade etablerar sig på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.¹⁴ En låg etableringsgrad kan bero på flera faktorer, exempelvis bristande utbildningskvalitet eller ett för stort antal utbildade i relation till den lokala arbetsmarknadens behov. Etableringsgraden ger dock en indikation på hur attraktiv en utbildningsbakgrund är på arbetsmarknaden.

Personer som har gått ett yrkesprogram i gymnasieskolan kan även vidareutbilda sig till ett yrke som kräver eftergymnasial utbildning. Inom vissa yrken, exempelvis inom hälso- och sjukvård, är det vanligt att studenterna har läst en gymnasial yrkesutbildning innan de påbörjar högskolestudier inom samma område. För att beskriva yrkesprogrammets bidrag till kompetensförsörjningen är det därför viktigt att även titta på hur stor andel som studerar vidare inom högskolan efter gymnasieskolan.

Mellan år 2011 och 2023 kunde elever på yrkesprogrammen välja till de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskolestudier. För utbildning som påbörjas från och med höstterminen 2023 ska dock alla yrkesprogram i gymnasieskolan innehålla dessa kurser.¹⁵

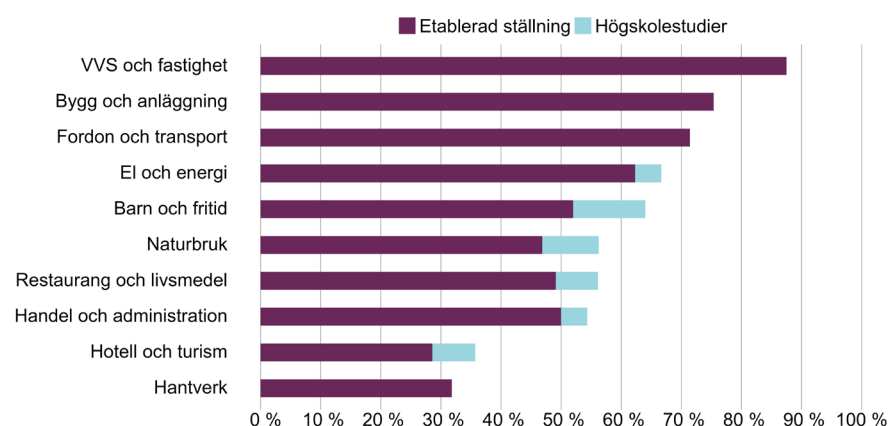
Som figuren nedan visar varierar det mellan programmen hur stor andel av ungdomarna som är etablerade på arbetsmarknaden respektive studerar vid högskola eller universitet tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁶

14. Skolverket använder SCB:s mått "etableringsstatus" för att följa upp ungdomars och vuxnas sysselsättning efter avslutad utbildning. Se mer i Bilaga 2 *Definitioner och förklaringar*.

15. 16 kap. 3 § Skollagen (2010:800). En elev ska dock ha rätt att välja bort delar av det som krävs för grundläggande behörighet enligt vad som framgår av bilaga 2 till skollagen.

16. Observera att statistiken omfattar elever som gått yrkesprogram under perioden då kurser som ger behörighet till högskolan inte ingick i programstrukturen.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁷

Etableringsgraden är högst bland personer som har läst VVS- och fastighetsprogrammet. För denna grupp är nästan 90 procent etablerade på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan. Lägst etableringsgrad har personer som läst hotell- och turismprogrammet. Personer som har läst barn- och fritidsprogrammet eller naturbruksprogrammet har högst andel som går vidare till högskolestudier.

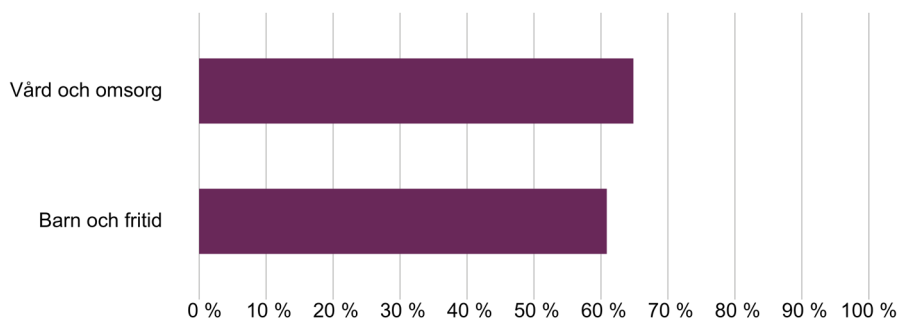
Etablering efter yrkesinriktad utbildning inom komvux

Etableringsgrad efter avslutad yrkesutbildning inom komvux kan, precis som för yrkesprogram i gymnasieskolan, ge en indikation om hur efterfrågad en viss utbildningsbakgrund är på arbetsmarknaden. Figuren nedan visar hur stor andel av personer som har avslutat en yrkesutbildning inom komvux som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter utbildningen.

Eftersom det är förhållandevis få personer som läst yrkesinriktad komvux i Gotlands län kan etableringsstatusen endast redovisas för yrkesinriktningarna barn och fritid samt vård och omsorg. För båda dessa utbildningar är det mer än 60 procent som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutad utbildning.

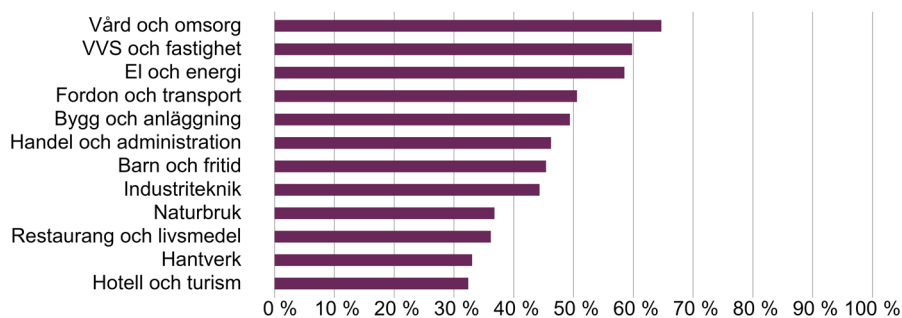
17. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2500 poäng läsåren 2014/15–2016/17. Värt att notera är att covid 19-pandemin pågick under uppföljningstiden för personerna som avslutade gymnasieskolan 2016/2017. Eftersom pandemin drabbade sektorer där många unga får sitt första jobb är det troligt att detta påverkade deras förutsättningar att etablera sig. År 2020 var det en relativt kraftig nedgång av andelen ungdomar med etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med året innan. Läs mer i Skolverkets rapport 2022:38 *Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2020 efter gymnasieskolan*.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹⁸

Figuren nedan visar etableringsstatus på riksnivå efter yrkesutbildning inom komvux. Etableringsgraden på nationell nivå är högst bland personer som läst utbildningar inom vård och omsorg, VVS och fastighet och el och energi. Lägst andel etablerade finns bland utbildade inom hotell och turism respektive hantverk.

Figur. Andel i riket som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹⁹

18. Statistiken omfattar personer som avslutade sina studier under åren 2017–2019. Eftersom covid 19-pandemin pågick under uppföljningstiden för de som avslutade sina komvux-studier år 2019 kan det inte uteslutas att det har påverkat förutsättningarna för arbetsmarknadsetablering. Skolverkets statistik visar att avgångseleverna 2019 har haft svårare att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med tidigare elevgrupper. Läs mer i Skolverkets rapport 2022:1486 Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2019 och 2020 efter avslutad kommunal vuxenutbildning.

19. Statistiken omfattar personer som avslutade sina studier under åren 2017–2019. Eftersom covid 19-pandemin pågick under uppföljningstiden för de som avslutade sina komvux-studier år 2019 kan det inte uteslutas att det har påverkat förutsättningarna för arbetsmarknadsetablering. Skolverkets statistik visar att avgångseleverna 2019 har haft svårare att etablera sig på arbetsmarknaden jämfört med tidigare elevgrupper. Läs mer i Skolverkets rapport 2022:1486 Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2019 och 2020 efter avslutad kommunal vuxenutbildning.

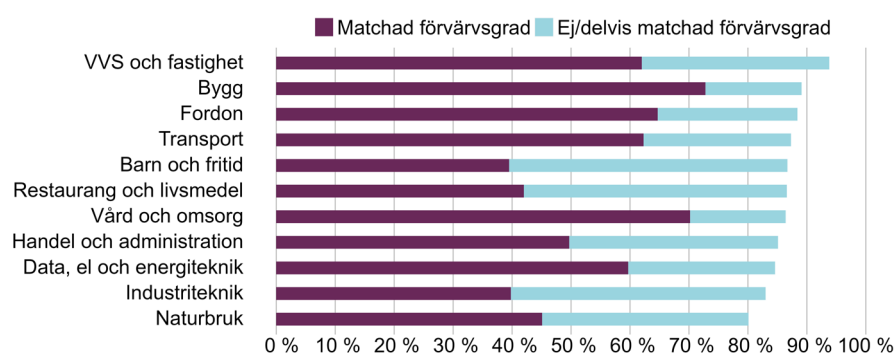
Matchad förvärvsgrad Ett mått på matchningen mellan utbildning och yrke.

Matchning mellan utbildning och arbete

Ytterligare en relevant aspekt är hur stor andel som har ett yrke som matchar deras utbildningsbakgrund, så kallad matchad förvärvsgrad. Är den matchade förvärvsgraden hög tyder det på ett stort arbetsmarknadsbehov av personer med denna utbildning. Är den matchade förvärvsgraden låg, samtidigt som en hög andel arbetar, innebär det att personerna är i arbete men inte inom yrken som är mest relevanta utifrån deras utbildningsbakgrund. Det kan i sin tur tyda på ett mindre arbetsmarknadsbehov eller på att dessa personer arbetar på en del av arbetsmarknaden där arbetsgivarna inte efterfrågar specifik kompetens.

Figuren nedan visar förvärvsgrad och matchad förvärvsgrad för personer som har en gymnasial yrkesutbildning (i gymnasieskolan eller komvux).

Figur. Förvärvsgrad och matchad förvärvsgrad bland personer med gymnasial yrkesutbildning i åldrarna 20–39 år i länet.

Källa: SCB

Den matchade förvärvsgraden är högst bland personer som har läst en utbildning inom bygg och anläggning samt vård och omsorg. Av dem är det över 70 procent som arbetar inom ett yrke som är relevant i förhållande till deras utbildningsbakgrund.

Den matchade förvärvsgraden är lägst bland personer som har studerat barn och fritid, industriteknik samt restaurang och livsmedel.

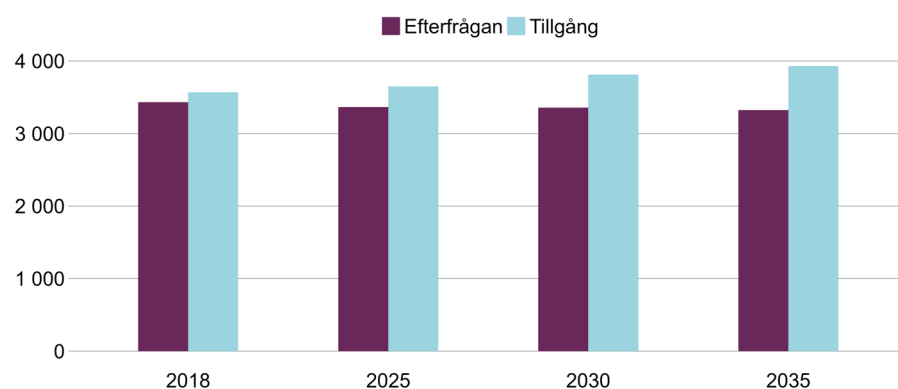
Eftersom SCB bedömer att det är brist på industritekniskt utbildade redan i dag och att bristen kommer att öka framgent, är den låga matchningsgraden bland utbildade inom industriteknik särskilt relevant att notera. Att den matchade förvärvsgraden är så pass låg indikerar att det finns mer kompetens på arbetsmarknaden än vad som nyttjas i dag.

Behov av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning och högskoleutbildning

Personer som har gått ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan bidrar till kompetensförsörjningen på två sätt. För det första är de relevanta på den del av arbetsmarknaden där arbetsgivare rekryterar brett och har ett generellt behov av gymnasialt utbildad arbetskraft. För det andra utgör de den huvudsakliga grunden för den högskoleutbildade arbetskraften.

Tillgången på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå överstiger i dag efterfrågan både i länet och riket i stort. Som figuren nedan visar bedömer SCB att skillnaden mellan tillgång och efterfrågan i länet kommer att öka fram till år 2035. Det betyder att det finns en risk för överskott av personer med högskoleförberedande utbildning på arbetsmarknaden.

Figur. Tillgång och efterfrågan på personer med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå i länet.

Källa: SCB

De högskoleförberedande programmen bidrar även till att möta arbetsmarknadens behov av högskoleutbildad arbetskraft. Enligt SCB beräknas arbetsmarknadsläget för eftergymnasialt utbildade variera framöver. Inom vissa utbildningsgrupper väntas ett överskott på utbildade samtidigt som det väntas bli brist inom andra. Arbetsmarknadsläget väntas också se olika ut i olika delar av landet. Nationellt väntas ett överskott på eftergymnasialt utbildade inom bland annat humaniora och samhällsvetenskap. Samtidigt väntas det nationellt bli en brist på eftergymnasialt utbildade inom bland annat hälso- och sjukvård samt pedagogik och lärarutbildning.²⁰

20. SCB, Bedömning av arbetsmarknadsläget år 2020 och år 2035 per utbildningsgrupp, eftergymnasial nivå.

Etablering efter högskoleförberedande program: arbete eller studier

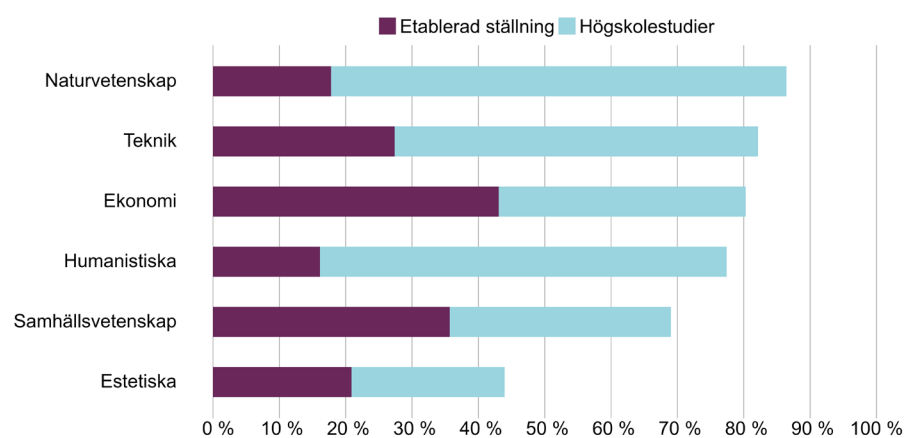
Personer som har läst ett högskoleförberedande program är etablerade på arbetsmarknaden i lägre utsträckning än de som har läst ett yrkesprogram tre år efter avslutad utbildning. Detta är förväntat, givet att programtyperna har olika syften. De högskoleförberedande programmen ska i första hand förbereda eleverna för högskolestudier.

Den sammantagna andelen som antingen är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier varierar mellan strax under 70 och drygt 85 procent för alla högskoleförberedande program utom estetiska programmet. Endast 44 procent av de som läst estetiska programmet är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter gymnasieskolan. Värt att notera är dock att det är relativt vanligt att personer som läst estetiska programmet går vidare till andra utbildningsformer än högskolestudier efter gymnasieskolan. Dessa studier omfattas dock inte av statistiken i detta underlag.

Övergången till högskolestudier är högst bland personer som har läst humanistiska programmet och naturvetenskapsprogrammet. Dessa två program har också den lägsta andelen etablerade på arbetsmarknaden.

Etableringsgrad och andel i högskolestudier i Gotlands län följer samma mönster som genomsnittet för riket, med undantag av humanistiska programmet.

Figur. Andel ungdomar i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter att de lämnat gymnasieskolan.²¹

21. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde högskoleförberedande program med examen eller studiebevis om 2500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Regionens bedömning om behovet av arbetskraft

Sveriges 21 regioner ska tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. För att få en bredare bild av behoven i länet har Skolverket efterfrågat inspel från regionerna, som komplement till SCB:s prognos. Skolverket har även efterfrågat synpunkter från nationella branschföreträdare om kompetensbehoven på nationell nivå. Både regionerna och branschföreträdarna har fått möjlighet att kommentera SCB:s arbetsmarknadsprognos. Branschföreträdarnas inspel tas upp i fördjupningsdelen, i de avsnitt där det är relevant.

Region Gotland delar över lag SCB:s bedömningar kring bristyrken. Regionen framhåller dock att efterfrågan på utbildade inom barn och fritid samt försäljning och service är större än vad SCB beräknar.

Regionen lyfter fram några utbildningsområden där behovet av utbildade kommer att vara särskilt kritiskt framgent.

Många medarbetare lämnade hotell- och restaurangbranschen under pandemin. I dag finns det ett underskott av kompetens och det är svårt att rekrytera både nyexaminerad och senior kompetens. Eftersom besöksnäringen är en central näringsgren i länet är tillgången på utbildade särskilt viktig.

Även restaurang och livsmedel är en viktig näringsgren. Regionen lyfter att det finns ett stort behov av kockar samt medarbetare inom kött- och charkbranschen, inte minst slaktare.

Inom naturbruk är det främst brist på utbildade inom hästhållning och lantbruk. Det finns också behov av fler utbildade från inriktningen mot lantbruksdjur. Regionen lyfter vidare att det behövs fler naturbruksutbildade som har teknisk kompetens, så att de kan följa den tekniska utvecklingen inom lantbruk.

Vad gäller högskoleförberedande utbildning instämmer Region Gotland i SCB:s bedömning om att det finns risk för överskott.

Ytterligare kommentarer som regionen har lämnat för varje utbildningsgrupp presenteras i fördjupningsdelen om respektive utbildningsområde. Där finns också inspel från branschföreträdare om nationella kompetensbehov.

Ungdomars och vuxnas efterfrågan på och behov av gymnasial utbildning

Utöver arbetsmarknadens behov ska huvudmän för gymnasieskolan även ta hänsyn till ungdomars efterfrågan när de planerar sitt utbildningsutbud.²² På liknande sätt ska huvudmän för komvux också ta hänsyn till vuxnas efterfrågan och behov av utbildning när de beslutar vilka yrkesutbildningar och hur många platser som ska erbjudas.²³

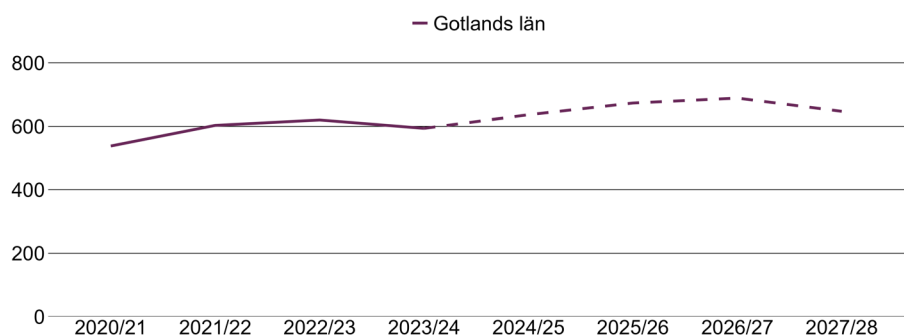
När ungdomar ska söka gymnasieprogram är det många olika faktorer som påverkar. Tidigare studier har visat att valet bland annat påverkas av den sökandes eget intresse och socioekonomiska bakgrund samt sociala normer och tillgängligt utbud.²⁴

I detta underlag använder Skolverket förväntad utveckling av elevantal och ungdomars sökmönster för att beskriva ungdomars efterfrågan på utbildning inom gymnasieskolan. För att beskriva vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux använder vi ett flertal olika faktorer, till exempel andel arbetslösa i länet som saknar en gymnasieutbildning och andel elever i länet som lämnar gymnasieskolan utan en examen.

Förväntad utveckling av elevantalet i gymnasieskolan

En central faktor för planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan är elevkullarnas storlek. Antalet nybörjarelever väntas variera mellan åren och vara som störst läsåret 2026/27.

Figur. Faktisk och förväntad utveckling av antal nybörjarelever i gymnasieskolan läsåren 2020/21–2027/28 i länet.

22. 15 kap. 30 b, 31 a och 32 a §§ skollagen.

23. 20 kap. 16 a § skollagen.

24. Skolverkets rapport *Kunskapsöversikt om faktorer som har betydelse för elevers val av utbildning på gymnasial nivå* (Dnr. 2021:501).

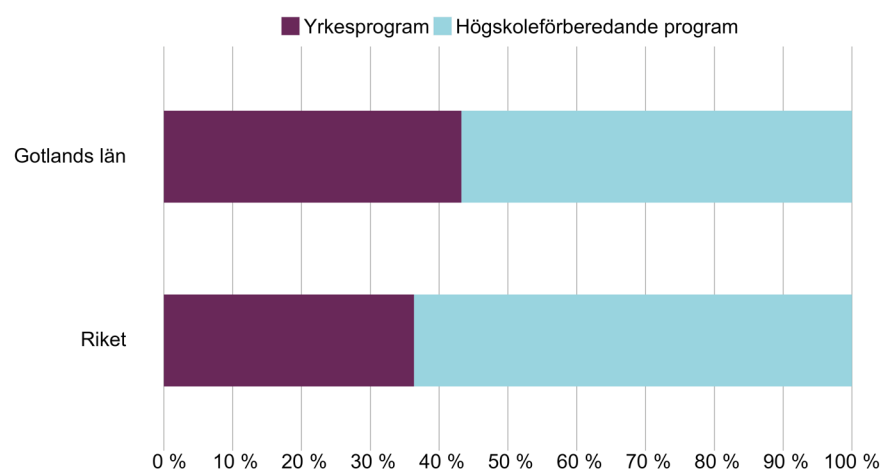
Ungdomars efterfrågan på utbildning i gymnasieskolan

Förstahandssökande beskriver andelen ungdomar som har sökt till ett visst program i första hand, oavsett om de är behöriga att antas till programmet eller inte.

För att beskriva ungdomars efterfrågan på utbildning i gymnasieskolan använder Skolverket också gymnasieelevers sökmönster. Fördelningen av förstahandssökande till högskoleförberedande program respektive yrkesprogram har sett ungefär likadan ut i Gotlands län de senaste tre åren.

Som figuren nedan visar är det en större andel ungdomar som söker till ett högskoleförberedande program än ett yrkesprogram, på Gotland såväl som i hela landet. Däremot är andelen som söker till yrkesprogram något högre på Gotland än riksgenomsnittet.

Figur. Förstahandssökande till yrkesprogram respektive högskoleförberedande program i länet och riket, läsår 2022/23.

Könsfördelning bland förstahandssökande i länet läsåret 2022/23

Högskoleförberedande program

56 % kvinnor
44 % män

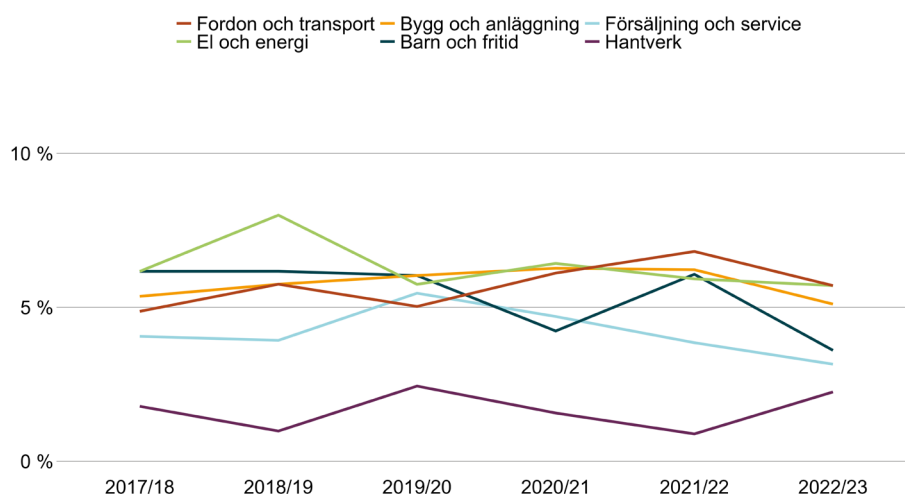
Yrkesprogram

44 % kvinnor
56 % män

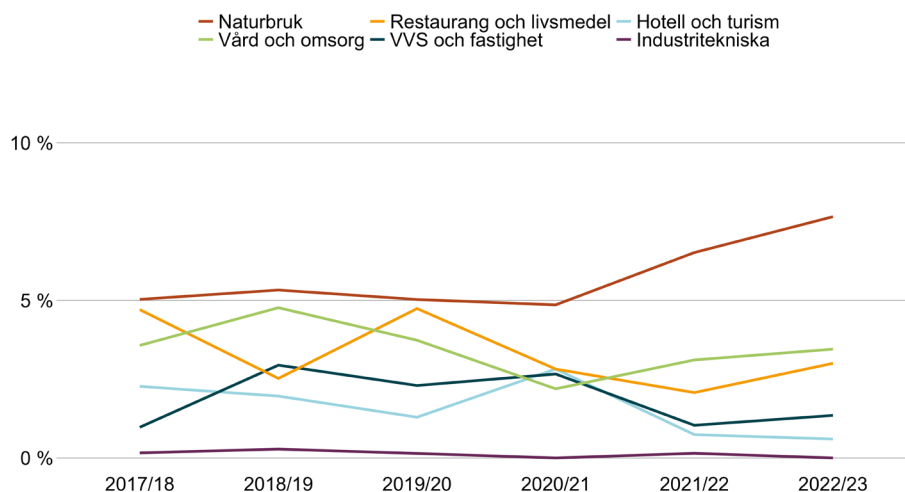
Som figurerna nedan visar har andelen förstahandssökande till de olika yrkesprogrammen varierat över tid. Naturbruksprogrammet är det fjärde mest sökta av alla nationella program i Gotlands län. Det är också det yrkesprogram som har högst andel förstahandssökande. Att naturbruksprogrammet har högst andel förstahandssökande av yrkesprogrammen skiljer sig från hur det ser ut i resten av landet.

Andelen förstahandssökande har minskat till flera av yrkesprogrammen, däribland barn- och fritidsprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet. Viktigt att notera är att industri-tekniska programmet inte bedrivs i Gotlands län, vilket förklarar att programmet i princip inte haft några sökande.

Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per yrkesprogram i länet.²⁵

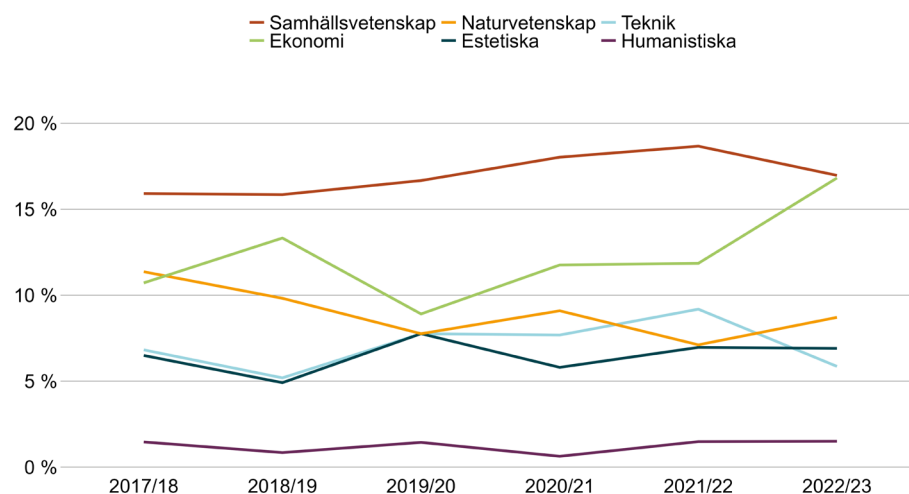
Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per yrkesprogram i länet.

Samhällsvetenskapsprogrammet har varit det mest sökta högskoleförberedande programmet under flera år. Sedan läsåret 2021/22 är det dock en lika stor andel som söker till ekonomiprogrammet som till samhällsvetenskapsprogrammet. Ökningen av andelen förstahandssökande till ekonomiprogrammet syns även på riksnivå. Andelen som söker till naturvetenskapsprogrammet har minskat något över tid men naturvetenskapsprogrammet är fortsatt tredje störst av de högskoleförberedande programmen.

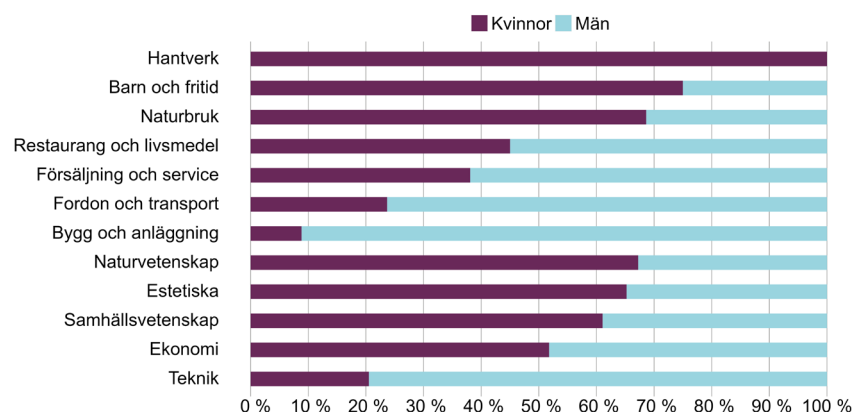
25. Försäljnings- och serviceprogrammet ersatte handels- och administrationsprogrammet till läsåret 2022/23. Uppgifterna om förstahandssökande fram till förändringen gäller handels- och administrationsprogrammet.

Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per högskoleförberedande program i länet.

En ytterligare dimension av efterfrågan på gymnasial utbildning är om det finns skillnader mellan vilka program som kvinnor kontra män söker till. Vilka utbildningar unga väljer påverkar de enskilda personernas förutsättningar för att etablera sig på arbetsmarknaden och arbetsgivares möjligheter att hitta den arbetskraft som de behöver. En ojämn könsfördelning bland de sökande tyder på att det finns möjlighet att öka intresset för programmet hos en av grupperna. Som figuren nedan visar är det en mycket ojämn könsfördelning bland de förstahandssökande till flera av de nationella programmen.

Figur. Könsfördelning bland förstahandssökande i länet, läsåret 2022/23.²⁶

Det är en betydligt högre andel män än kvinnor som söker till bygg- och anläggningsprogrammet, teknikprogrammet samt fordons- och transportprogrammet. Till barn- och fritidsprogrammet, naturbruksprogrammet och naturvetenskapsprogrammet är det däremot en betydligt högre andel kvinnor som söker i första hand.

26. El- och energiprogrammet, hotell- och turismprogrammet, industritekniska programmet, VVS- och fastighetsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet och humanistiska programmet visas ej på grund av få förstahandssökande.

Ekonomiprogrammet är det program som har mest jämn könsfördelning bland de förstahandssökande.

Värt att notera är att könsfördelningen bland de sökande är mycket ojämn till flera av de utbildningsområden där det råder brist på kompetens i länet.

Vuxnas efterfrågan på och behov av yrkesutbildning inom komvux

Att beskriva vuxnas behov av yrkesutbildning inom komvux är komplext eftersom det till stor del påverkas av den allmänna samhällsutvecklingen. Konjunktur- och arbetsmarknadsläget, befolkningens sammansättning och utbildningsnivå samt elevernas resultat i grund- och gymnasieskolan är några faktorer som har betydelse. En annan faktor som påverkar behovet av yrkesutbildning inom komvux är strukturella förändringar på arbetsmarknaden. Pågående utbildningsväxling och digitalisering gör att både yrkesroller och kompetenskrav förändras inom många yrken och verksamheter. Det gör att många, yrkesverksamma såväl som arbetssökande, kan behöva yrkesväxla eller komplettera sin utbildning för att behålla eller hitta ett arbete. Storleken på den här gruppen varierar över tid och den kan växa kraftigt med kort varsel, till exempel om en verksamhet läggs ned. Det kan i sin tur leda till ett ökat behov av yrkesutbildning inom komvux.

Enligt Arbetsförmedlingen efterfrågas en fullföljd gymnasieutbildning av de flesta arbetsgivare i dag. En fullföljd gymnasieutbildning är därför avgörande för en persons möjlighet att etablera sig. Arbetsförmedlingen konstaterar dessutom att personer som saknar gymnasieutbildning löper större risk för långvarig arbetslöshet än andra grupper av arbetssökande. Många av de som saknar gymnasieutbildning i dag kommer därför att behöva utbilda sig inom komvux för att öka sina möjligheter till varaktig sysselsättning.²⁷

År 2022 lämnade cirka 36 procent gymnasieskolan utan att ha tagit gymnasieexamen inom 3 år i Gotlands län. Bland personerna som är arbetslösa i länet är det ungefär en tredjedel som saknar fullföljd gymnasieexamen. Alla som ingår i dessa två grupper kommer inte att söka sig till yrkesutbildning inom komvux. En del vill till exempel hellre komplettera sin utbildning för att kunna studera vidare vid högskolan. Antalet elever som inte fullföljer gymnasieskolan och antalet arbetslösa som saknar gymnasieexamen är därför ingen exakt måttstock på behovet av yrkesutbildning inom komvux. Men det ger en indikation om hur behovet kan komma att se ut framöver.

Även arbetslösa med en fullföljd gymnasieutbildning är en potentiell målgrupp för yrkesutbildning inom komvux. Det kan till exempel handla om personer som har läst en högskoleförberedande utbildning i gymnasieskolan, men behöver utbilda sig inom ett specifikt yrkesområde för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden. Denna grupp är dock mindre och mer svårfångad jämfört med de som saknar en gymnasieutbildning.²⁸

27. Arbetsförmedlingens analys 2022:13, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2022 – Utveckling på arbetsmarknaden 2022–2023.

28. För utbildning på gymnasial nivå ska de som har störst behov av utbildning prioriteras enligt 20 kap. 2 § Skollagen.

Andel arbetslösa som saknar gymnasieutbildning

Länet: 33 %

Riket: 35 %

En annan stor målgrupp för gymnasial yrkesutbildning inom komvux är utrikes födda som saknar gymnasieutbildning. I dag är ungefär hälften av dem som studerar komvux på gymnasial nivå utrikes födda, sett till hela landet. I Gotlands län är det en betydligt lägre andel av komvuxeleverna, 24 procent, som är utrikes födda.

För att kunna tillgodogöra sig en yrkesutbildning på gymnasial nivå kan en person med annat modersmål än svenska först behöva läsa kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och/eller svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå. Ett annat alternativ är att läsa en utbildning som kombinerar sfi eller svenska som andraspråk med yrkesutbildning, eller att få någon form av språk- eller modersmålsstöd parallellt med sina komvuxstudier. Även om alla elever inom sfi inte fortsätter att studera på en yrkesutbildning kan antalet elever inom sfi ge en indikation på behovet av yrkesutbildning inom komvux.

Elever som läser sfi delas in i olika grupper beroende på utbildningsbakgrund. Studieväg 1 riktar sig till elever som har kort eller ingen skolbakgrund. Studieväg 2 riktar sig till elever vars skolbakgrund är mindre omfattande än motsvarande svensk gymnasieskola. Studieväg 3 är för personer vars skolbakgrund motsvarar en svensk gymnasieexamen eller som har deltagit i högre studier. I länet var det 440 personer som studerade inom sfi år 2021. Av dessa studerade 20 procent på studieväg 1, 31 procent på studieväg 2 och 51 procent på studieväg 3.

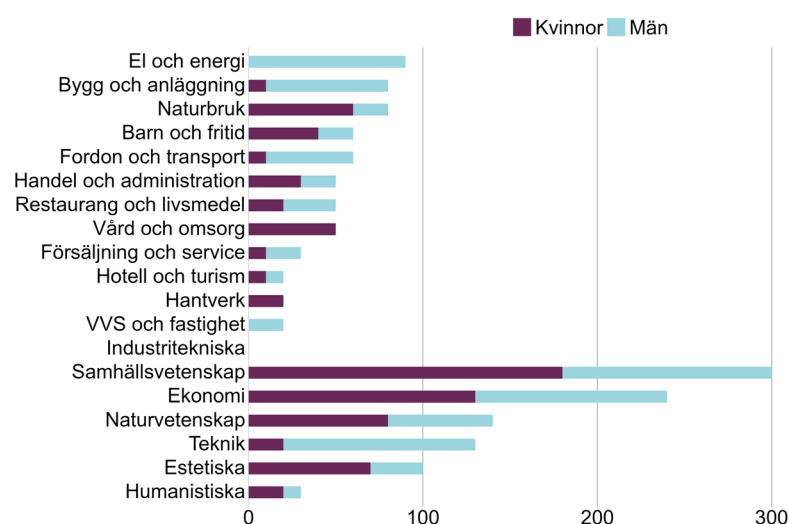
Gymnasial utbildning i länet

Hur väl överensstämmer den gymnasiala utbildning som finns i länet med ungdomars och vuxnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov? Det här kapitlet innehåller beskrivningar av vilka utbildningar som bedrivs och var de finns.²⁹

Gymnasieskolan: nationella program i länet

Läsåret 2022/23 läste knappt 1 600 elever ett nationellt gymnasieprogram i Gotlands län. Av dessa läste majoriteten en ett högskoleförberedande program. Flest elever gick samhällsvetenskapsprogrammet följt av ekonomiprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. Humanistiska programmet är det minsta av de högskoleförberedande programmen och det enda högskoleförberedande programmet som är mindre än ett yrkesprogram.

Figur. Antal kvinnor och män på de nationella programmen i länet, läsåret 2022/23.³⁰

Vilket utbud av gymnasieprogram som eleverna har tillgång till beror på hur hemkommunens samverkan med andra kommuner ser ut. Utbudet påverkas också av vilka pendlingsmöjligheter som finns i länet. Elevers benägenhet att pendla påverkas i sin tur av hur attraktiva olika utbildningsorter, program och skolor upplevs.

Som kartan nedan visar bedrivs samtliga nationella program utom industri- tekniska programmet på Gotland läsåret 2022/23.

29. I de regionala planeringsunderlagen redovisar Skolverket förekomst av utbildning rörande nationella program, introduktionsprogram, riksrekryterande utbildningar med egna examensmål, anpassad gymnasieutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning. Det finns även möjlighet för huvudmän att ansöka om tillstånd för att bedriva idrottsutbildningar inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola, riksrekryterande gymnasieutbildning och särskild variant av gymnasieutbildning.

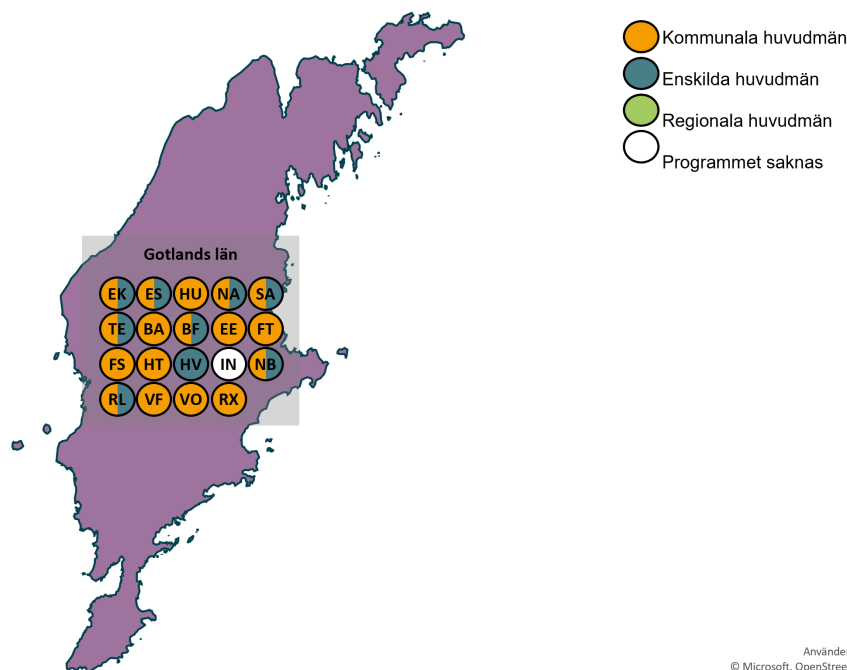
30. Avrundat till närmaste 10-tal. Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter den 1 juli 2022.

Figur. Utbud av nationella program i gymnasieskolan i länet, läsåret 2022/23.³¹

Förklaring av förkortningar av gymnasieprogram

EK	ekonomi
ES	estetiska
HU	humanistiska
NA	naturvetenskap
SA	samhällsvetenskap
TE	teknik
BA	bygg och anläggning
BF	barn och fritid
EE	el och energi
FT	fordon och transport
FS	försäljning och service*
HT	hotell och turism
HV	hantverk
IN	industri tekniska
NB	naturbruk
RL	restaurang och livsmedel
VF	VVS och fastighet
VO	vård och omsorg
RX	riksrekryterande utbildning med egna examensmål

* Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för programmet finns även de som läst på handels- och administrationsprogrammet, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Alla gymnasieprogram förutom hantverksprogrammet bedrevs läsåret 2022/23 av kommunala huvudmän och finns tillgängligt i Visby. Ekonomiprogrammet, estetiska programmet, teknikprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, naturbruksprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet bedrevs av både kommunala och enskilda huvudmän. Hantverksprogrammet bedrevs enbart av enskild huvudman.

På Gotland finns även den riksrekryterande sjöfartsutbildningen. Att utbildningen är riksrekryterande betyder att ungdomar från hela landet kan söka och gå programmet, oavsett var de är folkbokförda.

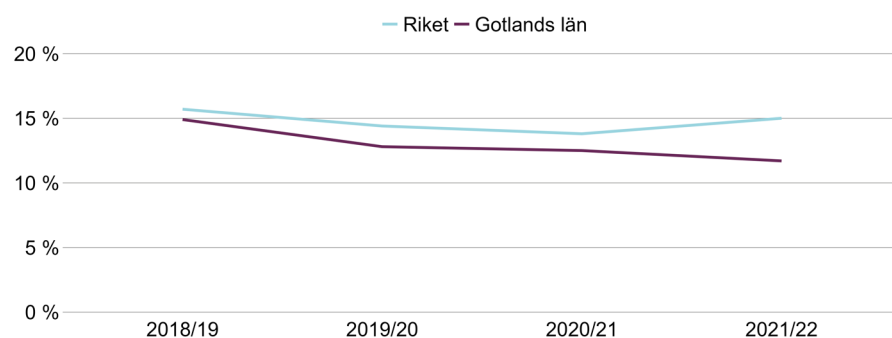
Gymnasieskolan: introduktionsprogram i länet

Ungdomar som inte är behöriga till ett nationellt program har rätt att gå ett introduktionsprogram.³² Behovet av utbildningsplatser på introduktionsprogram styrs alltså av hur många elever som efter grundskolan inte har blivit behöriga för nationella program i gymnasieskolan. Utvecklingen av andelen elever som inte har uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan visas i figuren nedan. Som figuren nedan visar har andelen unga som lämnar grundskolan utan att ha uppnått behörighet till nationellt program i gymnasieskolan minskat i Gotlands län de senaste åren. Läsåret 2021/22 var det 12 procent av eleverna som inte uppnått behörighet. Det var lägre än genomsnittet för riket som var 15 procent.

31. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

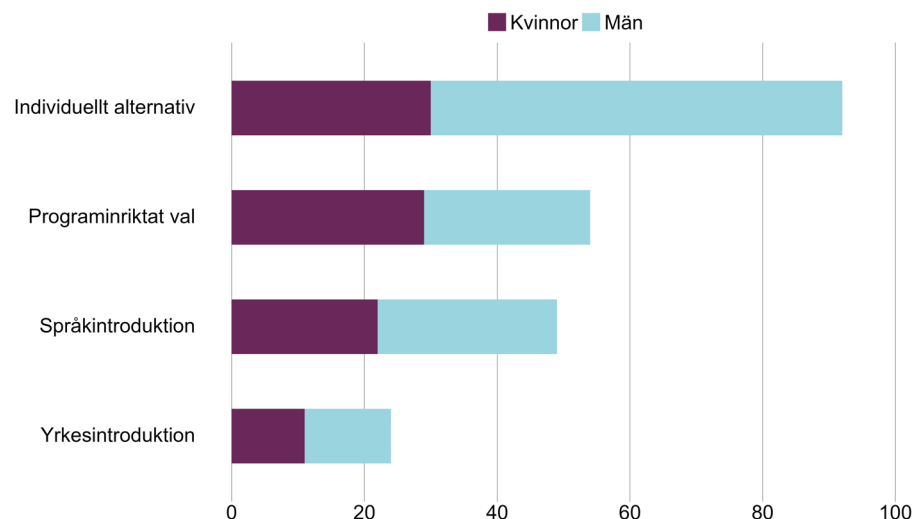
32. 17 kap. 8–12 §§ Skollagen.

Figur. Andel ungdomar som inte uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan läsåren 2018/19–2021/22 i länet och riket.

I figuren nedan visas en översikt över hur eleverna är fördelade på introduktionsprogrammen i länet. Flest elever studerade inom introduktionsprogrammet individuellt alternativ läsåret 2022/23. Det näst vanligaste var programinriktat val. Det var fler män än kvinnor som läste ett introduktionsprogram.

Figur. Antal kvinnor och män på introduktionsprogrammen i länet, läsåret 2022/23.

De nya bestämmelserna om att huvudmän ska ta hänsyn till arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av utbildning omfattar introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintröduktion utformade för en grupp elever.³³ I figuren nedan visas en karta över var i länet dessa introduktionsprogram finns och vilka inriktningar som bedrevs läsåret 2022/23.³⁴

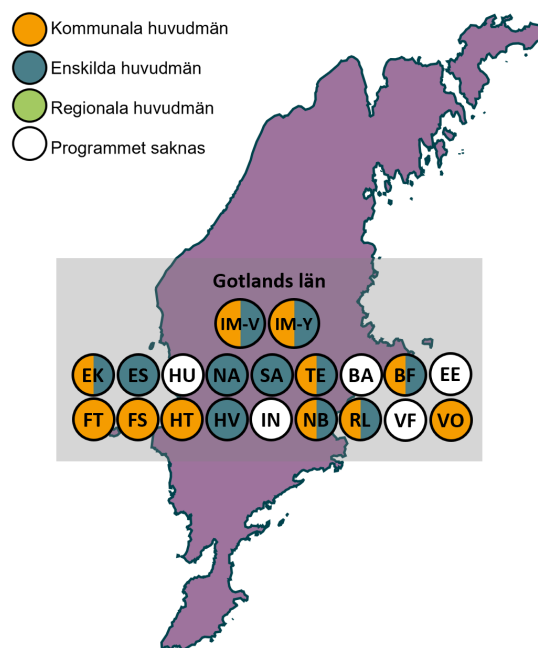
33. 15 kap. 30 b § Skollagen.

34. I kartan görs ingen skillnad på om introduktionsprogrammet är utformat för en grupp elever eller inte.

Figur. Utbud av introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion i länet läsåret 2022/23.³⁵

Förklaring av förkortningar av gymnasieprogram

IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion
EK	ekonomi
ES	estetiska
HU	humanistiska
NA	naturvetenskap
SA	samhällsvetenskap
TE	teknik
BA	bygg och anläggning
BF	barn och fritid
EE	el och energi
FT	fordon och transport
FS	försäljning och service*
HT	hotell och turism
HV	hantverk
IN	industritekniska
NB	naturbruk
RL	restaurang och livsmedel
VF	VVS och fastighet
VO	vård och omsorg

* Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för programmet finns även de som läst på handels- och administrationsprogrammet, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022

Som kartan visar bedrevs programinriktat val eller yrkesintroduktion inom de flesta programområden läsåret 2022/23. Många av programmen bedrevs av både kommunala och enskilda huvudmän. Bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, industritekniska programmet, VVS- och fastighetsprogrammet samt humanistiska programmet bedrevs inte som varken programinriktat val eller yrkesintroduktion.

I programfördjupningarna för respektive utbildningsområde beskrivs vilka program som bedrivits som programinriktat val och yrkesintroduktion.

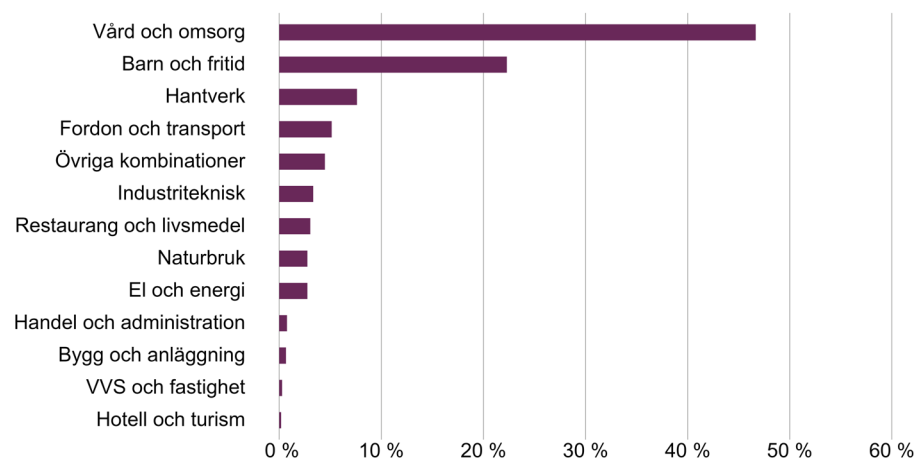
Komvux: yrkesinriktad vuxenutbildning i länet

Komvux är i grunden kursutformat, men det är vanligt att huvudmän kombinerar kurser relevanta för ett yrkesområde i ett yrkespaket för att erbjuda utbildningar som motsvarar behoven på arbetsmarknaden. Dessa yrkespaket kan vara nationella eller regionala.³⁶ Vuxna kan också själva söka olika kombinationer av fristående yrkeskurser för att utbilda sig eller komplettera sin kompetens inom ett yrkesområde. En elev på en yrkesinriktning definieras av Skolverket som en elev som läst minst 400 poäng i kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram.³⁷ År 2022 var det 428 elever som läste en yrkesinriktning inom komvux i Gotlands län.

35. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.
36. Skolverket tar fram exempel på yrkespaket på nationell nivå i samråd med de nationella programråden och de regionala yrkespaketen är utformade av huvudmännen utifrån ett lokalt/regionalt behov på arbetsmarknaden.
37. Att läsa 400 poäng motsvarar 20 veckors heltidsstudier på komvux.

Den största yrkesinriktningen inom komvux på Gotland är, precis som i de flesta andra län, vård och omsorg, följt av barn och fritid. Under åren 2020–2022 bedrevs utbildning inom alla yrkesinriktningar förutom hotell och turism samt VVS och fastighet i länet.

Figur. Andel elever på olika yrkesinriktningar i komvux i länet, 2020–2022.

Anpassad gymnasieskola i länet

Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla anpassad gymnasieskola för elever som tillhör målgruppen. Skolformen omfattar nio nationella program samt individuella program. Det finns också utbildningar som avviker från den nationella programstrukturen.³⁸

Läsåret 2022/23 läste drygt 30 elever inom anpassad gymnasieskola i länet.³⁹ 53 procent läste på ett nationellt program och 47 procent på ett individuellt program.

Samtliga nationella program bedrevs förutom administration, handel och varuhantering, hantverk och produktion, hälsa, vård och omsorg samt samhälle natur och språk. Samtliga elever läste utbildningen hos en kommunal huvudman.⁴⁰

38. Nationellt godkända idrottsutbildningar, riksrekryterande utbildningar med egna examensmål och särskilda varianter.

39. Antal elever i huvudmannens skolor 2022/23, Skolverkets jämförelsetal. Siffrorna avser elever som läser hos en kommunal huvudman. Skolverket presenterar inte statistik för elever som läser inom anpassad gymnasieskola hos en enskild eller regional huvudman.

40. Statistiken bygger på skolenhetsregistret, vilket baseras på huvudmännens egna uppgifter.

DEL 2

Fördjupning per utbildningsområde

Innehåll del 2

Barn och fritid	35
Bygg och anläggning	41
El och energi	47
Fordon och transport	53
Försäljning och service	60
Hantverk	66
Hotell och turism	72
Industriteknik	77
Naturbruk	81
Restaurang och livsmedel	87
VVS och fastighet	93
Vård och omsorg	98
Högskoleförberedande program	104

Barn och fritid

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på barn- och fritidsprogrammet inom gymnasieskolan bör behållas på nuvarande nivå. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på barn- och fritidsutbildningar inom komvux bör minska, eftersom det finns andra områden på arbetsmarknaden där behovet av utbildade är större.

Enligt SCB väntas arbetsmarknadsläget för barn- och fritidsutbildade i länet bli balanserat framöver. Region Gotland delar inte SCB:s bedömning, de anser att det även fortsättningsvis kommer att finnas en stor efterfrågan på barn- och fritidsutbildade

De som har läst barn- och fritidsprogrammet i gymnasieskolan har en relativt låg etableringsgrad på arbetsmarknaden. Det är dock en jämförelsevis hög andel som fortsätter till högskolestudier. Andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är relativt låg för barn- och fritidsutbildade jämfört med andra utbildningsgrupper.

Ungdomars efterfrågan på barn- och fritidsprogrammet har minskat de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs båda inriktningarna på barn- och fritidsprogrammet i länet. Inom komvux har antalet elever som läser en barn- och fritidsutbildning ökat jämfört med 2018.

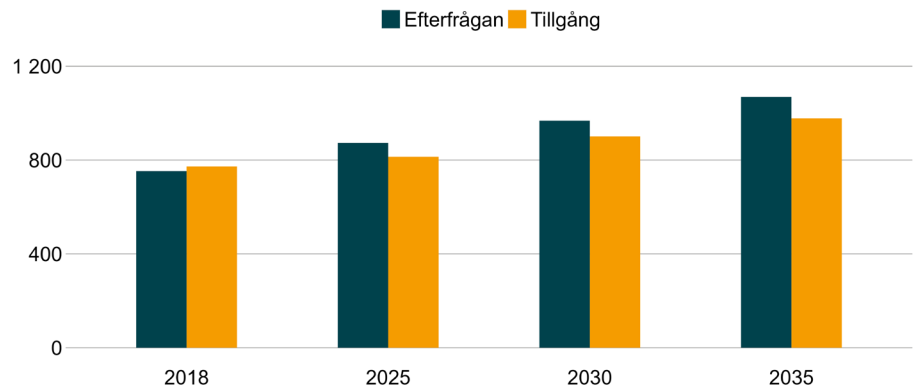
Balanserat arbetsmarknadsläge på sikt för barn- och fritidsutbildade enligt SCB

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli ett visst överskott på barn- och fritidsutbildade 2035. På Gotland väntas utbud och efterfrågan vara i relativ balans.

Efterfrågan på utbildade i länet väntas öka något mer än tillgången. Den ökande efterfrågan beror främst på den utbildningsväxling som pågår inom många verksamheter där barn- och fritidsutbildade arbetar i dag. Utbildningsväxlingen innebär att fler kommer att behöva ha en barn- och fritidsutbildning framöver. Tillgången på utbildade väntas också öka, men inte i samma utsträckning. Det är också många som väntas lämna utbildningsgrupper för vidareutbildning, framför allt inom pedagogik samt vård och omsorg.

Att arbetsmarknadsläget bedöms bli balanserat, trots att efterfrågan väntas öka mer än tillgången, beror på att tillgången på förskolläraryt utbildade väntas öka kraftigt under perioden. Eftersom det finns viss utbytbart mellan barn- och fritidsutbildade och förskollärare påverkar detta arbetsmarknadsläget för barn- och fritidsutbildade.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom barn och fritid i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Region Gotland bedömer att det finns en större efterfrågan på utbildade än SCB beräknar

Region Gotland delar inte SCB:s bedömning om att efterfrågan på barn- och fritidsutbildade kommer att balanseras upp av att tillgången på förskollärare ökar. Det främsta skälet är att barnskötare och förskollärare inte är överlappande kompetenser. Region Gotland bedömer därför att det även fortsättningsvis kommer att finnas en stor efterfrågan på barn- och fritidsutbildade. Framför allt är det utbildade barnskötare och elevassistenter som behövs, eftersom många som arbetar inom dessa roller i dag saknar relevant utbildning.

Nationella branschföreträdare bedömer att behovet av utbildade kommer öka

Skolverket har fått två inspel om kompetensbehovet av utbildade inom barn och fritid.⁴¹

Kommunal delar inte SCB:s bedömning om att det i många delar av landet kommer att vara balans eller överskott på utbildade inom barn och fritid år 2035. Kommunal menar att det redan är svårt att rekrytera utbildad personal på många platser i landet och att det finns flera faktorer som talar för att behovet kommer att öka framöver. En faktor som Kommunal lyfter är att politikens ambitioner för förskolan har höjts de senaste åren och att detta ökar behovet av utbildad personal.

Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) lyfter att politiken har stor påverkan på behovet av utbildade inom barn och fritid. SKR lyfter utökad rätt till fritidshem och ett ökat deltagande i förskolan som exempel på statliga ambitionshöjningar som har lett till ett ökat behov av utbildad personal.

41. Kommunal, Sveriges Kommuner och Regioner.

Varierande möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken. Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå är små till medelstora möjligheter till arbete för flera yrken inom barn- och fritidsområdet.⁴²

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom barn- och fritidsområdet.

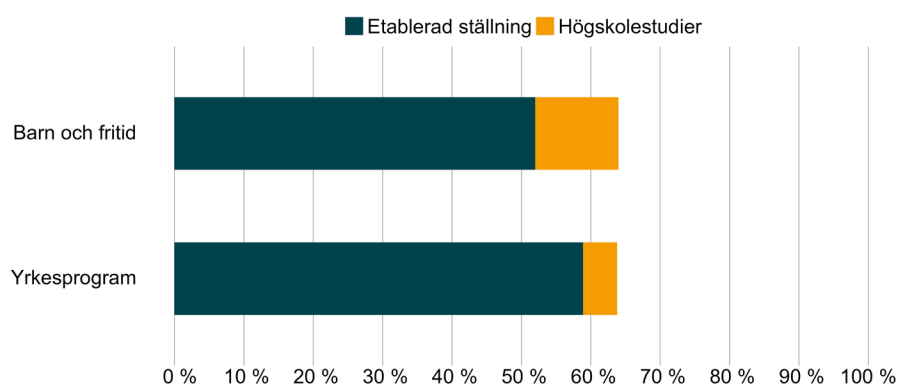
Yrke	Nationell prognos 2026
Barnskötare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Elevassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete
Personlig assistent	Stora möjligheter till arbete
Vårdare och boendestödjare	Stora möjligheter till arbete
Väktare och ordningsvakt	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt stor andel fortsätter till högskolestudier efter utbildning inom barn och fritid

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på barn- och fritidsprogrammet på Gotland är knappt 50 procent etablerade på arbetsmarknaden. Detta är i nivå med rikssnittet för programmet men lägre än genomsnittet för yrkesprogrammen i länet. Samtidigt är det en relativt hög andel som efter att ha läst barn och fritidsprogrammet fortsätter till högskolestudier. Andelen är högre för barn och fritidsutbildade än för yrkesprogrammen generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁴³

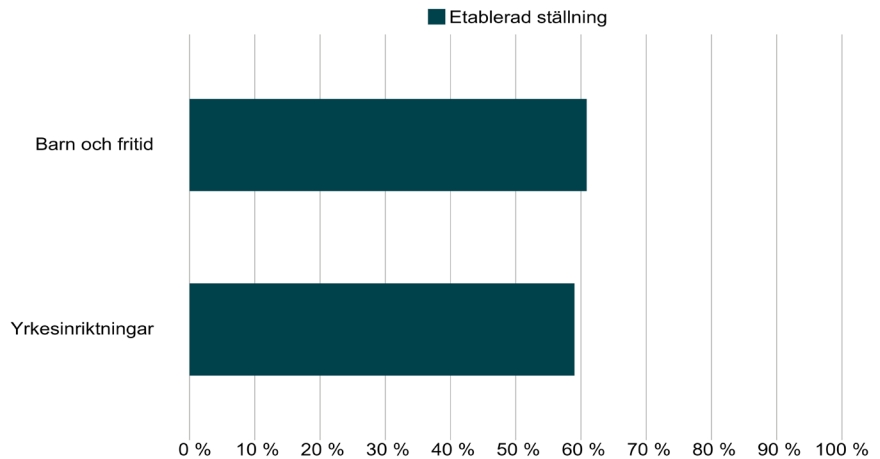

42. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

43. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Drygt 60 procent av de som har läst en barn- och fritidsutbildning inom komvux på gymnasial nivå i länet är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Det är betydligt högre än snittet för riket (45 procent) och marginellt högre än förpersoner som läst yrkesutbildning inom komvux generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.⁴⁴

Barnskötare är det vanligaste yrket bland barn- och fritidsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en barn- och fritidsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁴⁵

Skolform	Yrke	Andel
Barn- och fritidsprogrammet i gymnasieskolan	Barnskötare	17 %
	Väktare och ordningsvakt	14 %
Barn- och fritidsutbildning inom komvux	Barnskötare	63 %

Källa: SCB

44. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

45. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

60 elever gick barn- och fritidsprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Något minskande efterfrågan på barn- och fritidsprogrammet

Barn- och fritidsprogrammet utgjorde 5 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland läsåret 2023/24.⁴⁶

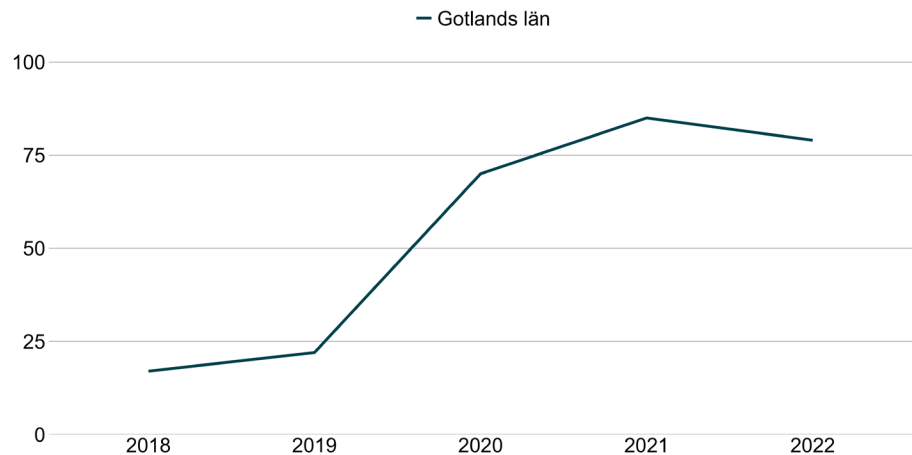
Lsåret 2022/23 var det knappt 4 procent av ungdomarna i länet som sökte till barn- och fritidsprogrammet i första hand. Det är i nivå med genomsnittet för riket. På Gotland har andelen som söker till programmet minskat något de senaste åren. Cirka 75 procent av de förstahandssökande var kvinnor.

Den vanligaste inriktningen bland eleverna var pedagogiskt och socialt arbete.

Ökande antal elever på barn- och fritidsutbildningar inom komvux

År 2022 läste 19 procent av eleverna på yrkesinriktad komvux på Gotland en utbildning inom barn och fritid. Det gör det till det näst största utbildningsområdet i länet. Som figuren nedan visar har elevantalet ökat kraftigt de senaste åren, från 17 personer år 2018 till 79 personer år 2022.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom barn och fritid inom komvux i länet 2018–2022.

46. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Barn- och fritidsutbildning i länet

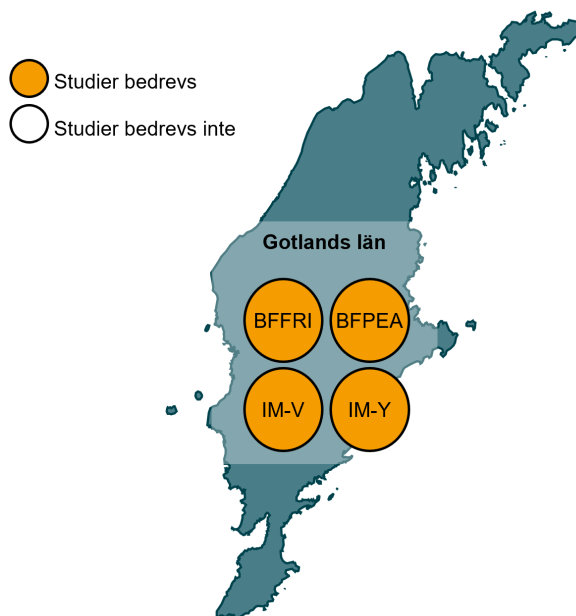
Läsåret 2022/23 bedrevs samtliga inriktningar inom barn- och fritidsprogrammet på Gotland. Programmet fanns också som programinriktat val och yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av barn- och fritidsprogrammet i länet läsåret 2022/23.⁴⁷

Förklaring av förkortningar

BFFRI	fritid och hälsa
BFPEA	pedagogiskt och socialt arbete*
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

* Pedagogiskt och socialt arbete gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för inriktningen finns även de som läst inriktningarna pedagogiskt arbete eller socialt arbete, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

Utbildning inom barn och fritid på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.⁴⁸ Det bedrevs även sammanhållna yrkesutbildningar inom barn och fritid i form av yrkespaket på Gotland år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom barn och fritid i länet 2021.⁴⁹

Yrkespaket	Huvudman
Barnskötare – Elevassistent Bas	Gotland
Påbyggnadspaket Elevassistent	Gotland

47. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

48. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram åren 2020–2022.

49. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Bygg och anläggning

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan bör öka. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på bygg- och anläggnings-utbildningar inom komvux bör öka. Finns det inte möjlighet att öka antalet utbildningsplatser inom komvux som helhet, bör bygg- och anläggningsutbildningar prioriteras framför andra områden.

Enligt SCB väntas det framöver bli brist på byggutbildade i länet framöver. Region Gotland delar den bilden. De som har läst bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan har en relativt hög etableringsgrad på arbetsmarknaden. Andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är också jämförelsevis hög för bygg- och anläggningsutbildade jämfört med andra utbildningsgrupper.

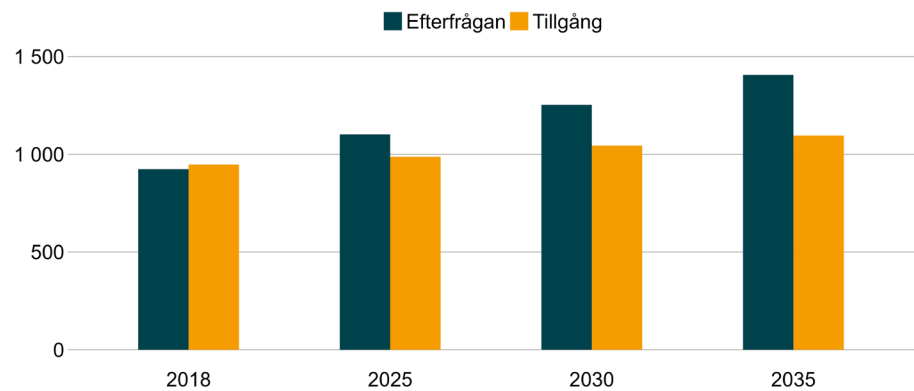
Ungdomars efterfrågan på bygg- och anläggningsprogrammet har varit stabil de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs samtliga inriktningar på programmet i länet, förutom inriktningen mot mark och anläggning. Inom komvux har det varit färre än fem elever per år som läst utbildningar inom bygg- och anläggning.

Risk för brist på arbetskraft med byggutbildning på sikt enligt SCB

I SCB:s prognos för byggutbildade ingår alla inriktningar från bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan och fastighetsinriktningen från VVS- och fastighetsprogrammet, samt motsvarande äldre utbildningar och komvuxutbildningar.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för brist på byggutbildade år 2035.

Enligt SCB:s prognos kommer tillgången på byggutbildade på Gotland att öka med cirka 15 procent fram till år 2035. Samtidigt väntas efterfrågan öka med cirka 50 procent. Ökningen beror främst på den utbildningsväxling som pågår i byggbranschen. Fler arbetsgivarna väntas vilja rekrytera arbetskraft med formell byggutbildning när de nyanställer. SCB bedömer också att byggbranschens generella behov av arbetskraft kommer att öka. Eftersom efterfrågan beräknas öka betydligt mer än tillgången finns det risk för brist på byggutbildade i länet.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på byggtbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Risk för stor brist på byggtbildade enligt Region Gotland

Region Gotland skriver i sitt underlag till Skolverket att det finns ett stort behov av utbildade till byggbranschen i länet. Det beror inte minst på att flera stora infrastruktursatsningar kommer att öka rekryteringsbehovet. Regionen bedömer att det på sikt finns risk för stor brist på kompetens.

Region Gotland nämner också murare, betongarbetare, ventilationsmontörer och plåtslagare som några yrken där det finns ett särskilt stort behov av att utbilda fler.

Nationella branschföreträdare bedömer att det kommer bli brist på utbildade framöver

Skolverket har fått tre inspel från nationella branschföreträdare om behovet av utbildade inom bygg och anläggning.⁵⁰

Byggföretagen instämmer i SCB:s bedömning att det kommer att vara brist på byggtbildade i många delar av landet fram till 2035. Byggföretagen bedömer att behoven kommer att öka framgent. En faktor som driver en större efterfrågan är att specialiseringen ökar inom byggbranschen. En annan faktor är att flera regioner står inför stora pensionsavgångar framgent.

Även Glasbranschföreningen bedömer att efterfrågan på utbildade med specialkompetens inom glas kommer att öka. Det beror dels på ökad efterfrågan på glasprodukter, dels på att även glasbranschen står inför stora pensionsavgångar inom en tioårsperiod.

Måleribranschens yrkesnämnd ger samma bild av behoven i branschen som övriga branschorganisationer. Måleribranschens yrkesnämnd framhåller att behovet kommer att vara särskilt stort i storstadsregioner. Skälet är att det är i storstadsregionerna som behovet av bostadsbyggande och underhåll är störst.

50. Byggföretagen, Glasbranschföreningen och Måleribranschens yrkesnämnd.

Både Måleribranschens yrkesnämnd och Byggföretagen anser att utbudet av vilka inriktningar som erbjuds inom bygg och anläggning behöver förbättras. Fler utbildningsplatser för ställningsbyggare, bergarbetare och håltagare efterfrågas, så att hela arbetsmarknadens behov av kompetens säkerställs.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁵¹

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå förväntas vara stora eller mycket stora möjligheter till arbete inom många yrken inom byggområdet år 2026. Undantagen är grovarbetare inom bygg och anläggning samt gruv- och stenbrottsarbetare, där det väntas bli större konkurrens om jobben.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom bygg- och anläggningsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Anläggningsarbetare	Stora möjligheter till arbete
Anläggningsmaskinförare	Stora möjligheter till arbete
Betongarbetare	Mycket stora möjligheter till arbete
Byggnads- och ventilationsplåtslagare	Mycket stora möjligheter till arbete
Golvläggare	Mycket stora möjligheter till arbete
Grovarbetare inom bygg och anläggning	Små till medelstora möjligheter till arbete
Gruv- och stenbrottsarbetare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Murare och plattsättare	Mycket stora möjligheter till arbete
Målare	Mycket stora möjligheter till arbete
Ställningsbyggare	Mycket stora möjligheter till arbete
Takmontör	Mycket stora möjligheter till arbete
Träarbetare och snickare	Mycket stora möjligheter till arbete
Tunnplåtslagare	Stora möjligheter till arbete

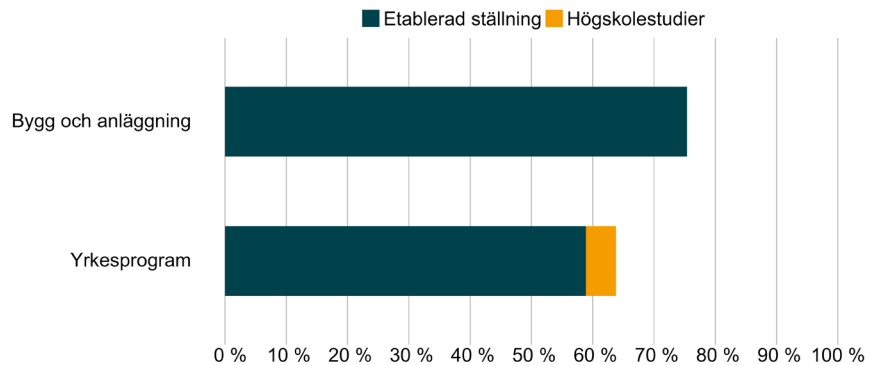
Källa: Arbetsförmedlingen

51. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom bygg och anläggning

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på bygg- och anläggningsprogrammet på Gotland är drygt 75 procent etablerade på arbetsmarknaden. Det är en högre andel än snittet för riket och betydligt högre än yrkesprogrammen i länet generellt. Inga av de som gått bygg- och anläggningsprogrammet på Gotland är i högskolestudier efter tre år.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁵²

Antalet elever som läst bygg och anläggning inom komvux på Gotland är för litet för att etableringsgraden ska kunna redovisas. I hela riket är etableringsgraden bland personer som läst bygg- och anläggning inom komvux 49 procent.⁵³

Träarbetare och snickare är vanliga yrken bland bygg- och anläggningsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en bygg- och anläggningsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁵⁴

Skolform	Yrke	Andel
Bygg- och anläggningsprogrammet i gymnasieskolan	Träarbetare, snickare m.fl.	22 %
	Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	12 %
	Anläggningsmaskinförare m.fl.	7 %
Bygg- och anläggningsutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

52. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

53. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

54. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

74 elever läste på bygg- och anläggningsprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Stabil efterfrågan på bygg- och anläggningsprogrammet

Bygg- och anläggningsprogrammet utgjorde cirka 4 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland åren läsåret 2023/24.⁵⁵

Lsåret 2022/23 var det 5 procent som sökte till bygg- och anläggningsprogrammet i första hand, vilket är i nivå med genomsnittet för riket. Bara 9 procent av de sökande var kvinnor. Andelen av ungdomar i länet som söker till programmet har legat relativt stabilt över tid.

Inriktningen husbyggnad följt av anläggningsfordon var de vanligaste inriktningarna bland eleverna.

Få elever på bygg- och anläggningsutbildningar inom komvux

Antalet elever som läst yrkesinriktade kurser om minst 400 poäng inom bygg och anläggning 2018–2022 är för lågt för att presentera. Det är det näst minsta yrkesområdet inom komvux i länet och har de senaste åren endast omfattat några enstaka individer.

Bygg- och anläggningsutbildning i länet

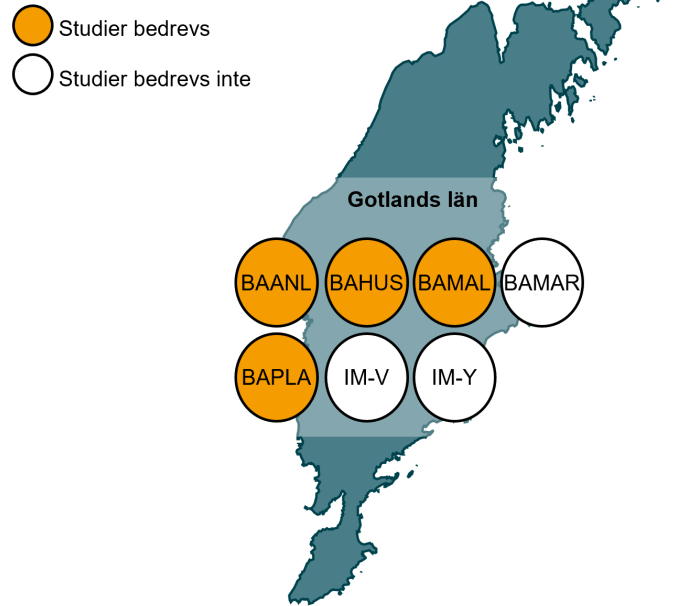
Lsåret 2022/23 bedrevs fyra av bygg- och anläggningsprogrammets fem inriktningar i Gotlands län. Inriktningen som saknades var mark och anläggning. Programinriktat val mot det nationella programmet eller yrkesintroduktion med inriktning bygg och anläggning bedrevs inte i länet.

55. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Figur. Utbud av bygg- och anläggningsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁵⁶

Förklaring av förkortningar

- BAANL anläggningsfordon
- BAHUS husbyggnad
- BAMAL måleri
- BAMAR mark och anläggning
- BAPLA plåtslageri
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

Utbildning inom bygg och anläggning på komvux bedrivs i länet åren 2020–2022.⁵⁷ År 2021 bedrivs utbildning inom bygg och anläggning inom komvux som nationella eller regionala yrkespaket.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom bygg och anläggning i länet 2021.⁵⁸

Yrkespaket	Huvudman
Målare	Gotland
Träarbetare	Gotland

56. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.
 57. Skolverket anger att studier bedrivs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram åren 2020–2022.
 58. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

El och energi

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på el- och energiprogrammet i gymnasieskolan bör öka. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på el- och energiutbildningar inom komvux bör öka.

Enligt SCB väntas det framöver bli brist på utbildade inom el-, data-, automation och kommunikationsteknik i länet framöver. Region Gotland delar den bilden. De som har läst el- och energiprogrammet i gymnasieskolan har en relativt hög etableringsgrad på arbetsmarknaden. Andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är också jämförelsevis hög jämfört med andra utbildningsgrupper.

Ungdomars efterfrågan på el- och energiprogrammet har varit stabil de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs två av programmets inriktningar. Inriktningarna mot automation och energiteknik bedrevs inte. Inom komvux har antalet elever som läser el- och energiutbildningar ökat något jämfört med 2018.

Risk för brist på utbildade på sikt enligt SCB

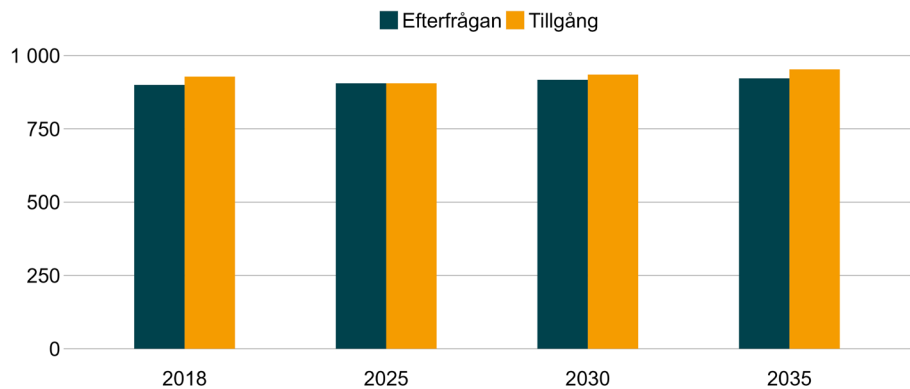
SCB bedömer arbetsmarknadsläget för personer med el-, automations-, dator- och kommunikationsteknisk utbildning på gymnasial nivå. Detta motsvarar el- och energiprogrammets inriktningar mot automation, elteknik samt dator- och kommunikationsteknik i gymnasieskolan. Inriktningen mot energiteknik ingår SCB:s prognos för utbildningsgruppen VVS, drift, underhåll och energiteknik. Mer information om den prognosen finns i avsnittet om VVS- och fastighetsutbildning.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för viss brist på utbildade inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik år 2035.

Både tillgång och efterfrågan på utbildade inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik i länet väntas vara relativt oförändrade under prognosperioden. Visserligen antas efterfrågan öka inom bland annat byggbranschen. Den ökande efterfrågan motverkas dock av pågående utbildningsväxling, i några av de branscher där många el- och energiutbildade arbetar i dag väntas arbetsgivare efterfråga eftergymnasial utbildning i högre grad när de nyanställer. Detta väntas dämpa efterfrågan på gymnasialt utbildade.

Eftersom tillgång och efterfrågan väntas utvecklas i liknande utsträckning finns det risk för att dagens brist på utbildade inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik kvarstår till år 2035.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom el-, automations-, dator- och kommunikationsteknik fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen delar SCB:s bedömning

I sitt underlag till Skolverket skriver Region Gotland att det finns ett stort behov av utbildade inom el, data, kommunikationsteknik och automation i länet. De bedömer i likhet med SCB att behovet kommer att öka framgent.

Det finns bland annat ett stort rekryteringsbehov av elektriker (installations- och industrielektriker) till följd av elektrifieringen som sker inom stora delar av samhället. Elutbildade behövs även i takt med att ny infrastruktur byggs och för underhåll och drift. Regionen pekar också att det finns ett stort behov av fler utbildade inom dator- och kommunikationsteknik. Denna kompetens är svår att rekrytera redan i dag och kommer att behövas i än större utsträckning framgent.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns en risk för omfattande brist på utbildade

Skolverket har fått inspel från sju nationella branschföreträdare kring kompetensbehovet av utbildade inom el och energi.⁵⁹ Alla organisationer som har lämnat inspel delar SCB:s bedömning att det finns risk för brist på utbildade inom el och energi framgent.

Teknikföretagen, Industriarbetsgivarna och Livsmedelsföretagen anser att bristen riskerar att bli särskilt stor och kritisk i fråga om utbildade inom automationsteknik, installation och elteknik. Teknikföretagen och Industriarbetsgivarna anser att SCB:s prognos underskattar behovet av kompetens genom att inte fullt ut ta höjd för kompetensbristen på arbetsmarknaden i dag och ökade behov framgent. Anledningen är teknikskiften tillsammans med omfattande pensionsavgångar inom industrin. Elektrifieringen av industrin leder till att elkunskaper behövs i både större omfattning och inom fler områden. Även Installatörsföretagen anser att SCB:s prognos blir missvisande eftersom de inte beskriver behoven för varje inriktning för sig. Inom installationsbranschen rekryteras personer huvudsakligen från inriktningarna elteknik och automation.

⁵⁹ Sveriges Järnvägsentreprenörer, Service- och kommunikationsfacket (Seko), Teknikföretagen, Industriarbetsgivarna, Livsmedelsföretagen, Svensk Elektronik, Installatörsföretagen.

Livsmedelsföretagen konstaterar att livsmedelsföretag anger kompetensbrist som sitt största investeringshinder. Många företag vill växa men kan inte på grund av att det saknas personal att rekrytera. Livsmedelsföretagen anser att det försvårar mycket för livsmedelsbranschen att inriktningen mot automation erbjuds i så få kommuner.

Även Svensk Elektronik anser att det finns en stor obalans mellan utbudet av utbildning inom el och energi och industrins behov av kompetens. Svensk Elektronik framhåller att elektronik och elektronikersystem utgör allt större och viktigare delar i många olika produkter och system. Det gör att behovet av kompetens uppstått i fler branscher och ökat i omfattning. Svensk Elektronik menar också att det behövs fler elektronikrelaterade kurser inom komvux.

Sveriges Järnvägsentreprenörer framhåller att det finns ett stort behov av personer som har läst programfördjupningen mot järnväg inom el och energiprogrammet. Sveriges Järnvägsentreprenörer menar också att programinriktningen erbjuds av mycket få huvudmän, vilket är ett skäl till att det är så få som utbildas.

Service- och kommunikationsfacket (Seko) lyfter att det saknas distributions- elektriker och kraftvärmetekniker i tillräcklig omfattning.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁶⁰

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas finnas stora eller mycket stora möjligheter till arbete år 2026 för flera yrken inom el- och energiområdet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom el- och energiområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Distributionselektriker	Stora möjligheter till arbete
Drifttekniker vid värme- och vattenverk	Stora möjligheter till arbete
Elektronikreparatör och kommunikationselektriker	Stora möjligheter till arbete
Industrielektriker	Stora möjligheter till arbete
Installations- och serviceelektriker	Mycket stora möjligheter till arbete
Supportttekniker inom it	Mycket stora möjligheter till arbete

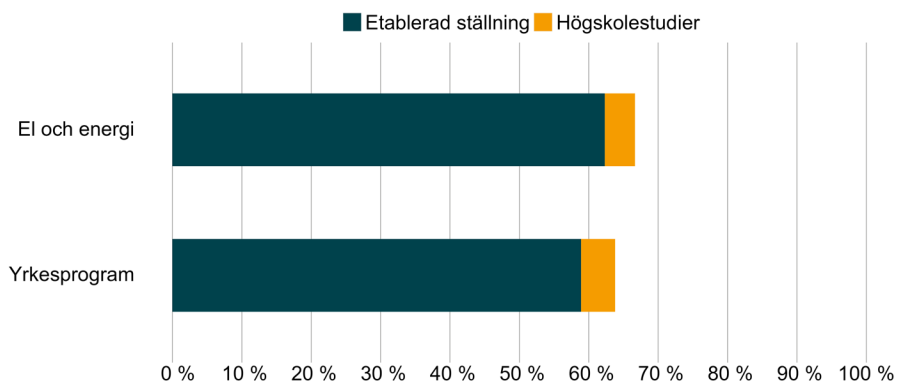
Källa: Arbetsförmedlingen

60. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt hög etableringsrad efter utbildning inom el och energi

Tre år efter avslutad utbildning på el- och energiprogrammet på Gotland är 62 procent etablerade på arbetsmarknaden. Det är något lägre än snittet för el- och energiutbildade i riket. Etableringsgraden för personer som har läst el- och energiprogrammet är relativt god jämfört med många av de andra yrkesprogrammen. Samtidigt är det en lägre andel av de el- och energiutbildade än från flera av de andra yrkesprogrammen som fortsätter med studier inom högskolan efter gymnasieexamen.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁶¹

Antalet elever som läst utbildning inom el- och energi inom komvux på Gotland är för få för att etableringsgraden ska kunna redovisas. I hela riket är etableringsgraden bland personer som läst el- och energiutbildning inom komvux 59 procent.⁶²

Installations- och serviceelektriker är de vanligaste yrkena bland utbildade inom el och energi

Tabell. De vanligaste yrkena efter en el- och energiutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁶³

Skolform	Yrke	Andel
El- och energiprogrammet i gymnasieskolan	Installations- och serviceelektriker	34 %
	Nätverks- och systemtekniker m.fl.	15 %
El- och energiutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

61. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

62. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

63. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

90 elever läste el- och energi-programmet på Gotland läsåret 2022/23.

Stabil efterfrågan på el- och energiprogrammet

El- och energiprogrammet är ett av de största yrkesprogrammen på Gotland. Läsåret 2023/24 utgjorde det 5 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program.⁶⁴

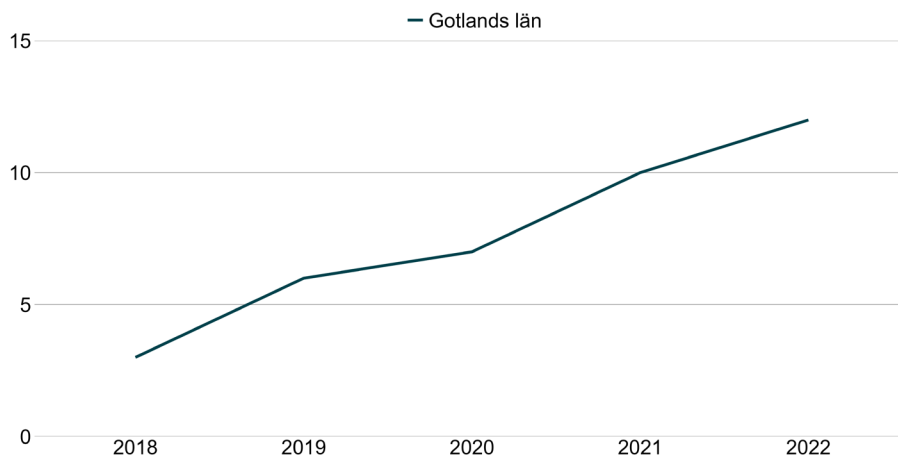
Hur stor andel som söker till programmet har legat relativt stabilt över tid. Läsåret 2022/23 var det 6 procent av ungdomarna i länet som sökte till el- och energiprogrammet i första hand. Det är högre än riksgenomsnittet för programmet. Antalet som till el- och energiprogrammet i första hand är för lågt på Gotland för att könsfördelningen bland de sökande ska kunna redovisas. I hela riket är 95 procent av de förstahandssökande män.

Vanligaste inriktningen bland eleverna är elteknik följt av dator- och kommunikationsteknik.

Ökande antal elever på el- och energiutbildningar inom komvux

Sedan 2018 har antalet elever som läser en komvuxutbildning inom el- och energi ökat i Gotlands län. El- och energiutbildning utgör dock fortfarande en liten andel av yrkesinriktad komvux i länet. År 2022 var det 12 personer som läste en utbildning inom el och energi, vilket motsvarade knappt 3 procent av eleverna.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom el och energi inom komvux i länet 2018–2022.

⁶⁴. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

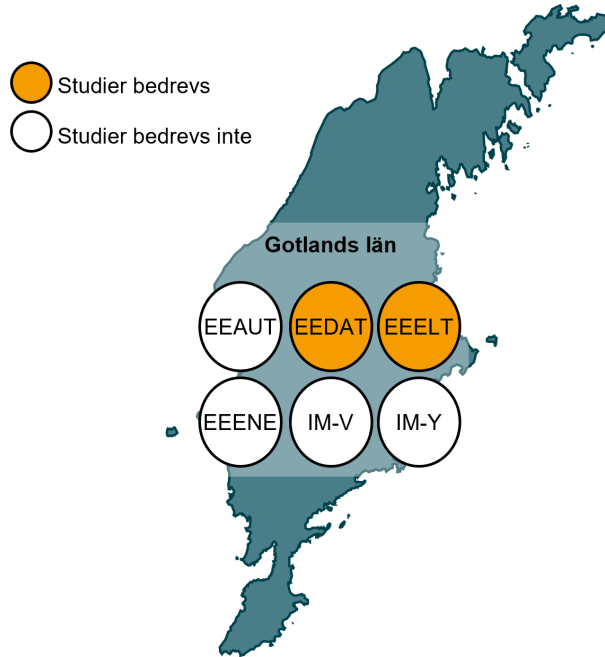
El- och energiutbildning i länet

Läsåret 2022/23 fanns två av el- och energiprogrammets fyra inriktningar på Gotland. De inriktningar som saknades var automation och energiteknik. Programmet bedrevs inte heller som programinriktat val eller yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av el- och energiprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁶⁵

Förklaring av förkortningar

EEAUT	automation
EEDAT	dator- och kommunikationsteknik
EEELT	elteknik
EENE	energiteknik
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Utbildning inom el och energi på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.⁶⁶

År 2021 bedrevs ingen sammanhållen yrkesutbildning inom el och energi i form av yrkespaket inom komvux.⁶⁷

65. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

66. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram åren 2020-2022.

67. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Fordon och transport

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på fordons- och transportprogrammet inom gymnasieskolan bör öka. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på fordons- och transportutbildningar inom komvux bör behållas på nuvarande nivå.

I länet väntas det framöver finnas en risk för brist på arbetskraft med fordonsutbildning, men för transportutbildade väntas arbetsmarknadsläget bli balanserat enligt SCB. Region Gotland delar SCB:s bild när det gäller fordonsutbildade. Regionen anser att det framöver kommer finnas ett behov av transportutbildade eftersom medelåldern inom transportbranschen är hög och stora pensionsavgångar väntas.

Etableringsgraden bland de som har läst fordons- och transportprogrammet är hög jämfört med de som har läst flera andra yrkesprogram i gymnasieskolan. En jämförelsevis stor andel av de fordonsutbildade och transportutbildade i länet arbetar i yrken som matchar med utbildningen.

Ungdomars efterfrågan på fordons- och transportprogrammet i gymnasieskolan har ökat de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs två av programmets inriktningar i länet, det bedrevs ingen utbildning på inriktningarna mot karosseri och lackering eller transport. Inom komvux har antalet elever som läser fordons- och transportutbildning ökat sedan 2018.

Risk för viss brist på fordonsutbildade på sikt enligt SCB

SCB gör separata arbetsmarknadsprognoser för utbildningsgrupperna fordon respektive transport.

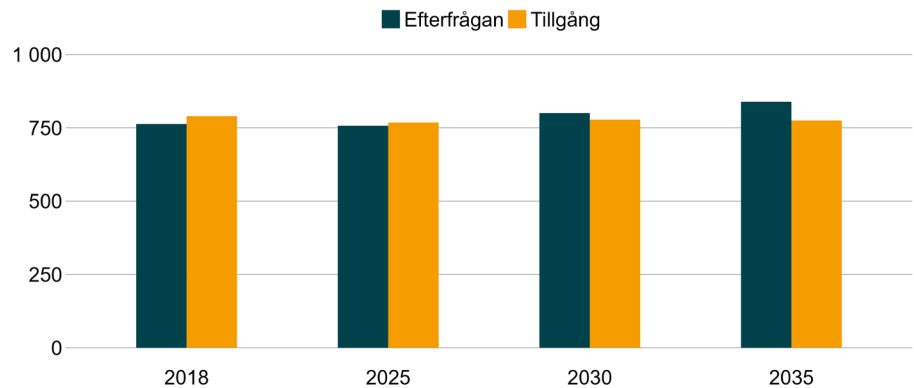
Utbildningsgruppen fordonsutbildade omfattar personer som har läst fordons- och transportprogrammets inriktningar karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner samt personbil. De nationella yrkespaketen på komvux är lastbilsmekaniker, maskinmekaniker, personbilsmekaniker, reservdelsspecialist lätta fordon och reservdelsspecialist tunga fordon.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för stor brist på fordonsutbildade 2035.

Även på Gotland väntas viss brist på utbildade på sikt. Det beror på att tillgången på fordonsutbildade väntas vara relativt oförändrad samtidigt som efterfrågan väntas öka. Ökningen beror framför allt på den utbildningsväxling som väntas ske inom flera branscher. Exempelvis väntas en större andel av motorfordonsmekanikerna ha en fordonsutbildning år 2035 jämfört med i dag. SCB:s

sammantagna bedömning är därför att det finns risk för att den brist som finns redan i dag består under prognosperioden.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på fordonsutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Brist på utbildade enligt regionen

Region Gotland delar SCB:s bedömning om att det finns brist på fordonsutbildade och att denna brist riskerar att bestå. I sitt underlag till Skolverket skriver regionen att tillgången på utbildade inte ökar i tillräcklig omfattning. Det är också allt färre utbildade som väljer att stanna i yrket över tid.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av fordonsutbildade

En nationell branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om kompetensbehov av fordonsutbildade, Sveriges Fordonsverkstädernas Förening (SFVF).

SFVF delar bilden av att det finns ett stort behov av fordonsutbildade fram till år 2035. SFVF lyfter också att ytterligare en aspekt är att det pågår en stor omställning i fordonsbranschen. Omställningen gör att många yrkesverksamma kommer att behöva kompetensutveckla sig för att möta förändrade kompetensbehov i branschen.

Balanserat arbetsmarknadsläge för transportutbildade på sikt enligt SCB

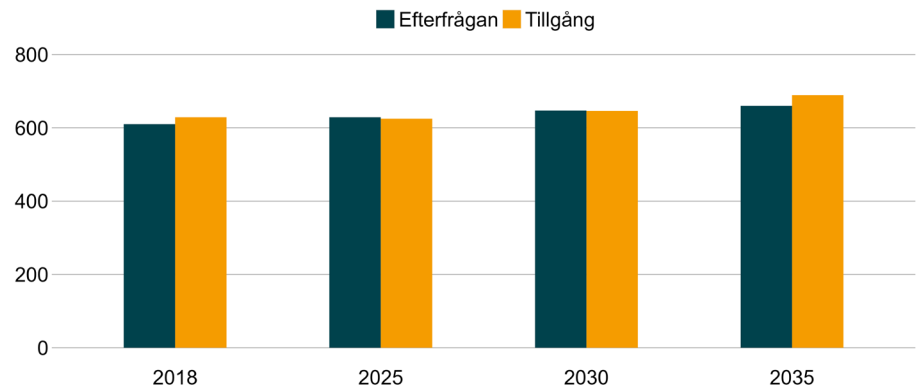
SCB gör separata arbetsmarknadsprognoser för utbildningsgrupperna fordon respektive transport.

Utbildningsgruppen transportutbildade omfattar personer som har läst fordons- och transportprogrammets inriktning transport. De nationella yrkespaketen på komvux är yrkesförare godstransport (C och CE) och yrkesförare persontransport.

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för överskott på transportutbildade 2035.

På Gotland väntas både tillgång och efterfrågan på transportutbildade öka med cirka 10 procent fram till år 2035. Antalet examinerade och inflyttare tillsammans väntas bli ungefär lika stor som antalet som lämnar arbetskraften, flyttar från länet eller vidareutbildar sig. Att efterfrågan väntas öka beror på att behovet av arbetskraft väntas växa inom vägtransport, byggverksamhet och tillverkningsindustri. Eftersom tillgång och efterfrågan kommer att öka i ungefär samma utsträckning bedömer SCB att arbetsmarknadsläget kommer att vara relativt balanserat för utbildningsgruppen år 2035.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på transportutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Region Gotland ser ett behov av yrkeschaufförer

Region Gotland pekar på att medelåldern inom transportbranschen är relativt hög och att pensionsavgångar är att vänta framgent. Det gör att det finns ett behov av att rekrytera fler utbildade, framför allt yrkeschaufförer. Eftersom transportutbildning inte ges inom gymnasieskolan på Gotland så sker tillförseln av kompetens genom komvux.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av transportutbildade

Tre nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om kompetensbehov av transportutbildade.⁶⁸ Transportföretagen framhåller att statistiken som ligger till grund för SCB:s prognos inte speglar det korrekta antalet yrkesverksamma i transportsektorn. Transportföretagen anser därför att SCB:s prognos underskattar hur behovet av transportutbildade kommer att utvecklas framåt. Transportföretagens bedömning är att behovet av utbildade kommer att vara långt mycket större än vad SCB:s prognos visar.

68. Kommunal, Transportföretagen och Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA).

Kommunal ser ett stort behov av buss- och spårvagnsförare nu och framåt. Pågående generationsskifte bland bussförare tillsammans med att kollektivtrafiken växer gör att efterfrågan på buss- och spårvagnsförare kommer att fortsätta vara hög. Kommunal bedömer att rekryteringsbehovet är störst i storstadsregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Kommunal anser att det behövs fler elever som läser en utbildning inom fordon och transport och fler som väljer att läsa programfördjupningskurser i ämnet persontransporter (som ger behörighet till D-körkort).

Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA) anser att det finns brister i både SCB:s och Arbetsförmedlingens prognoser. TYA menar, precis som övriga branschföreträdare, att kompetensbehoven är större än vad prognoserna visar.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁶⁹

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas vara varierad konkurrens om arbete inom flera yrken inom fordons- och transportområdet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom fordons- och transportområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Buss- och spårvagnsförare	Mycket stora möjligheter till arbete
Lager- och terminalpersonal	Små till medelstora möjligheter till arbete
Lastbilsförare	Stora möjligheter till arbete
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatör	Mycket stora möjligheter till arbete
Taxiförare	Mycket stora möjligheter till arbete
Truckförare	Stora möjligheter till arbete

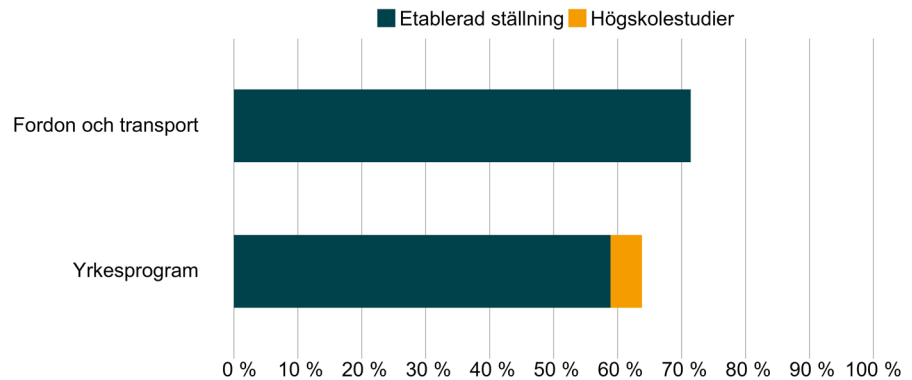
Källa: Arbetsförmedlingen

⁶⁹. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom fordon och transport

Tre år efter avslutad utbildning på fordons- och transportprogrammet på Gotland är drygt 70 procent etablerade på arbetsmarknaden. Det är något lägre än snittet för riket, men betydligt högre än yrkesprogrammen i länet generellt. Det finns ingen övergång till högskolan för denna utbildningsgrupp på Gotland.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁷⁰

Antalet elever som läst fordons- och transportutbildning inom komvux är för få på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. I hela riket är etableringsgraden bland personer som läst fordon och transport inom komvux i genomsnitt 51 procent.⁷¹

Lastbilsförare och mekaniker är vanliga yrken bland utbildade inom fordon och transport

Tabell. De vanligaste yrkena efter en fordons- och transportutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁷²

Skolform	Yrke	Andel
Fordons- och transportprogrammet i gymnasieskolan	Lastbilsförare m.fl.	29 %
	Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	20 %
Fordons- och transportutbildning inom komvux	Motorfordonsmekaniker, och fordonsreparatörer	63 %

Källa: SCB

70. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

71. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

72. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

57 elever läste fordons- och transportprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Andelen ungdomar som väljer fordons- och transportprogrammet ökar

Läsåret 2023/24 utgjorde fordons- och transportprogrammet 4 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i Gotlands län.⁷³

De senaste åren har andelen ungdomar som söker till fordons- och transportprogrammet ökat och programmet är i dag ett av yrkesprogrammen som har högst andel förstahandssökande. Läsåret 2022/23 sökte 6 procent av ungdomarna i länet till fordons- och transportprogrammet i första hand. Det är högre än riksgenomsnittet. Precis som i resten av landet var könsfördelningen bland de sökande ojämn, med 76 procent män och 26 procent kvinnor.

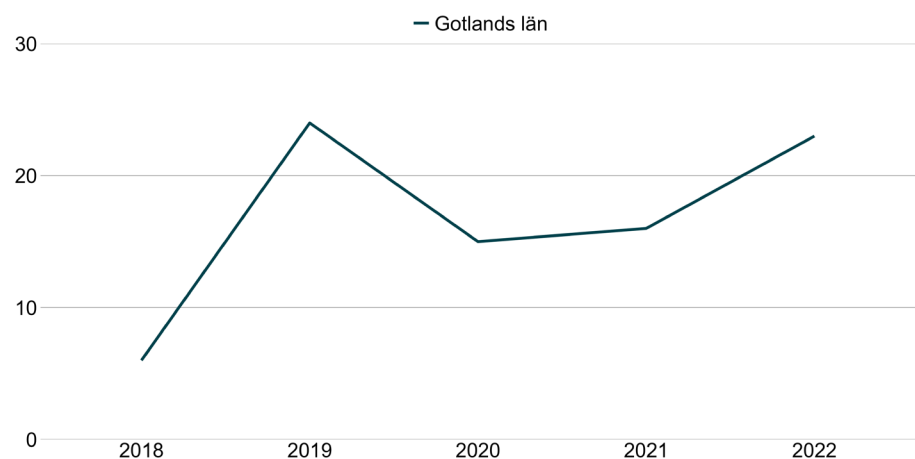
Majoriteten av eleverna i år två och tre går inriktningen mot personbil, följt av inriktningen mot lastbil och mobila maskiner.

Fler elever läser fordons- och transportutbildningar inom komvux

Eftersom komvux är kursbaserat kan fordons- och transportutbildningar läsas både som en sammanhållen utbildning i ett nationellt eller regionalt yrkespaket, eller genom att en elev själv söker till enstaka kurser. Detta gäller dock inte för yrkesförarutbildningar för buss och lastbil som leder till yrkeskompetensbevis (YKB), dessa måste läsas som sammanhållna yrkesutbildningar.

Fordon och transport är en av de större yrkesinriktningarna inom komvux i Gotlands län. År 2022 var det ungefär 5 procent av eleverna inom yrkesinriktad komvux som läste en utbildning inom fordon och transport. Som figuren nedan visar har elevantalet ökat de senaste åren, från 6 personer 2018 till 23 personer 2022.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom fordon och transport inom komvux i länet 2018–2022.

73. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

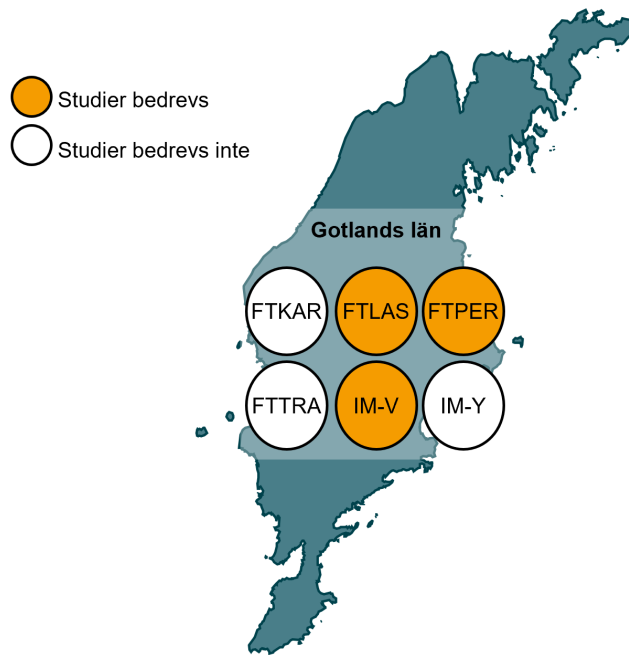
Fordons- och transportutbildning i länet

Läsåret 2022/23 fanns inriktningarna mot lastbil och mobila maskiner respektive personbil i Gotlands län. Programmet bedrevs också som programinriktat val.

Figur. Utbud av fordons- och transportprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁷⁴

Förklaring av förkortningar

FTKAR karosseri och lackering
 FTLAS lastbil och mobila maskiner
 FTPER personbil
 FTTRA transport
 IM-V programinriktat val
 IM-Y yrkesintroduktion

Använder Bing
 © Microsoft, OpenStreetMap

Utbildning inom fordon och transport på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.⁷⁵ År 2021 bedrevs yrkespaketet yrkesförare godstransport 2 i länet.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom fordon och transport i länet 2021.⁷⁶

Yrkespaket	Huvudman
Yrkesförare godstransport 2	Gotland

74. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

75. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

76. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Försäljning och service

Försäljnings- och serviceprogrammet ersatte handels- och administrationsprogrammet i juli 2022. Det innebär att examensmål och programstruktur för gymnasieskolans program har förändrats. Dessutom har de nationella yrkespaketen inom handel och administration inom komvux ersatts av nya yrkespaket inom försäljning och service.

Delar av den statistik Skolverket använder i underlaget baseras på personer som har läst handels- och administrationsprogrammet eller handels- och administrationsutbildningar inom komvux. Därför förekommer både den gamla och den nya utbildningen i planeringsunderlaget.

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

En del av statistiken som Skolverket baserar sina bedömningar på omfattar elever från handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan och handels- och administrationsutbildningar inom komvux. Eftersom försäljning och service är ett nytt program finns det ingen statistik över till exempel etableringsgrad eller vanligaste yrken efter utbildningen. Mot bakgrund av detta finns en viss osäkerhet i Skolverkets bedömningar av försäljnings- och serviceutbildningar. Skolverket avser att följa hur det framöver går för eleverna som läser de nya utbildningarna.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på försäljnings- och serviceprogrammet bör minska mot bakgrund av att det finns ett större behov att öka andelen erbjudna platser på andra program i gymnasieskolan. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att det inte finns något behov av att starta upp utbildningar inom försäljning och service på komvux, mot bakgrund av att det finns andra områden på arbetsmarknaden där behovet av utbildade är större.

På sikt väntas det bli balans mellan tillgång och efterfrågan på handels- och administrationsutbildade i länet enligt SCB:s prognos. Etableringsgraden bland de som har läst handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan är låg jämfört med snittet för yrkesprogrammen i länet. En relativt liten andel arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

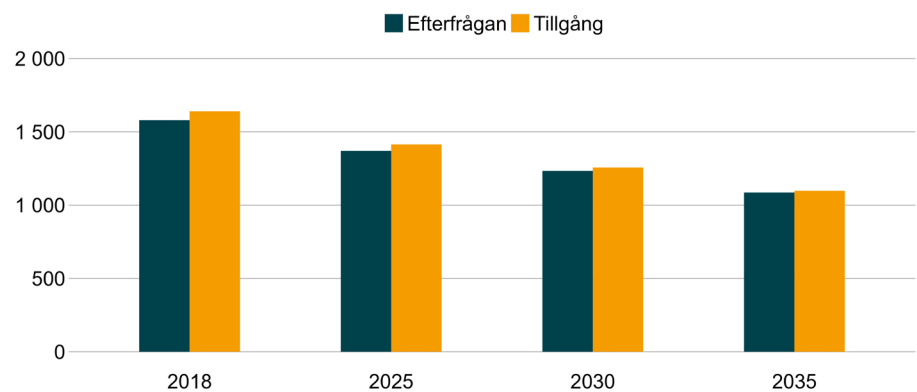
Ungdomars efterfrågan på handels- och administrationsprogrammet respektive försäljnings- och serviceprogrammet i gymnasieskolan har minskat de senaste åren. Andelen förstahandssökande har de senaste åren varit något lägre än andelen erbjudna platser. Förutom det nationella programmet bedrevs läsåret 2022/23 programinriktat val med inriktning mot försäljning och service i länet. Inom komvux har det mellan 2019 och 2022 varit färre än fem elever som läst utbildningar inom försäljning och service eller handel och administration i länet.

Balanserat arbetsmarknadsläge för handels- och administrationsutbildade på sikt enligt SCB

På nationell nivå bedömer SCB att det kommer bli en minskad tillgång och efterfrågan på handels- och administrationsutbildade år 2035. Även på Gotland väntas arbetsmarknadsläget vara balanserat år 2035.

SCB bedömer att såväl tillgång som efterfrågan på handels- och administrationsutbildade kommer att minska fram till 2035. Antalet examinerade och inflyttare beräknas tillsammans bli mindre än antalet som lämnar arbetskraften, flyttar från länet eller vidareutbildar sig. Att efterfrågan väntas minska beror främst på den pågående utbildningsväxlingen på arbetsmarknaden. Utbildningsväxlingen innebär att kompetenskraven väntas öka inom flera yrken där det tidigare har varit tillräckligt med gymnasial handels- och administrationsutbildning. Arbetsgivarna väntas nu i större utsträckning efterfråga eftergymnasial utbildning, vilket minskar behovet av personer med gymnasial utbildning inom handel och administration.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på handels- och administrationsutbildade i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Region Gotland bedömer att nuvarande rekryteringsbehov kommer att bestå

Region Gotland skriver i sitt underlag till Skolverket att det finns ett behov utbildade inom försäljning. Regionen ser inga tecken på att detta behov kommer att minska framgent.

Nationella branschföreträdare anser att antalet utbildningsplatser inte motsvarar branschens behov

Två nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om kompetensbehov av utbildade inom försäljning och service.⁷⁷

Handelsrådet konstaterar att eftersom SCB:s prognos utgår från det tidigare gymnasieprogrammet (handel och administration) utgörs utbildningsgruppen av både personer inom handelsyrken och inom generella administrativa yrken. Samtidigt omfattas inte stora yrkesgrupper som lager- och terminalarbetare av analysen, vilka också är relevanta yrkesspår för personer med försäljnings- och serviceutbildning. Handeln rekryterar brett från flera olika yrkesprogram och personer med studieförberedande utbildning och Handelsrådet anser därför att prognosen för en utbildningsgrupp inte ger hela bilden av handelns samlade kompetensbehov. Handelsrådets bedömning är att antalet utbildningsplatser som finns inom försäljning och service i dag inte motsvarar branschens behov av utbildad personal fram till år 2035.

Handelsanställdas förbund instämmer i Handelsrådets synpunkter.

Små till medelstora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁷⁸

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå är små till medelstora möjligheter till arbete inom flera yrken inom handels- och administrationsområdet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom handels- och administrationsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Administratör och sekreterare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Butikssäljare inom fack- eller daglighandel	Små till medelstora möjligheter till arbete
Ekonomiassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete
Företagssäljare	Stora möjligheter till arbete
Inköps- och orderassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete
Kundtjänstpersonal	Små till medelstora möjligheter till arbete
Lager- och terminalpersonal	Små till medelstora möjligheter till arbete
Löne- och personaladministratör	Små till medelstora möjligheter till arbete
Marknads- och försäljningsassistent	Små till medelstora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

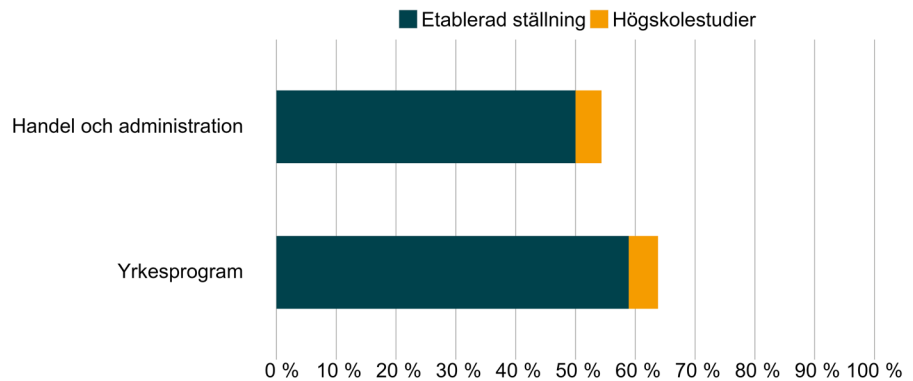
77. Handelsrådet och Handelsanställdas förbund.

78. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom handel och administration

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är 50 procent av de som läst handels- och administrationsprogrammet på Gotland etablerade på arbetsmarknaden. Det är något lägre än snittet för riket och lägre än yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁷⁹

Antalet elever som läst handel- och administrationsutbildning inom komvux är för få på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. I hela riket är etableringsgraden bland personer som läst handel och administration inom komvux i genomsnitt 46 procent.⁸⁰

Butikssäljare är det vanligaste yrket bland utbildade inom handel och administration

Tabell. De vanligaste yrkena efter en handels- och administrationsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁸¹

Skolform	Yrke	Andel
Handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan	Butikssäljare, dagligvaror	15 %
	Butikssäljare, fackhandel	15 %
Handels- och administrationsutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

79. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

80. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

81. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

49 elever läste på handel- och administrationsprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

26 elever läste försäljnings- och serviceprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Färre ungdomar söker till försäljnings- och serviceprogrammet

Läsåret 2023/24 utgjorde försäljnings- och serviceprogrammet och handel och administrationsprogrammet 4 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i Gotlands län.⁸²

De senaste åren har andelen ungdomar som söker till programmet minskat.⁸³ Till läsåret 2023/24 var det 3 procent som sökte till försäljnings- och serviceprogrammet i första hand, vilket är i nivå med riksgenomsnittet.

Könsfördelningen bland de sökande till försäljnings- och serviceprogrammet är relativt jämn, men på Gotland är det något fler män än kvinnor bland de sökande.

Försäljnings- och serviceprogrammet har inga inriktningar. Handels- och administrationsprogrammet hade två inriktningar: administrativ service och handel och service. På Gotland var handel och service den vanligaste inriktningen bland eleverna läsåret 2022/23.

Få elever på försäljnings- och serviceutbildningar inom komvux

De senaste åren har endast enstaka personer läst minst 400 poäng inom handel och administration eller försäljning och service på Gotland. Elevantalet har inte förändrats nämnvärt över tid.

Försäljnings- och serviceutbildning i länet

Läsåret 2022/23 bedrevs försäljnings- och serviceprogrammet som nationellt program och som programinriktat val på Gotland.

82. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

83. Fram till läsåret 2022/23 gäller uppgifterna det tidigare handels- och administrationsprogrammet.

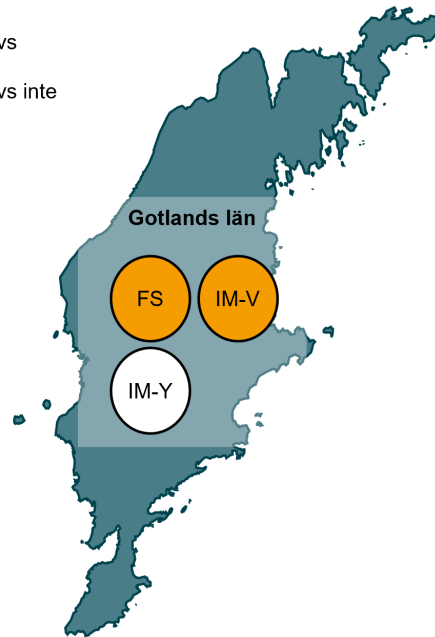
Figur. Utbud av försäljnings- och serviceprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁸⁴

Förklaring av förkortningar

FS	försäljnings- och serviceprogrammet*
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

* Försäljnings- och serviceprogrammet gäller för elever som påbörjat sin utbildning efter 1 juli 2022. I statistiken för programmet finns även de som läst på handels- och administrationsprogrammets två inriktningar, det vill säga elever som påbörjade sin utbildning före 1 juli 2022.

- Studier bedrevs
- Studier bedrevs inte

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Utbildning inom försäljning och service respektive handel och administration på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.⁸⁵

Ingen utbildning inom handel och administration bedrevs som nationellt eller regionalt yrkespaket på Gotland år 2021. Sedan 1 juli 2022 har de nationella yrkespaketen inom handel och administration utgått till förmån för tio nya nationella yrkespaket inom försäljning och service.

⁸⁴. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

⁸⁵. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

Hantverk

Från och med hösten 2025 upphör hantverksprogrammet och ersätts av ett nytt nationellt program som heter frisör- och stylistprogrammet. Programmet motsvarar dagens inriktning frisör, barberare och hår- och makeupstylist på hantverksprogrammet. De övriga inriktningarna inom hantverksprogrammet, finsnickeri, florist, textil design och övriga hantverk, har möjlighet att efter godkänd ansökan bedrivs som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

I dag läser nio av tio elever på hantverksprogrammet i Sverige inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist eller de äldre inriktningarna frisör eller yrkesutgången hår- och makeupstylist inom inriktningen övriga hantverk.

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Hantverksprogrammet upphör och frisör- och stylistprogrammet införs år 2025. Inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist omfattade 90 procent av hantverksprogrammets elever i Sverige läsåret 2022/23. De nationella yrkespaketen inom frisör och barberare utgjorde tillsammans med regionala yrkespaket inom bland annat hår- och makeupstylist en majoritet av de yrkespaket inom hantverk som bedrevs inom komvux år 2021. Skolverket anser därför att bedömningarna gällande utbildningsplatser på hantverksprogrammet och hantverksutbildningar inom komvux kan överföras på planering och dimensionering av frisör- och stylistprogrammet samt motsvarande utbildning inom komvux. För de övriga fyra inriktningarna gör Skolverket ingen bedömning.

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på det kommande frisör- och stylistprogrammet i gymnasieskolan bör minska i relation till nuvarande andel platser på hantverksprogrammet. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Inom komvux bedömer Skolverket att antalet utbildningsplatser inom det kommande yrkesområdet frisör och stylist bör behållas på samma nivå som nuvarande antal platser på hantverksutbildningar.

SCB gör ingen prognos som omfattar personer som har läst hantverksprogrammet eller det kommande frisör- och stylistprogrammet. Region Gotland bedömer att det är brist på utbildade inom vissa hantverksyrken i dag. Samtidigt är etableringsgraden efter hantverksprogrammet den näst lägsta av yrkesprogrammen i länet. Andelen hantverksutbildade som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är också låg.

Ungdomars efterfrågan på hantverksprogrammet i gymnasieskolan har varit stabil de senaste åren. Endast inriktningarna frisör, barberare och hår- och makeupstylist samt florist bedrevs i länet läsåret 2022/23. Inom komvux har antalet elever som läser en hantverksutbildning ökat sedan 2018.

SCB gör ingen prognos för hantverksutbildade

I SCB:s prognos saknas en utbildningsgrupp som omfattar personer som har läst hantverksprogrammet. Skälet är att utbildningsgruppen är mycket svåråtgångad, inte minst för att de finns i så många olika branscher. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammets inriktningar gränsdragningsproblem mellan industritekniska programmet och hantverksprogrammet.

Region Gotland bedömer att det är brist på hantverksutbildade på kort och lång sikt

I sitt underlag till Skolverket skriver Region Gotland att de, utifrån dialoger med relevanta branschföreträdare, bedömer att det råder brist på utbildade inom vissa hantverksyrken. Bristen gäller på både kort och lång sikt.

Exempelvis är det svårt att rekrytera finsnickare. Det finns också tecken på att det är svårt att anställa frisörer. För florister råder balans mellan tillgång och efterfrågan.

Eftersom det saknas en lokal hantverksförening är det svårt att få en samlad bild av behoven inom de smala hantverksyrkena. Regionen framhåller dock att behovet av exempelvis hovslagare kan komma att öka, givet att det finns ett flertal verksamheter inom hästnäringen i länet. Regionen lyfter också att det är viktigt att säkerställa utbildning till keramiker och andra kreativa yrken. Hantverk lockar många turister och är därför viktigt för besöksnäringen i länet.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av hantverksutbildade

Tre nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om behovet av hantverksutbildade.⁸⁶ Samtliga branschföreträdare ser att det finns ett stort behov av utbildade inom olika hantverk framöver. Behoven är särskilt stora inom vissa inriktningar och yrkesområden.

Frisörföretagarna bedömer att det behövs fler frisöraspiranter och barberare i flera delar av landet. Frisörföretagarna konstaterar också att antalet stylister och makeupartister är större än vad som efterfrågas i branschen.

Sveriges Hantverksråd anser att det finns för få kvalificerade hantverkare utifrån samhällets behov. Samtidigt är antalet yrkesverksamma få inom flera hantverksyrken. Sveriges Hantverksråd menar att hantverksutbildade har nyckelkompetenser som behövs för olika typer av tjänster i samhället och för omställningen till ett hållbart samhälle. Sveriges Hantverksråd bedömer att behovet av hantverksutbildade kommer att öka framöver. Ett skäl till att efterfrågan ökar är att marknadsefterfrågan på produkter eller tjänster inom nya eller nygamla hantverksyrken ökar.

86. Frisörföretagarna, Sveriges Hantverksråd och Sveriges Skrädderiförbund.

Sveriges Skrädderiförbund ser en risk för att den förestående förändringen av hantverksprogrammet kommer att påverka kompetensförsörjningen inom skrädderibranschen negativt. Personer med kunskaper inom textil finns i flera olika branscher och det finns ett behov av fler utbildade med kompetens inom bland annat avancerad sömnadsteknik framåt. Enligt Sveriges Skrädderiförbund beror det både på en hög medelålder bland dagens yrkesverksamma och på att det finns en ökad efterfrågan på tjänster för att reparera och återvinna kläder, vilket ökar behovet av kompetens.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁸⁷

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas bli låg konkurrens om arbete inom flera yrken inom hantverksområdet år 2026.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom hantverksområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Fin-, inrednings- och möbelsnickare	Stora möjligheter till arbete
Frisör	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

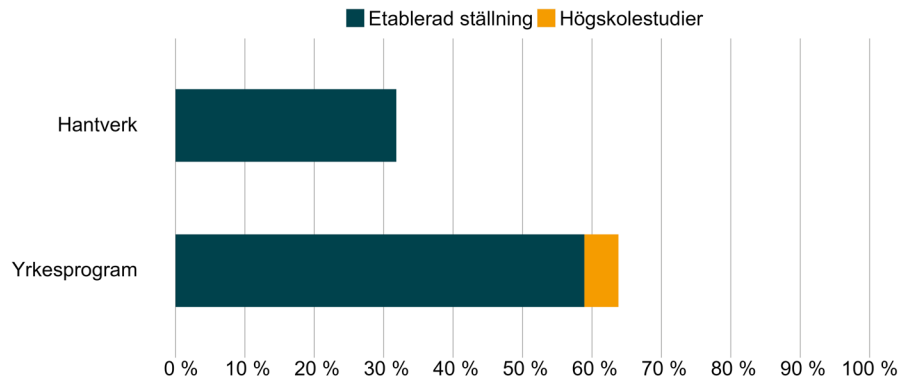
Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom hantverk

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är drygt 30 procent av de som har läst hantverksprogrammet på Gotland etablerade på arbetsmarknaden.

Det är betydligt lägre än den totala etableringsgraden för personer som läst hantverksprogrammet i Sverige, och lägre än för yrkesprogrammen i länet.

⁸⁷ Alla yrken finns inte med i yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) eller mycket heterogena yrkesgrupper.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁸⁸

Antalet elever som läst hantverksutbildning inom komvux är för få på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. På nationell nivå är etableringsgraden för denna grupp 33 procent.⁸⁹

Vanliga yrken bland hantverksutbildade

Antalet utbildade inom hantverksprogrammet i gymnasieskolan eller hantverksutbildningar inom komvux och som har en etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden är för få för att redovisa vanliga yrken.

Stabil efterfrågan på hantverksprogrammet

Läsåret 2023/24 utgjorde hantverksprogrammet 4 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i Gotlands län.⁹⁰

Hur stor andel av ungdomarna i länet som söker till programmet i första hand har legat relativt stabilt över tid. Läsåret 2022/23 var det 2 procent, vilket är i nivå med andelen förstahandssökande på nationell nivå. Samtliga sökande var kvinnor.

Till läsåret 2021/22 slogs inriktningarna frisör och övriga hantverk: hår- och makeupstylist ihop till inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist. På Gotland var frisör, barberare och hår- och makeupstylist tillsammans med de äldre motsvarande inriktningarna vanligast bland eleverna, följt av inriktningen florist.

15 elever läste på hantverksprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

88. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

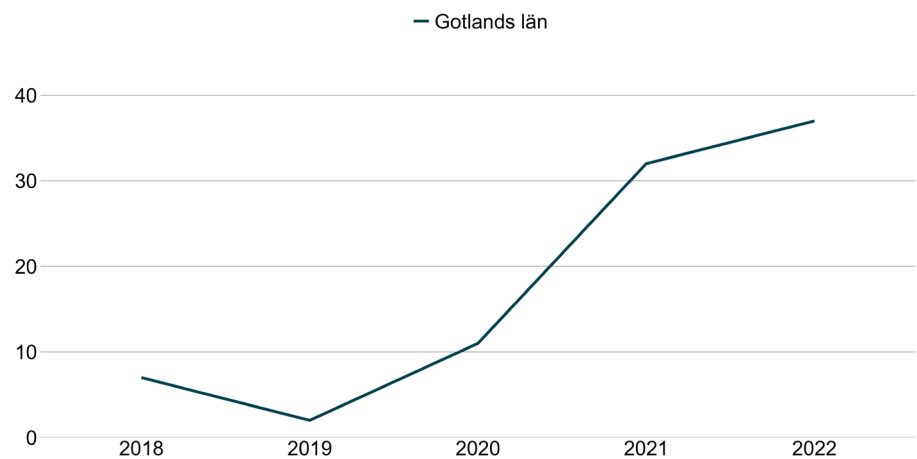
89. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

90. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Fler elever på hantverksutbildningar inom komvux

År 2022 var det 37 personer som läste hantverk inom komvux i Gotlands län. Det gör hantverk till det tredje största området inom yrkesinriktad komvux i länet med 9 procent av eleverna. Som figuren nedan visar har elevantalet ökat markant mellan 2019 och 2022.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom hantverk inom komvux i länet 2018–2022.

Hantverksutbildning i länet

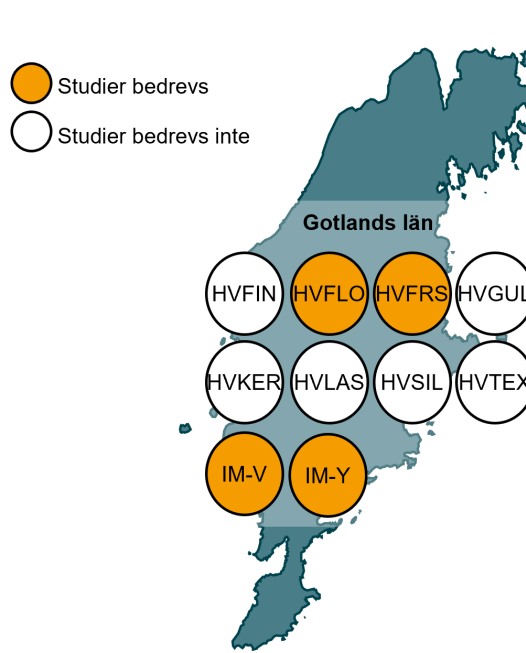
På Gotland bedrevs två av hantverksprogrammets inriktningar – florist samt inriktningen mot frisör, barberare och hår- och makeupstylist – läsåret 2022/23. Programmet fanns också både som programinriktat val och yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av hantverksprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.⁹¹

Förklaring av förkortningar

- HVFIN finsnickeri
- HVFLO florist
- HVFRS frisör, barberare och hår- och makeupstylist*
- HVGUL guldsmed
- HVKER keramik
- HVLAS låssmed
- HVSIL silversmed
- HVTEX textil design
- IM-V programinriktat val
- IM-Y yrkesintroduktion

* I statistiken för inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist ingår även elever som läser de tidigare inriktningarna frisör eller övriga hantverk: hår- och makeupstylist

Använder Bing
 © Microsoft, OpenStreetMap

Utbildning inom hantverk på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.⁹²

År 2021 fanns yrkespaketet byggnadsvård samt finsnickare som sammanhållen yrkesutbildning i Gotlands län.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom hantverk i länet 2021.⁹³

Yrkespaket	Huvudman
Byggnadsvård	Gotland
Finsnickerare	Gotland

91. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

92. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

93. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Hotell och turism

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på hotell- och turismprogrammet i gymnasieskolan bör minska. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att det inte finns något behov av att starta upp utbildningar inom hotell och turism på komvux.

SCB gör ingen prognos för utbildade inom hotell och turism. Region Gotland bedömer att det är brist på utbildade. Samtidigt är etableringsgraden bland de som har läst hotell- och turismprogrammet i gymnasieskolan lägst av samtliga yrkesprogram i länet.

Ungdomars efterfrågan på hotell- och turismprogrammet i gymnasieskolan har minskat under de senaste åren och andelen förstahandssökande har varit lägre än andelen erbjudna platser. Inom komvux har det mellan 2019 och 2022 varit färre än fem elever per år som läst en yrkesinriktning inom hotell och turism.

SCB gör ingen prognos för hotell- och turismutbildade

I SCB:s prognos saknas en utbildningsgrupp som omfattar personer som har läst hotell- och turismprogrammet. Skälet är att utbildningsgruppen är mycket svårfångad, inte minst för att den finns i så många olika branscher. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammets inriktningar gränsdragningsproblem mellan restaurang- och livsmedelsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

Region Gotland bedömer att det finns risk för stor brist

Region Gotland bedömer i sitt underlag till Skolverket att det råder stor brist på utbildade inom hotell och turism. De konstaterar att många erfarna personer lämnade branschen i anslutning till pandemin. Det gör att det finns ett stort behov av att rekrytera till flera roller inom hotell- och turismnäringen, från personal till servering inom restaurang till intendentur och andra mer seniora roller.

Regionen lyfter också att branschen arbetar för att öka attraktiviteten inom hotell- och turismnäringen, bland annat genom att visa vilka utvecklingsvägar som finns.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns en stor efterfrågan på utbildade

Skolverket har fått inspel om hotell- och turismutbildning från tre nationella branschföreträdare. Samtliga menar att det finns brist på arbetskraft i branschen.⁹⁴

Hotell- och restaurangfacket menar att trots de senaste årens utmaningar för besöksnäringen råder det fortsatt stor brist på kvalificerad kompetens i branschen. Näringen har förändrats de senaste åren, men inget tyder på att behovet av och efterfrågan på medarbetare har minskat. Svenska Resebranschföreningen bedömer att det behövs fler utbildade kockar och receptionister.

Visita anser att antalet som utbildas inom hotell och turism är för litet i förhållande till rekryteringsbehoven, och att relevanta utbildningar saknas på vissa platser där besöksnäringen är en betydande arbetsgivare. Även Hotell och restaurangfacket menar att för få utbildas inom hotell och turism för att möta behovet i besöksnäringen. Visita anser att det är svårt att få fram tillförlitlig statistik på lokal och regional nivå, eftersom hotell- och turismprogrammet är ett av de mindre gymnasieprogrammen. Vidare menar Visita att flera yrkestitlar utesluts i statistiken, till exempel många av de yrkesroller som uppkommit som resultat av den snabba utveckling som sker inom besöksnäringen.

Svenska Resebranschföreningen och Hotell- och restaurangfacket menar att det bör ske samverkan mellan landets kommuner för att förbättra utbudet av hotell- och turismutbildning.

Varierande möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.⁹⁵

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom hotell- och turismområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Hotellreceptionist	Små till medelstora möjligheter till arbete
Städare	Stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

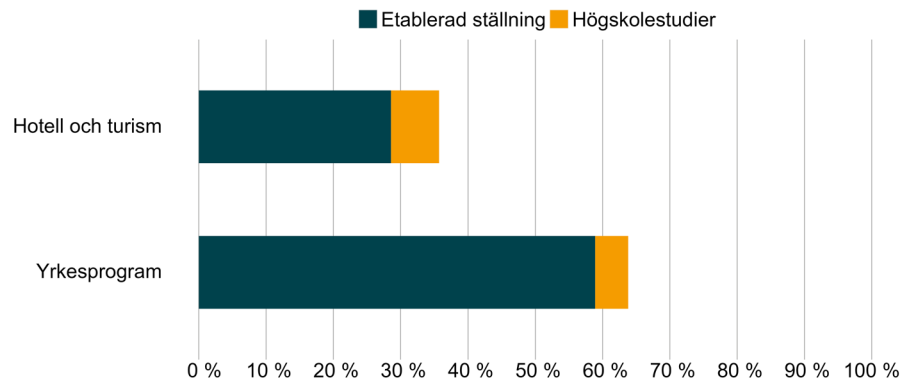
94. Svenska Resebranschföreningen, Visita, Hotell- och Restaurangfacket.

95. Alla yrken finns inte med i yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) eller mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom hotell och turism

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på hotell- och turismprogrammet på Gotland är 28 procent etablerade på arbetsmarknaden. Det är betydligt lägre än snittet för riket som är 48 procent. Etableringsgraden är också lägre bland hotell- och turismutbildade än från yrkesprogrammen på Gotland generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.⁹⁶

Antalet personer som läst utbildning inom hotell och turism inom komvux är för få på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. På nationell nivå är etableringsgraden för denna grupp 32 procent.⁹⁷

Vanligaste yrken bland utbildade inom hotell och turism

Tabell. De vanligaste yrkena efter en hotell- och turismutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.⁹⁸

Skolform	Yrke	Andel
Hotell- och turismprogrammet i gymnasieskolan	Hotellreceptionist m.fl.	33 %
Hotell- och turismutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

⁹⁶. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

⁹⁷. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

⁹⁸. För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

23 elever läste på hotell- och turismprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Färre ungdomar väljer hotell- och turismprogrammet

Läsåret 2023/24 utgjorde hotell- och turismprogrammet 3 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program i Gotlands län.⁹⁹

Andelen unga som söker till programmet har minskat över tid. Läsåret 2022/23 var det 1 procent av ungdomarna i länet som sökte till hotell- och turismprogrammet i första hand. Det gör det till ett av yrkesprogrammen som har lägst andel förstahandssökande. Andelen förstahandssökande är i nivå med riksgenomsnittet för programmet. Eftersom det är ett så litet antal personer som söker till programmet på Gotland kan könsfördelningen inte presenteras. På riksnivå är drygt 80 procent av de sökande kvinnor.

Få elever på hotell- och turismutbildningar inom komvux

Tillsammans med försäljning och service är hotell och turism det minsta området inom yrkesinriktad komvux i Gotlands län. Elevantalet har minskat över tid, från 10 personer år 2018 till 1 person år 2022.

⁹⁹. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

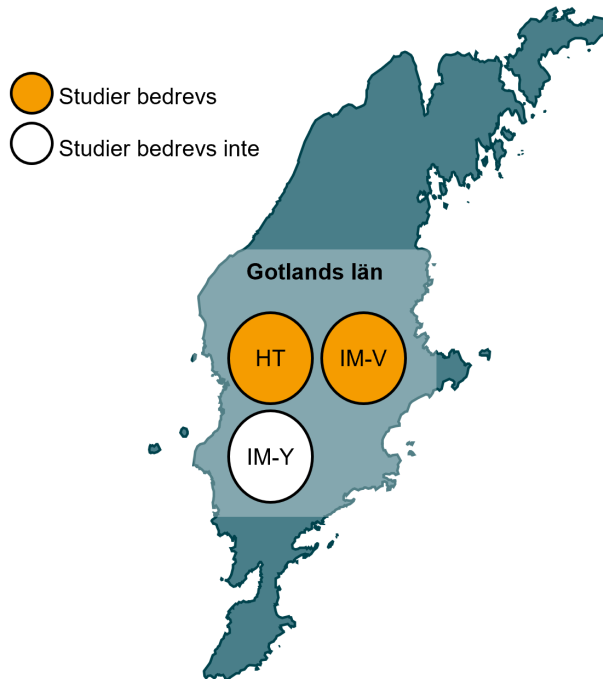
Hotell- och turismutbildning i länet

Läsåret 2022/23 bedrevs hotell- och turismprogrammet både som nationellt program och som introduktionsprogrammet programinriktat val i Gotlands län, det fanns inte som yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av hotell- och turismprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹⁰⁰

Förklaring av förkortningar

HT	hotell- och turismprogrammet
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Åren 2020–2022 läste färre än 5 elever utbildning inom hotell och turism inom komvux i länet.¹⁰¹ År 2021 bedrevs dock utbildning inom hotell och turism som yrkespaket i länet.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom hotell och turism i länet 2021.¹⁰²

Yrkespaket	Huvudman
Bar och servering	Gotland

^{100.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{101.} Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{102.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Industriteknik

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser inom industritekniska programmet i gymnasieskolan bör öka. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på industritekniska utbildningar inom komvux bör öka. Finns det inte möjlighet att öka antalet utbildningsplatser inom komvux som helhet, bör industritekniska utbildningar prioriteras framför andra områden.

Enligt SCB finns en risk för stor brist på industritekniskt utbildade i länet framöver. Region Gotland anser att det utbildas för få personer i relation till behoven på arbetsmarknaden. I länet är det få personer som har läst en industriteknisk utbildning och det saknas därför statistik över etablering på arbetsmarknaden.

Det industritekniska programmet saknas i länets gymnasiala utbud. Inom komvux har antalet elever som läser en industriteknisk utbildning ökat de senaste åren.

Risk för stor brist på arbetskraft med utbildning inom industriteknik på sikt enligt SCB

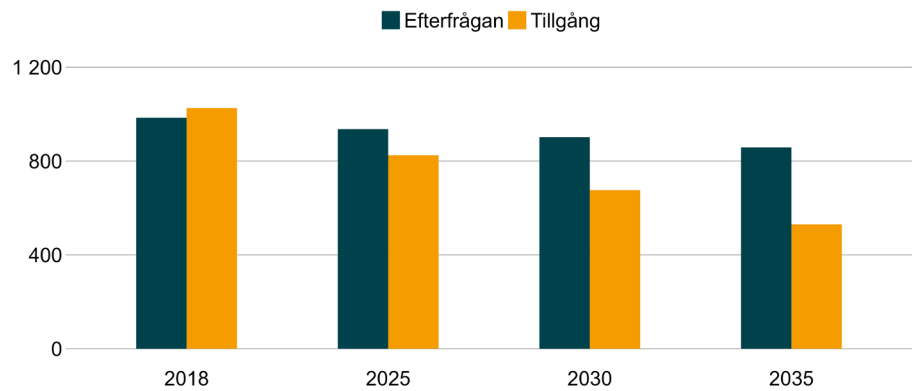
SCB bedömer arbetsmarknadsläget för industritekniskt utbildade på gymnasial nivå. Utbildningsgruppen omfattar inriktningarna mot processteknik, produkt- och maskinteknik och svetsteknik inom industritekniska programmet i gymnasieskolan. Inriktningen mot driftssäkerhet och underhåll ingår i prognosen för VVS-, drift- och underhållsutbildning samt energiteknisk utbildning (se vidare i avsnittet om VVS och fastighet).

SCB bedömer att det på nationell nivå finns en risk för stor brist på industritekniskt utbildade 2035. Även enligt prognosen för Gotlands län väntas det bli brist på industritekniskt utbildade.

SCB bedömer att tillgången på industritekniskt utbildade väntas minska med cirka 50 procent på Gotland under prognosperioden. Det beror framför allt på att utbildningen inte ges i länet och att det därför väntas ett mycket lågt tillskott av nyexaminerade. Tillgången påverkas positivt av att ett litet antal personer som är folkbokförda på Gotland beräknas examineras från studier i industriteknik på annan ort. Parallellt väntas efterfrågan minska med cirka 15 procent. Minskningen beror främst på att arbetsgivare i högre grad väntas efterfråga annan utbildningsbakgrund i branscher där många industritekniskt utbildade arbetar i dag. Nedgången mildras samtidigt något av att tillverkningsindustrin och byggverksamheten i länet väntas få ökat behov av arbetskraft.

Sammantaget bedömer SCB att det finns risk för stor brist på industritekniskt utbildade år 2035.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom industriteknik i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att det är brist på utbildade på både kort och lång sikt

Regionen konstaterar i sitt underlag till Skolverket att Gotland har små och medelstora industriföretag med varierande behov av teknisk kompetens. Inom flera av dessa områden råder brist på kompetens. Några roller som är vanliga i industrin är drift- och underhållstekniker, styr- och reglertekniker, automations- och processtekniker, maskintekniker och -montörer och operatörer av olika slag.

Region Gotland bedömer att det utbildas för få personer i förhållande till behoven som finns. I dag är det flera företag som utbildar själva för att klara kompetensförsörjningen. Dessutom har det startats ett teknikcollege, eftersom industriteknisk utbildning inom gymnasieskolan saknas i länet i dag. Certifierade utbildningar inom teknikcollege är el- och energiprogrammet och tekniska programmet.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns en brist på arbetskraft

Skolverket har fått inspel från tio branschföreträdare om kompetensbehovet av industritekniskt utbildade.¹⁰³ Samtliga branschföreträdare bedömer, likt SCB, att det finns en brist på arbetskraft med industriteknisk utbildning.

Sveriges Lås- och Säkerhetsleverantörers Riksförbund och Svetskommissionen menar att efterfrågan inom deras branscher kommer öka mer än vad som visas i SCB:s prognos. Teknikföretagen, Industriarbetsgivarna och IF Metall bedömer att läget är mer akut och problematiskt än vad SCB:s statistik visar. Livsmedelsföretagen tycker att statistiken är ”trubbig” då den inte anger något specifikt om kommande behov inom industriell livsmedelsproduktion.

¹⁰³. Trä- och Möbelföretagen, Grafiska företagen, Sveriges Lås- och Säkerhetsleverantörers Riksförbund, Skärteknikcentrum Sverige, Teknikföretagen, IF Metall, Industriarbetsgivarna, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Svetskommissionen och Livsmedelsföretagen.

Trä- och Möbelföretagen och Svetskommissionen påtalar att söktrycket till utbildningarna har minskat. Svetskommissionen menar att det låga söktrycket har bidragit till att program läggs ned på flera industriorter. Det har lett till en akut kompetensbristsituation. Även Skärteknikcentrum Sverige lyfter att när utbildningarna inte kan attrahera ungdomar till inriktningar löper dyra industritekniska utbildningar en mycket hög risk att läggas ned, trots att behovet av utbildade är stort. Det finns också en oro för att samverkan mellan kommuner kan göra att inriktningar läggs ned på vissa orter, vilket gör det svårare för elever att nå utbildningarna.

Trä- och Möbelföretagen framhåller att branschen haft svårt att hitta kompetens i tillräcklig omfattning under lång tid. Framför allt behövs fler maskinsnickare och CNC-operatörer. Trä- och Möbelföretagen framhåller att rekryteringsbehovet vida överstiger antalet som utbildas inom dessa utbildningar i dagsläget.

Flera branschföreträdare, bland annat Sveriges Lås- och Säkerhetsleverantörers Riksförbund, Skärteknikcentrum Sverige, Teknikföretagen, IF Metall och Industriarbetsgivarna tycker att antalet utbildningsplatser inom samtliga inriktningar och yrkesutgångar behöver öka för att möta kompetensbehoven. Skärteknikcentrum Sverige menar att antal utbildningsplatser fördelat över riket och antal sökande elever till gymnasieskolan går åt helt fel håll. Därför finns behov av att samtliga inriktningar inom det industritekniska programmet kvarstår och att dimensioneringen ökar. Även Teknikföretagen, IF Metall och Industriarbetsgivarna bedömer att det råder underskott inom samtliga inriktningar och yrkesutgångar.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹⁰⁴

Yrkesprognosen visar att det är stora eller mycket stora möjligheter till arbete på nationell nivå för flera yrken inom industriteknik.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom industriteknik.

Yrke	Nationell prognos 2026
Maskinoperatör inom tillverkning	Stora möjligheter till arbete
Processoperatör inom tillverkning	Stora möjligheter till arbete
Lackerare och industrimålare	Stora möjligheter till arbete
Svetsare och gasskärare	Stora möjligheter till arbete
Underhållsmekaniker och maskinreparatör	Mycket stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

¹⁰⁴. Alla yrken finns inte med i yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) eller mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom industriteknik på nationell nivå

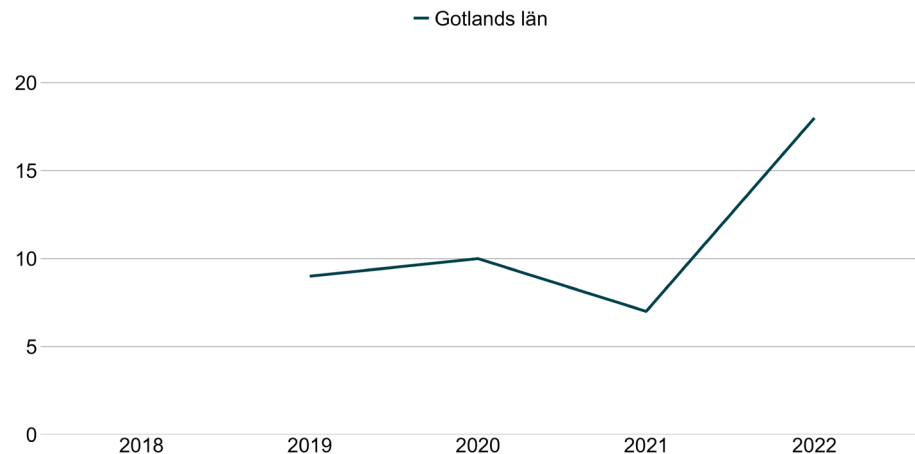
Eftersom utbildning inom industriteknik inte bedrivs inom gymnasieskolan på Gotland och antalet elever inom industritekniska utbildningar inom komvux är för få för att redovisa så saknas uppgifter om etablering. På nationell nivå är etableringsgraden bland utbildade inom industriteknik 65 procent efter gymnasieskolan och 44 procent efter komvuxutbildning.¹⁰⁵

Efterfrågan på och utbud av industriteknisk utbildning

Läsåret 2022/23 bedrevs inte industritekniska programmet i gymnasieskolan i Gotlands län.

År 2022 var det 4 procent av eleverna inom yrkesinriktad komvux på Gotland som läste en industriteknisk utbildning. Det gör industriteknik till ett av de mindre yrkesområdena inom komvux. År 2022 var det 18 personer som läste industriteknisk utbildning inom komvux.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom industriteknik inom komvux i länet 2018–2022.

År 2021 bedrevs utbildning inom industriteknik som yrkespaket inom komvux i länet.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom industriteknik i länet 2021.¹⁰⁶

Yrkespaket	Huvudman
Svets/plåt	Gotland

^{105.} Statistiken för gymnasieskolan omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17. Statistiken för komvux omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

^{106.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Naturbruk

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på naturbruksprogrammet i gymnasieskolan bör öka. Det finns också skäl att se över vilka inriktningar som erbjuds i länet. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på naturbruksutbildningar inom komvux bör öka.

Enligt SCB väntas det framöver bli stor brist på naturbruksutbildade i länet framöver. Region Gotland delar den bilden och menar att behovet av utbildade är särskilt stort vad gäller vissa av naturbruksprogrammets inriktningar. De som har läst naturbruksprogrammet i gymnasieskolan har en relativt låg etableringsgrad på arbetsmarknaden. Andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är också jämförelsevis låg för naturbruksutbildade jämfört med andra utbildningsgrupper. De som läst naturbruksprogrammet fortsätter i högre utsträckning till högskolestudier jämfört med andra yrkesprogram.

Ungdomars efterfrågan på naturbruksprogrammet har ökat de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs tre av programmets sex inriktningar i länet. Inom komvux har antalet elever som läser en naturbruksutbildning varierat sedan 2018, men legat på ungefär samma nivå.

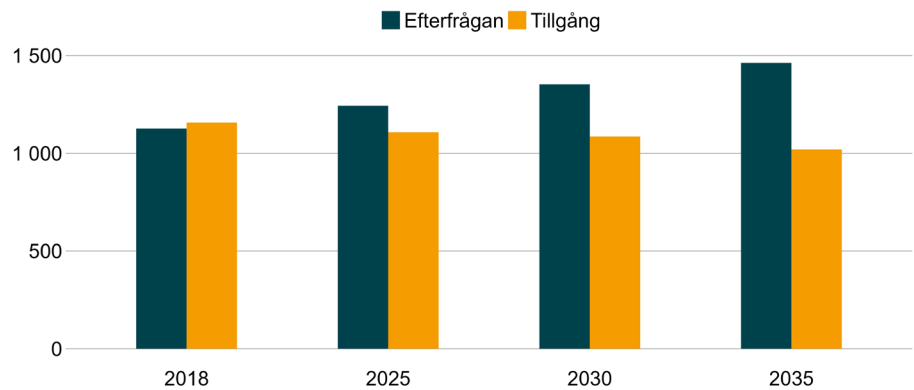
Risk för stor brist på naturbruksutbildade på sikt enligt SCB

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli brist på naturbruksutbildade 2035.

För Gotlands län bedömer SCB att tillgången på naturbruksutbildade väntas minska med cirka 10 procent fram till år 2035. Det beror framför allt på att det är relativt stora pensionsavgångar att vänta samt att många väntas vidareutbilda sig och därmed lämna utbildningsgruppen. Vidareutbildningen sker inom hela utbildningssektorn men främst inom lant- och skogsbruk.

Samtidigt beräknas efterfrågan på naturbruksutbildade öka med cirka 30 procent i länet. Att efterfrågan ökar beror främst på den utbildningsväxling som väntas ske på arbetsmarknaden, som innebär att arbetsgivare i högre grad kommer att efterfråga naturbruksutbildning till lantbruks- och trädgårdsyrken. SCB bedömer också att efterfrågan på arbetskraft kommer att öka inom jordbruket, byggbranschen och ett antal andra branscher i länet där naturbruksutbildade arbetar. Eftersom tillgången på naturbruksutbildade väntas minska något, samtidigt som efterfrågan väntas öka relativt mycket, menar SCB att det finns risk för stor brist år 2035.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom naturbruk i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att det råder brist på utbildade

Region Gotland delar SCB:s bedömning om att det finns risk för fortsatt brist på naturbruksutbildade. I sitt underlag till Skolverket skriver regionen att det framför allt är utbildade från vissa inriktningar som behövs.

Det finns ett fortsatt behov av utbildade inom häst såväl som lantbruk. Inom lantbruk finns behov av att fler läser inriktning mot lantbruksdjur. Det finns också ett stort rekryteringsbehov inom trädgård. Denna kompetens behövs dock främst på säsongsbasis. Vad gäller utbildade inom smådjur råder det i dag relativ balans.

Stort behov av utbildade från vissa inriktningar inom naturbruksutbildning enligt nationella branschföreträdare

Åtta nationella branschföreträdare har lämnat inspel till Skolverket om behovet av naturbruksutbildade.¹⁰⁷ Branschföreträdarna delar SCB:s bild av att det framöver finns en risk för brist på arbetskraft med naturbruksutbildning. Flera branschföreträdare lyfter betydelsen av att utbildningen erbjuds i hela landet och att det är viktigt att titta på inriktningsnivå för att förstå behoven.

Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN) lyfter att branschen naturbruk är mycket spretig och att alla inriktningar inom naturbruksprogrammet inte speglar branschens behov. Kommunal tycker att inriktningen trädgård är underdimensionerad i förhållande till arbetsmarknadens behov. Samtidigt är inriktningen djurvård överdimensionerad i delar av landet. Hushållningssällskapet Kalmar Kronoberg Blekinge lyfter att det finns behov av arbetskraft inom djuruppfödning, djurskötsel och djurvård samt förare av jordbruks- och skogsmaskiner. Hushållningssällskapet Kalmar Kronoberg Blekinge ser en tydlig obalans i efterfrågan och tillgång på trädgårdsinriktningen i gymnasieskolan. Branschen vittnar om stora arbetskrafts- och kompetensbehov på både

¹⁰⁷. Kommunal, Naturbrukets yrkesnämnd, GS-facket, Hushållningssällskapet Kalmar Kronoberg Blekinge, Hästnäringens Yrkesnämnd, Trädgårdsanläggarna, Gröna arbetsgivare och Djurbranschens Yrkesnämnd.

kort och lång sikt till följd av att den nationella livsmedelsstrategins mål är en ökad livsmedelsproduktion fram till 2030. Även Trädgårdsanläggarna anser att det är svårt att rekrytera ungdomar till trädgårdsinriktningen, men att det förefaller vara lättare att attrahera vuxna till utbildningar inom komvux.

Kommunal menar att bristen på utbildade trädgårdsanläggare främst beror på en kombination av allt för små utbildningsvolymerna i gymnasieskolan, höjda kompetenskrav och en omfattande generationsväxling. GS-facket lyfter att det kommer att ske stora pensionsavgångar för maskinförare och inom skogsården.

Gröna arbetsgivare beskriver att matchningen på arbetsmarknaden i dag är bristfällig och vittnar om att det kommer att finnas stora behov framöver av förare av jordbruks- och skogsmaskiner samt inom djuruppfödning, djurskötsel och djurvård. En majoritet av deras medlemsföretag anger att naturbruksprogrammet med inriktning lantbruk eller trädgård utgör den viktigaste rekryteringsbasen. Även GS-facket ser en stor utmaning i att utbildade elever inte stannar i skogsbranschen, utan väljer att gå vidare till andra branscher efter relativt få år.

Hästnäringens yrkesnämnd ser ett fortsatt behov av arbetskraft inom hästnäringen. NYN menar att kompetensbehovet ser olika ut över landet. Till exempel har skötsel och anläggningar av gröna utemiljöer störst arbetsmarknad kring större städer och tätorter. Djurbranschens Yrkesnämnd ser inte någon direkt brist på gymnasieutbildade, utan menar att bristen ligger i för få platser på högskolenivå och främst rörande djursjukvården.

Varierade möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹⁰⁸

Yrkesprognosen visar att konkurrensen om jobben beräknas variera mellan olika yrkesgrupper på nationell nivå år 2026. Möjligheterna till arbete väntas bli stora eller mycket stora för förare av jordbruks- och skogsmaskiner, trädgårdsanläggare samt uppfödare och skötare av lantbruksdjur. Samtidigt väntas möjligheterna till arbete bli små till medelstora för odlare av trädgårds- och jordbruksväxter samt skogsarbetare.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom naturbruk.

Yrke	Nationell prognos 2026
Förare av jordbruks- och skogsmaskiner	Mycket stora möjligheter till arbete
Odlare av trädgård- och jordbruksväxter	Små till medelstora möjligheter till arbete
Skogsarbetare	Små till medelstora möjligheter till arbete
Trädgårdsanläggare	Stora möjligheter till arbete
Uppfödare och skötare av lantbruksdjur	Stora möjligheter till arbete

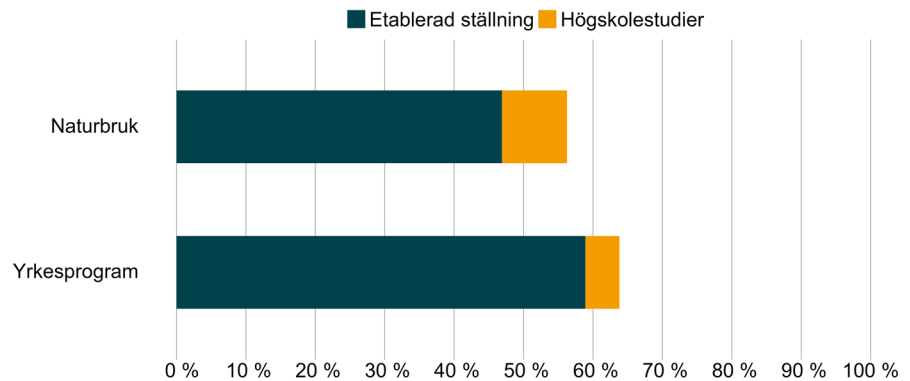
Källa: Arbetsförmedlingen

¹⁰⁸. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom naturbruk

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på Gotland är knappt 50 procent av de som har läst naturbruksprogrammet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är något lägre än snittet för riket, och lägre än yrkesprogrammen i länet generellt. Jämfört med andra yrkesprogram är det många som fortsätter till högskolestudier.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁰⁹

Antalet elever som läst naturbruksutbildning inom komvux är för få på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. I hela riket är etableringsgraden bland personer som läst naturbruk inom komvux i genomsnitt 37 procent.

Vanliga yrken bland utbildade inom naturbruk

Antalet utbildade inom naturbruk med etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden är för få för att redovisa vanliga yrken.

Tabell. De vanligaste yrkena efter en naturbruksutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.¹¹⁰

Skolform	Yrke	Andel
Naturbruksutbildning i gymnasieskolan	Uppgift saknas	-
Naturbruksutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

^{109.} Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

^{110.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

85 elever läste på naturbruksprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Ökande efterfrågan på naturbruksprogrammet

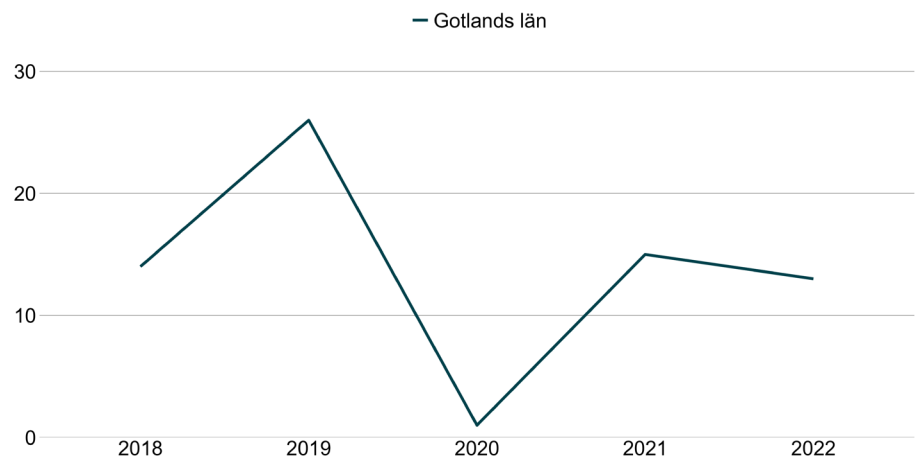
Naturbruksprogrammet utgjorde 6 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland läsåret 2023/24.¹¹¹ Det gör det till det största yrkesprogrammet i länet, sett till andelen utbildningsplatser. Det är också yrkesprogrammet som har högst andel förstahandssökande. Läsåret 2022/23 sökte 8 procent av ungdomarna till naturbruksprogrammet i första hand. Det betydligt högre än genomsnittet för riket som var 3 procent. Andelen som söker till programmet har ökat på Gotland de senaste åren. Det är en högre andel kvinnor än män bland de sökande: läsåret 2022/23 var 69 procent av de sökande kvinnor.

De vanligaste inriktningarna bland eleverna var lantbruk följt av djurvård.

Varierande antal elever på naturbruksutbildningar inom komvux

År 2022 var det 3 procent av eleverna inom yrkesinriktad komvux på Gotland som läste en utbildning inom naturbruk. Det gör det till ett av de mindre områdena i länet. Som figuren nedan visar har antalet elever som läser naturbrukselever inom komvux varierat över tid. År 2022 var det 13 personer, vilket betyder att det åter är i nivå med elevantalet år 2018.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom naturbruk inom komvux i länet 2018–2022.

¹¹¹. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

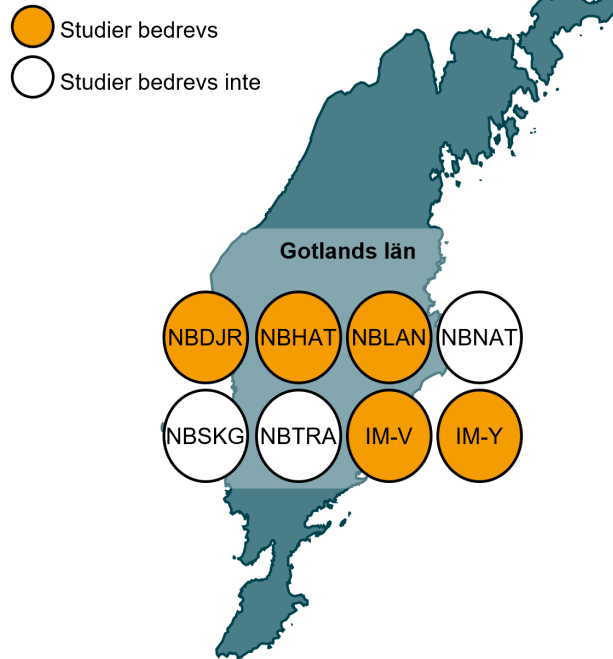
Naturbruksutbildning i länet

Läsåret 2022/23 fanns tre av naturbruksprogrammets sex inriktningar i Gotlands län. Programmet fanns också som programinriktat val och yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av naturbruksprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹¹²

Förklaring av förkortningar

NBDJR	djurvård
NBHAT	hästhållning
NBLAN	lantbruk
NBNAT	naturturism
NBSKG	skogsbruk
NBTRA	trädgård
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Utbildning inom naturbruk på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.¹¹³

I länet bedrevs naturbruksutbildning som sammanhållet yrkespaket år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom naturbruk i länet 2021.¹¹⁴

Yrkespaket	Huvudman
Grundkurs jordbruk	Gotland

¹¹². Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

¹¹³. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

¹¹⁴. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Restaurang och livsmedel

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser på restaurang- och livsmedelsprogrammet i gymnasieskolan bör behållas på nuvarande nivå. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på restaurang- och livsmedelsutbildningar inom komvux bör behållas på nuvarande nivå.

Enligt SCB väntas det framöver bli viss brist på restaurang- och livsmedelsutbildade i länet framöver. Region Gotland menar att det finns ett större behov av utbildade än vad som framgår i SCB:s prognos. De som har läst restaurang- och livsmedelsprogrammet i gymnasieskolan har en relativt låg etableringsgrad på arbetsmarknaden. Andelen som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning är också jämförelsevis låg för restaurang- och livsmedelsutbildade jämfört med andra utbildningsgrupper. De som läst restaurang- och livsmedelsprogrammet fortsätter i högre utsträckning till högskolestudier jämfört med andra yrkesprogram.

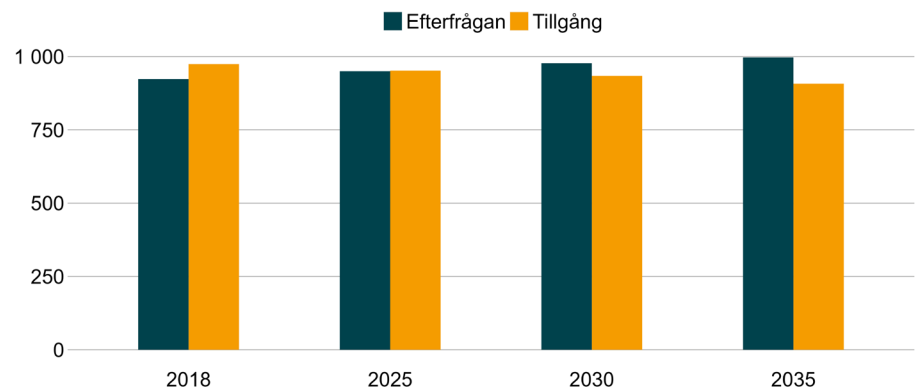
Ungdomars efterfrågan på restaurang- och livsmedelsprogrammet har minskat de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs båda inriktningarna på programmet i länet. Inom komvux har antalet elever som läser en restaurang- och livsmedelsutbildning varierat de senaste åren, men jämfört med 2018 har antalet ökat.

Risk för viss brist på utbildade inom restaurang och livsmedel enligt SCB

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas finnas en risk för brist på restaurang- och livsmedelsutbildade 2035. Även för Gotlands län bedömer SCB att det finns risk för viss brist på sikt.

Fram till år 2035 väntas tillgången på restaurang- och livsmedelsutbildade på Gotland minska med cirka 5 procent. Det beror på att antalet examinerade och inflyttare tillsammans beräknas bli mindre än antalet som lämnar arbetskraften, flyttar från länet eller vidareutbildar sig. Samtidigt väntas efterfrågan öka med cirka 10 procent. Ökningen beror främst på att både hotell- och restaurangbranschen och ett antal andra branscher där många restaurang- och livsmedelsutbildade arbetar, väntas få ett ökat behov av arbetskraft. SCB bedömer därför att det finns risk för viss brist på utbildade i länet år 2035.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom restaurang och livsmedel i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen bedömer att det finns ett större behov av utbildade än SCB beräknar

Region Gotland bedömer att det finns för få restaurang- och livsmedelsutbildade i förhållande till behoven i länet i dag. Det gäller framför allt till besöksnäringen och för sommarsäsongen. I sitt underlag till Skolverket skriver regionen att de bedömer att behovet är större än vad SCB:s prognos medger. Branschen tappade mycket kompetens i samband med pandemin. Det finns ett stort behov av kockar och medarbetare inom kött- och charkbranschen, främst slaktare.

Regionen ser en stor risk för att tillgången på utbildade kommer att fortsätta att minska om inte fler väljer att utbilda sig inom restaurang och livsmedel.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av arbetskraft

Skolverket har fått inspel från sex branschföreträdare om kompetensbehov av restaurang- och livsmedelsutbildade.¹¹⁵ Samtliga menar att restaurang- och livsmedelsbranschen är i stort behov av arbetskraft. Kött- och Charkföretagen bedömer att läget inom deras område är akut och att branschen behöver hundratals nya gymnasieutbildade medarbetare de kommande åren. Hotell- och Restaurangfacket lyfter att trots de senaste årens utmaningar för besöksnäringen råder det en fortsatt stor brist på kvalificerad arbetskraft i branschen.

Sveriges bagare och konditorer, Kött- och Charkföretagen och Visita lyfter att SCB:s prognoser saknar statistik för vissa yrkesområden och därmed riskerar att underskatta behoven. Visita anger till exempel att vissa yrkesroller som uppkommit som ett resultat av den snabba utvecklingen i besöksnäringen inte är inkluderade.

¹¹⁵ Sveriges Bagare och Konditorer, Kött- och Charkföretagen, Visita, Hotell- och Restaurangfacket, Livsmedelsföretagen och Kommunal.

Hotell- och Restaurangfacket tycker att dagens gymnasieutbildningar och yrkesutbildningar på nationell nivå är otillräckliga för att utbilda det antal som behövs för att möta behovet i besöksnäringen. Visita anser att tillgången till utbildning inom restaurang och livsmedel i landet är bristfällig, samtidigt som företag inom besöksnäring finns i nästintill alla Sveriges kommuner. Visita framför också att yrkesutbildningar inom komvux inte alltid har en inriktning som motsvarar behoven på arbetsmarknaden.

Stora möjligheter till arbete för flera yrken enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹¹⁶

Yrkesprognosen visar att möjligheterna till arbete varierar mellan olika yrken inom restaurang- och livsmedelsområdet på nationell nivå. Medan bartenderar samt restaurang- och kafébiträden bedöms ha små till medelstora möjligheter till arbete år 2026, bedöms andra yrkesgrupper ha stora eller mycket stora möjligheter till arbete.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom restaurang- och livsmedelsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Bagare och konditor	Stora möjligheter till arbete
Bartender	Små till medelstora möjligheter till arbete
Hovmästare och servitör	Stora möjligheter till arbete
Kock, köksmästare och souschef	Stora möjligheter till arbete
Restaurang- och kafébiträde	Små till medelstora möjligheter till arbete
Slaktare och styckare	Mycket stora möjligheter till arbete

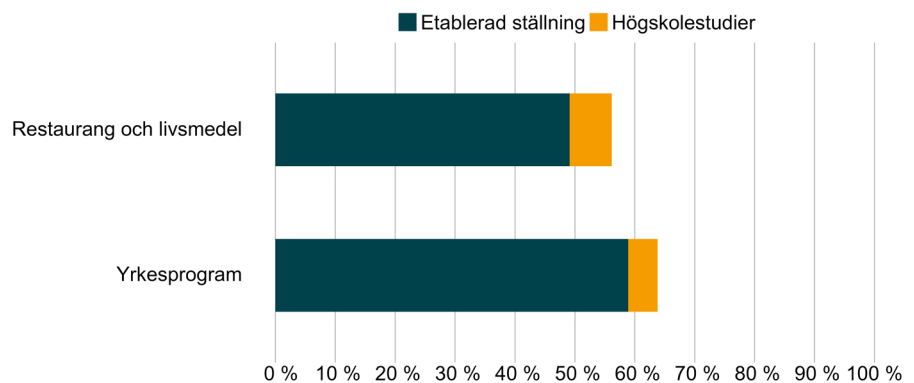
Källa: Arbetsförmedlingen

¹¹⁶. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Relativt låg etableringsgrad efter utbildning inom restaurang och livsmedel

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning på restaurang- och livsmedelsprogrammet på Gotland är drygt 49 procent etablerade på arbetsmarknaden. Detta är lägre än snittet för riket, och lägre än yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹¹⁷

Det är för få personer som har läst en komvuxutbildning inom restaurang och livsmedel på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. På arbetsmarknaden nationellt är etableringsgraden bland personer som läst restaurang- och livsmedel på komvux 36 procent.¹¹⁸

Kock och kallskänka är de vanligaste yrkena bland restaurang- och livsmedelsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en restaurang- och livsmedelsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.¹¹⁹

Skolform	Yrke	Andel
Restaurang- och livsmedelsprogrammet i gymnasieskolan	Kock och kallskänka	18 %
	Butikssäljare, dagligvaror	16 %
Restaurang- och livsmedelsutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

^{117.} Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

^{118.} Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

^{119.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

47 elever läste på restaurang- och livsmedelsprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

Minskad efterfrågan på restaurang- och livsmedelsprogrammet

Restaurang- och livsmedelsprogrammet utgjorde 5 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland läsåret 2023/24.¹²⁰

Hur många som söker till restaurang- och livsmedelsprogrammet har varierat över tid men från 2017/18 och framåt har andelen förstahandssökande minskat något. Läsåret 2022/23 sökte 3 procent av ungdomarna i länet till restaurang- och livsmedelsprogrammet i första hand. Det är något högre än genomsnittet för riket.

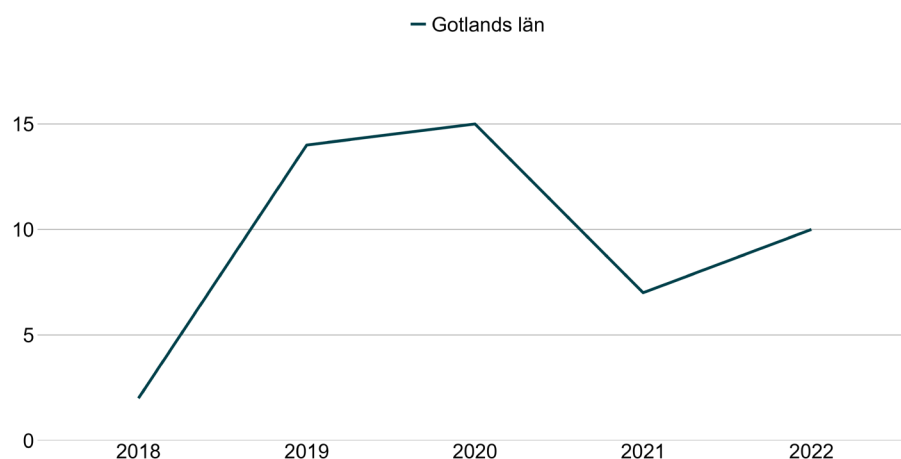
Lsåret 2022/23 var 55 procent av de sökande män. Det gör restaurang- och livsmedelsprogrammet till gymnasieprogrammet med jämnast könsfördelning bland de förstahandssökande på Gotland.

Ungefär hälften av eleverna i år två och tre läste inriktningen kök och servering, och ungefär hälften läste inriktningen bageri och konditori.

Få elever på restaurang- och livsmedelsutbildningar inom komvux

År 2022 var det 2 procent av eleverna inom yrkesinriktad komvux på Gotland som läste en utbildning inom restaurang och livsmedel. Det gör det till ett av de minsta yrkesområdena i länet. Elevantalet har ökat över tid, från 2 personer 2018 till 10 personer 2022.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom restaurang och livsmedel inom komvux i länet 2018–2022.

¹²⁰. Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

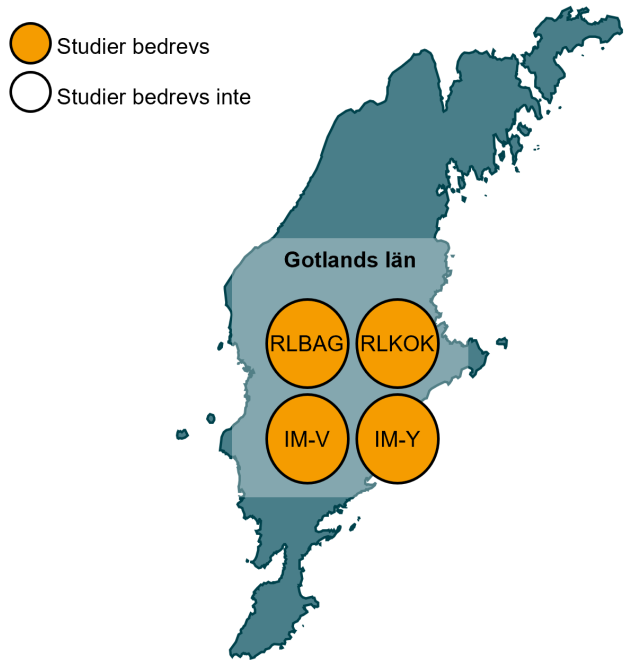
Restaurang- och livsmedelsutbildning i länet

På Gotland bedrevs båda inriktningarna inom restaurang och livsmedelsprogrammet (bageri och konditori samt kök och servering) läsåret 2022/23. Programmet fanns också som både programinriktat val och yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av restaurang- och livsmedelsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹²¹

Förklaring av förkortningar

RLBAG bageri och konditori
 RLKOK kök och servering
 IM-V programinriktat val
 IM-Y yrkesintroduktion

Använder Bing
 © Microsoft, OpenStreetMap

Utbildning inom restaurang och livsmedel på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.¹²² I länet bedrevs även utbildning inom restaurang och livsmedel som yrkespaket år 2021.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom restaurang och livsmedel i länet 2021.¹²³

Yrkespaket	Huvudman
Kock	Gotland

^{121.} Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

^{122.} Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

^{123.} Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

VVS och fastighet

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser inom VVS- och fastighetsprogrammet i gymnasieskolan bör öka. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på VVS- och fastighetsutbildningar inom komvux bör öka. Finns det inte möjlighet att öka antalet utbildningsplatser inom komvux som helhet, bör VVS- och fastighetsutbildningar prioriteras framför andra områden.

Enligt SCB finns en risk för brist på utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik i länet framöver. Region Gotland delar SCB:s bedömning. De som har läst VVS- och fastighetsprogrammet har en hög etableringsgrad på arbetsmarknaden jämfört med snittet för yrkesprogrammen i länet. I utbildningsgruppen är det dessutom en relativt hög andel som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning.

Ungdomars efterfrågan på VVS- och fastighetsprogrammet har varit stabil de senaste åren. Läsåret 2022/23 bedrevs två av fyra inriktningar på programmet i länet. Inriktningarna mot fastighet samt kyl- och värmepumpsteknik saknades. Inom komvux har färre än fem elever per år läst en utbildning inom VVS och fastighet.

Risk för brist på arbetskraft med utbildning inom VVS, drift, underhåll och energiteknik på sikt enligt SCB

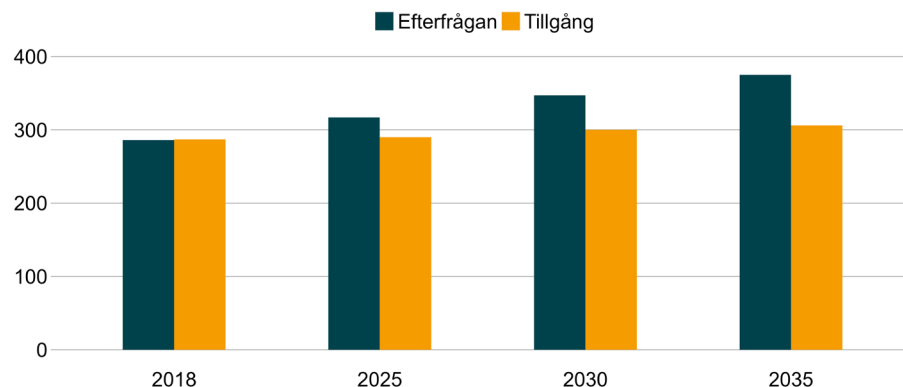
SCB prognostiserar arbetsmarknadsläget för VVS-utbildade och personer med utbildning inom drift, underhåll och energiteknik på gymnasial nivå. Detta innebär att prognosen även innefattar el- och energiprogrammets inriktning mot elteknik och industritekniska programmets inriktning mot driftsäkerhet och underhåll, samt motsvarande äldre utbildningar. Inriktningen mot fastighet inom VVS- och fastighetsprogrammet ingår i SCB:s prognos för byggutbildade.

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli ett varierat arbetsmarknadsläge för utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik 2035.

För Gotlands län bedömer SCB att tillgången på utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik kommer att öka med cirka 5 procent fram till år 2035. Samtidigt väntas efterfrågan öka med cirka 30 procent. Efterfrågeökningen beror främst på att en högre andel av länets VVS-montörer samt kyl- och värmepumpstekniker antas ha denna utbildning år 2035 jämfört med i dag. SCB bedömer också att behovet av arbetskraft väntas öka inom byggbranschen i

länet, vilket också ökar efterfrågan på personer med utbildning inom VVS, drift, underhåll och energiteknik. Eftersom efterfrågan beräknas öka betydligt mer än tillgången, finns det risk för fortsatt brist på utbildade.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom VVS-utbildning samt utbildning inom drift, underhåll och energiteknik i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Även för utbildade inom bygg, där fastighetsinriktningen från VVS- och fastighetsprogrammet ingår, beräknas både tillgång och efterfrågan öka under prognosperioden. Efterfrågan beräknas öka mer än tillgången, vilket gör att det finns en risk för brist på byggt utbildade i länet år 2035.

Regionen bedömer att det finns brist på utbildade på kort och lång sikt

Region Gotland instämmer i SCB:s bedömning. I sitt underlag till Skolverket konstaterar de att behovet av utbildade inom VVS, drift, underhåll och energiteknik har ökat. Deras bedömning är att behovet kommer att fortsätta öka, i takt med energiomställning och att byggbranschens behov växer.

Nationella branschföreträdare anser att det finns en stor efterfrågan på utbildade

En nationell branschföreträdare har inkommit med inspel om kompetensbehoven av VVS- och fastighetsutbildade, Fastighetsbranschens utbildningsnämnd (FU).

FU beskriver att deras kompetensbehovsundersökning visar på en mycket hög efterfrågan inom samtliga yrkesroller där arbetsgivarna efterfrågar gymnasial utbildning. FU menar också att det är för få skolor som erbjuder inriktningen fastighet i gymnasieskolan i förhållande till hur behoven ser ut på arbetsmarknaden. Inriktningen fastighet lockar i högre utsträckning kvinnor, vilket också är något som fastighetsbranschen efterfrågar då det traditionellt är en mansdominerad bransch. FU anser också att yrkespaketen inom komvux behöver utökas inom alla regioner.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹²⁴

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas vara stora eller mycket stora möjligheter till arbete inom flera yrken inom VVS och fastighet.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom VVS- och fastighetsområdet.

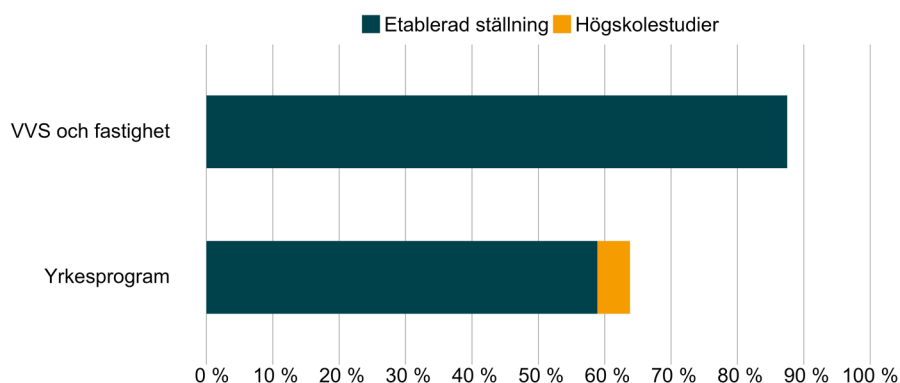
Yrke	Nationell prognos 2026
Fastighetsskötare	Stora möjligheter till arbete
Kyl- och värmepumpstekniker	Mycket stora möjligheter till arbete
VVS-montör	Mycket stora möjligheter till arbete

Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom VVS och fastighet

Tre år efter avslutad gymnasieutbildning är nästan 90 procent av de som har läst VVS- och fastighetsprogrammet etablerade på arbetsmarknaden. Detta är lägre än snittet för riket och på ungefär samma nivå som för yrkesprogrammen i länet generellt.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹²⁵

¹²⁴. Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

¹²⁵. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Antalet elever som läst VVS- och fastighetsutbildning inom komvux är för få på Gotland för att etableringsgraden ska kunna redovisas på länsnivå. På nationell nivå är etableringsgraden bland personer som läst VVS och fastighet inom komvux 60 procent.¹²⁶

VVS-montör är det vanligaste yrket bland VVS- och fastighetsutbildade

Tabell. De vanligaste yrkena efter en VVS- och fastighetsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet¹²⁷

Skolform	Yrke	Andel
VVS- och fastighetsprogrammet i gymnasieskolan	VVS-montör m.fl.	35 %
VVS- och fastighetsutbildning inom komvux	Uppgift saknas	-

Källa: SCB

Stabil efterfrågan på VVS- och fastighetsprogrammet

VVS- och fastighetsprogrammet utgjorde 2 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland läsåret 2023/24.¹²⁸

Andelen förstahandssökande har minskat över tid och läsåret 2022/23 var det 1 procent av ungdomarna i länet som sökte till programmet i första hand. Det gör VVS- och fastighetsprogrammet till yrkesprogrammet med lägst andel förstahandssökande i länet, tillsammans med hotell- och turismprogrammet. Andelen förstahandssökande är i nivå med riksgenomsnittet.

På grund av det låga elevantalet går det inte att presentera könsfördelningen bland de sökande till programmet. På nationell nivå är det dock en stor överrepresentation av män bland de sökande till VVS- och fastighetsprogrammet.

Lsåret 2022/23 var inriktningen mot VVS vanligast bland eleverna på programmet.

Få elever läser VVS- och fastighetsutbildningar på komvux

VVS och fastighet är en av de minsta yrkesinriktningarna inom komvux i Gotlands län. År 2022 var det bara 2 personer som läste utbildning inom VVS och fastighet.

^{126.} Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

^{127.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

^{128.} Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

26 elever läste VVS- och fastighetsprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

VVS- och fastighetsutbildning i länet

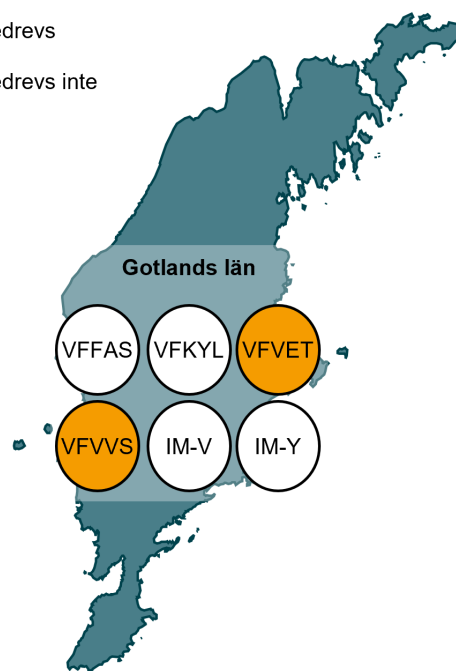
På Gotland fanns läsåret 2022/23 två inriktningar inom VVS- och fastighetsprogrammet: inriktningen mot ventilation samt VVS. Programinriktat val eller yrkesintroduktion inom VVS och fastighet bedrevs inte i länet.

Figur. Utbud av VVS- och fastighetsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹²⁹

Förklaring av förkortningar

VFFAS	fastighet
VFKYL	kyl- och värmepumpsteknik
VFVET	ventilation
VFVVS	VVS
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

- Studier bedrevs
- Studier bedrevs inte

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

I länet bedrevs ingen utbildning inom VVS och fastighet på komvux åren 2020–2022.¹³⁰ Det bedrevs inte heller någon sammanhållen yrkesutbildning i form av yrkespaket inom VVS och fastighet i länet under år 2021.

¹²⁹. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

¹³⁰. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

Vård och omsorg

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser inom vård- och omsorgsprogrammet i gymnasieskolan bör öka. Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion bör planeras och dimensioneras i linje med detta. Skolverket bedömer att antalet utbildningsplatser på vård- och omsorgsutbildningar inom komvux bör behållas på nuvarande nivå.

Enligt SCB väntas det bli brist på vård- och omsorgsutbildade i länet framöver. Region Gotland delar SCB:s bedömning. De som har läst vård- och omsorgsprogrammet har en hög etableringsgrad på arbetsmarknaden jämfört med snittet för yrkesprogrammen i länet. I utbildningsgruppen är det dessutom en relativt hög andel som arbetar inom ett yrke som matchar deras utbildning. Efter en vård- och omsorgsutbildning inom komvux är 65 procent etablerade på arbetsmarknaden.

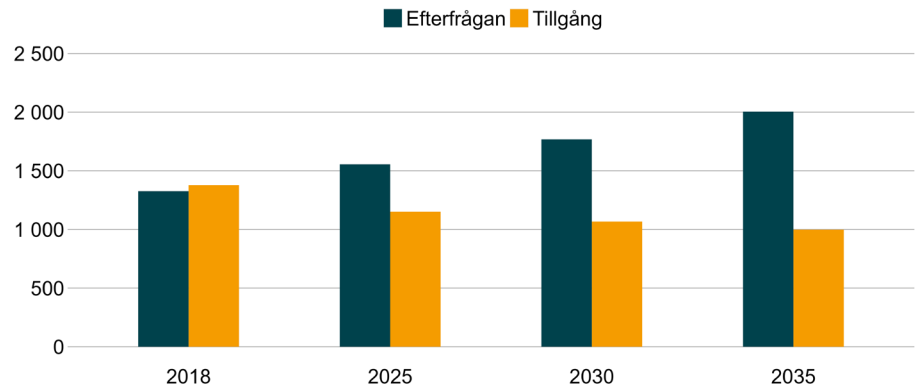
Ungdomars efterfrågan på vård- och omsorgsprogrammet har minskat något de senaste åren. Vård och omsorg är den största yrkesinriktningen inom komvux i länet och antalet elever har ökat de senaste åren.

Risk för brist på arbetskraft med utbildning inom vård och omsorg på sikt enligt SCB

Enligt SCB:s prognos väntas det på nationell nivå bli stor brist på vård- och omsorgsutbildade 2035.

SCB beräknar att tillgången på vård- och omsorgsutbildade på Gotland kommer att minska. Det beror framför allt på att pensionsavgångarna väntas bli relativt stora de närmaste åren samt att många väntas vidareutbilda sig och därmed lämna utbildningsgruppen. Samtidigt väntas efterfrågan på utbildade öka med cirka 50 procent. En del av efterfrågeökningen beror på den befolkningstillväxt som väntas i länet och att andelen äldre ökar. Det ökar behovet av personal inom både äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Efterfrågan påverkas också av den utbildningsväxling som väntas ske inom yrkena undersköterska, skötare, vårdbiträde och personlig assistent. Inom dessa yrken bedöms allt fler behöva ha en vård- och omsorgsutbildning framgent. Att undersköterska nu är en skyddad yrkestitel med särskilda utbildningskrav bidrar också till utvecklingen.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på utbildade inom vård och omsorg i länet fram till 2035.

Källa: SCB

Regionen delar SCB:s bedömning

Region Gotland konstaterar i sitt underlag till Skolverket att det finns en stor efterfrågan på utbildade inom vård och omsorg. Behoven varierar dock mellan olika verksamheter i länet. Det finns en mycket stor efterfrågan på undersköterskor till äldreomsorgen samtidigt som tillgången på utbildade till hälso- och sjukvården bedöms vara relativt god. I hälso- och sjukvården är det främst undersköterskor med specialistkompetens som efterfrågas.

Region Gotland lyfter också behovet av goda svenskkunskaper i utbildningsgruppen.

Nationella branschföreträdare bedömer att det finns ett stort behov av utbildade

Skolverket har fått två inspel om kompetensbehov av vård- och omsorgsutbildade.¹³¹ Både Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och organisationen Vård- och omsorgscollege bekräftar bilden som ges i SCB:s prognos, det vill säga att det finns ett stort behov av arbetskraft med vård- och omsorgsutbildning både på kort och lång sikt. SKR menar att kompetensbehoven kommer att öka under kommande år till följd av statliga ambitionshöjningar och reformer. SKR lyfter också att SCB:s prognoser från år 2020 delvis behöver kompletteras med en mer aktuell bild av kompetensbehoven.

Stora möjligheter till arbete enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

Medan SCB:s utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser beräknar tillgång och efterfrågan inom olika utbildningsgrupper bedömer Arbetsförmedlingens yrkesprognos möjligheten att få jobb utifrån olika yrken.¹³²

^{131.} Vård- och omsorgscollege och Sveriges Kommuner och Regioner.

^{132.} Alla yrken finns inte med i Yrkesprognosen. Exempelvis omfattas inte små yrken (färre än 3 000 förvärvsarbetande) samt mycket heterogena yrkesgrupper.

Yrkesprognosen visar att det på nationell nivå väntas vara ett varierat arbetsmarknadsläge för yrken inom vård- och omsorgsområdet år 2026. Medan undersköterskor, personliga assistenter samt vårdare och boendestödjare har stora möjligheter till arbete, är möjligheterna små till medelstora för vårdbiträden.

Tabell. Arbetsförmedlingens yrkesprognos för yrken inom vård- och omsorgsområdet.

Yrke	Nationell prognos 2026
Undersköterska	Mycket stora möjligheter till arbete
Vårdbiträde	Små till medelstora möjligheter till arbete
Personlig assistent	Stora möjligheter till arbete
Vårdare och boendestödjare	Stora möjligheter till arbete

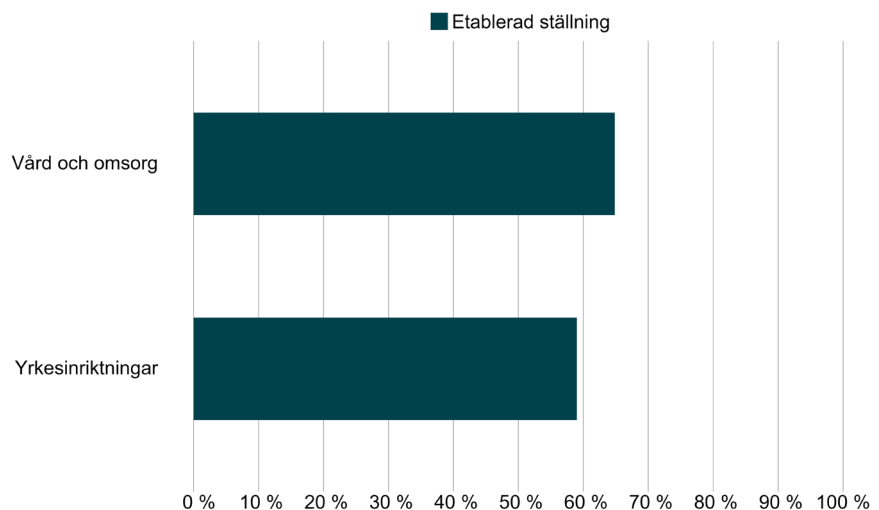
Källa: Arbetsförmedlingen

Relativt hög etableringsgrad efter utbildning inom vård och omsorg

Antalet avgångselever från vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan är för litet för att etableringsstatistik ska kunna visas. På nationell nivå är etableringsgraden efter vård- och omsorgsprogrammet 53 procent.¹³³

Ett år efter avslutad vård- och omsorgsutbildning inom komvux på Gotland är 65 procent etablerade på arbetsmarknaden. Det är i nivå med etableringsgraden på nationell nivå för vård- och omsorgsutbildade.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier med yrkesinriktning inom komvux.¹³⁴

¹³³. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

¹³⁴. Statistiken omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren.

Undersköterska är det vanligaste yrket bland utbildade inom vård och omsorg

Tabell. De vanligaste yrkena efter en vård- och omsorgsutbildning i gymnasieskolan eller komvux i länet.¹³⁵

Skolform	Yrke	Andel
Vård- och omsorgsprogrammet i gymnasieskolan	Undersköterska, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	43 %
Vård- och omsorgsutbildning inom komvux	Undersköterska, hemtjänst, -sjukvård, äldreboende	40 %
	Undersköterska, vård- och specialavdelning	12 %
	Personlig assistent	7 %

Källa: SCB

Minskad efterfrågan på vård- och omsorgsprogrammet

Vård- och omsorgsprogrammet utgjorde 3 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland läsåret 2023/24.¹³⁶

De senaste sex åren har andelen förstahandssökande minskat något. Läsåret 2022/23 sökte 3 procent av ungdomarna i länet till vård- och omsorgsprogrammet i första hand. Det är i nivå med riksgenomsnittet.

På grund av det låga elevantalet går det inte att presentera könsfördelningen på programmet. På nationell nivå är vård- och omsorgsprogrammet tydligt kvinnodominerat.

49 elever läste på vård- och omsorgsprogrammet på Gotland läsåret 2022/23.

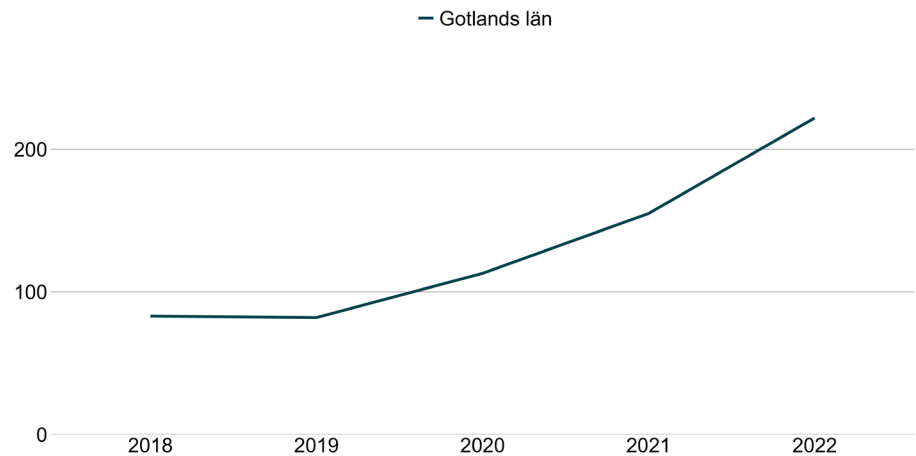
^{135.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

^{136.} Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Fler elever läser vård- och omsorgsutbildningar inom komvux

År 2021 läste 53 procent av eleverna inom yrkesinriktad komvux på Gotland en utbildning inom vård och omsorg. Det gör vård och omsorg till det största utbildningsområdet i länet. Som figuren nedan visar har elevantalet ökat över tid, från 83 personer 2018 till 222 personer 2022.

Figur. Antal elever som läst kurser om minst 400 poäng inom vård och omsorg inom komvux i länet 2018–2022.

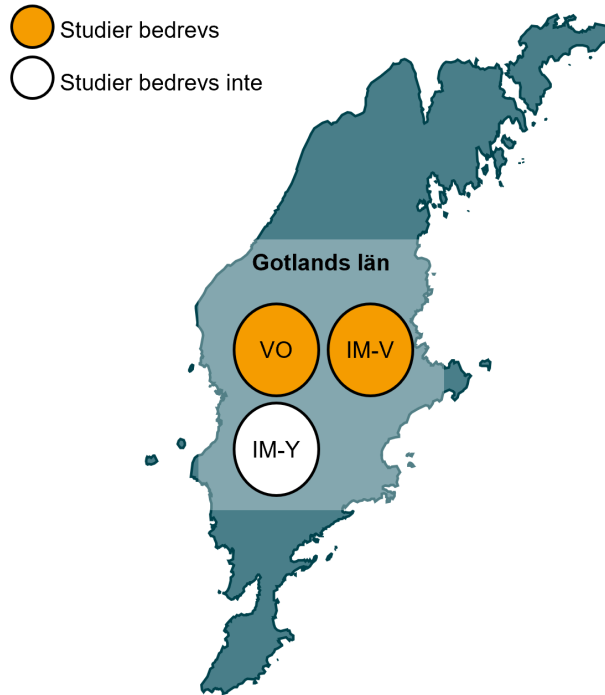
Vård- och omsorgsutbildning i länet

Läsåret 2022/23 bedrevs vård- och omsorgsprogrammet som nationellt program och som programinriktat val i Gotlands län. Programmet fanns inte som yrkesintroduktion.

Figur. Utbud av vård- och omsorgsprogrammet i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹³⁷

Förklaring av förkortningar

VO	vård- och omsorgs- programmet
IM-V	programinriktat val
IM-Y	yrkesintroduktion

Utbildning inom vård och omsorg på komvux bedrevs i länet åren 2020–2022.¹³⁸ I länet fanns år 2021 yrkespaketen undersköterska och vårdbiträde som sammanhållna yrkesutbildningar.

Tabell. Genomförda yrkespaket inom vård och omsorg i länet 2021.¹³⁹

Yrkespaket	Huvudman
Undersköterska	Gotland
Vårdbiträde	Gotland

¹³⁷. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

¹³⁸. Skolverket anger att studier bedrevs om minst fem elever har läst minst 400 poäng inom kurser som ingår i något av gymnasieskolans yrkesprogram år 2020–2022.

¹³⁹. Observera att endast yrkespaket med registrerade elever finns med i sammanställningen.

Högskoleförberedande program

Det finns sex högskoleförberedande program:

- ekonomiprogrammet
- estetiska programmet
- humanistiska programmet
- naturvetenskapsprogrammet
- samhällsvetenskapsprogrammet
- teknikprogrammet.

Skolverkets bedömning av utbildningsutbudet

Sammantaget bedömer Skolverket att andelen erbjudna platser inom högskoleförberedande program bör minska, till förmån för yrkesprogram.

Enligt SCB:s bedömning riskerar det att bli överskott på personer med en högskoleförberedande utbildning som högsta avslutade utbildningsnivå i länet. Region Gotland delar SCB:s bedömning.

Övergången till högskola är relativt låg för utbildade från ekonomiprogrammet. Ungdomars efterfrågan har ökat under de senaste åren vilket innebär att andelen förstahandssökande har varit högre än andelen erbjudna platser i länet. Skolverket bedömer att andelen platser inom ekonomiprogrammet bör behållas på nuvarande nivå.

Övergången till högskola är relativt låg för utbildade från estetiska programmet samtidigt som det väntas ett överskott på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå. Ungdomars efterfrågan på programmet har ökat något de senaste åren. Skolverket bedömer att andelen platser inom estetiska programmet bör minska.

Övergången till högskola är relativt hög för utbildade från humanistiska programmet. Humanistiska programmet är minst av de högskoleförberedande programmen i länet. Ungdomars efterfrågan har ökat något under de senaste åren. Skolverket bedömer att andelen platser inom humanistiska programmet bör behållas på nuvarande nivå.

Övergången till högskola är relativt hög för utbildade från naturvetenskapsprogrammet. Ungdomars efterfrågan har minskat de senaste åren, och är lägre än andelen erbjudna platser i länet. Skolverket bedömer att andelen platser inom naturvetenskapsprogrammet bör minska för att bättre matcha ungdomars efterfrågan.

Övergången till högskola är relativt låg för utbildade från samhällsvetenskapsprogrammet samtidigt som det väntas ett överskott på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå. Ungdomars efterfrågan på programmet har ökat något de senaste åren. Skolverket bedömer att andelen platser inom samhällsvetenskapsprogrammet bör minska.

Övergången till högskola är relativt hög för utbildade från teknikprogrammet. Ungdomars efterfrågan har minskat de senaste åren, och är lägre än andelen erbjudna platser i länet. Skolverket bedömer att andelen platser inom teknikprogrammet bör minska.

Risk för överskott av arbetskraft med högskoleförberedande utbildning enligt SCB

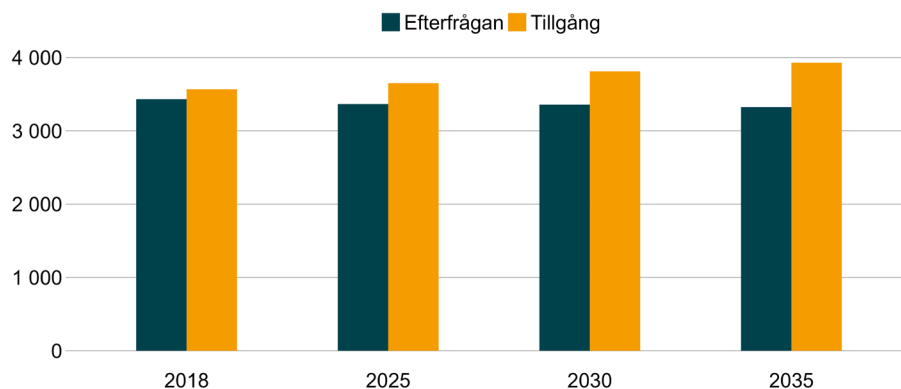
De som har en högskoleförberedande utbildning bidrar till kompetensförsörjningen på två sätt. Dels är de relevanta på den del av arbetsmarknaden där arbetsgivare rekryterar brett och har ett generellt behov av gymnasialt utbildad arbetskraft. Dels utgör de grunden för den del av arbetskraften som har högskoleutbildning. I denna fördjupningsdel tittar vi därför både på det generella behovet av gymnasialt utbildade och behovet av högskoleutbildade.

SCB bedömer att det på nationell nivå väntas bli ett överskott på arbetskraft med högskoleförberedande gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå 2035. Ett undantag är gymnasieingenjörer, där det beräknas bli brist på utbildade på nationell nivå framöver. På nationell nivå väntas det också bli brist på eftergymnasialt utbildade inom flera områden framöver, till exempel utbildade inom pedagogik, hälso- och sjukvård samt teknik och data.

Även för Gotlands län bedömer SCB att det finns en risk för överskott av personer med högskoleförberedande utbildning som högsta avslutade utbildningsnivå framöver.

Medan tillgången på personer med endast högskoleförberedande utbildning väntas öka med cirka 10 procent, väntas efterfrågan på arbetsmarknaden minska med cirka 5 procent fram till år 2035. Att efterfrågan minskar beror på den utbildningsväxling som antas ske på stora delar av arbetsmarknaden. Utbildningsväxlingen innebär att det kommer att bli vanligare med yrkesutbildningar inom yrken inom exempelvis vård, data och IT samt bygg och anläggning. Det minskar i sin tur behovet av personer med enbart högskoleförberedande utbildning. Samtidigt bedömer SCB att det kommer att ske en generell ökning av arbetskraftsbehovet i flera branscher där personer med högskoleförberedande utbildning arbetar, vilket dämpar nedgången i efterfrågan. Eftersom tillgången beräknas öka samtidigt som efterfrågan väntas minska bedömer SCB att det finns risk för överskott fram till år 2035.

Figur. Prognos över tillgång och efterfrågan på arbetskraft med högskoleförberedande utbildning som högsta utbildningsnivå i länet fram till 2035.

Källa: SCB

SCB gör också en prognos över utbildningsgruppen YH-tekniker och gymnasieingenjörutbildning. En del av denna utbildningsgrupp är personer med en gymnasieingenjörutbildning. Fram till 2035 är det 410 personer som väntas lämna arbetskraften i denna utbildningsgrupp, framför allt till följd av pensionering. Av de som examineras under perioden fram till 2035 väntas samtliga komma från yrkeshögskolan. Totalt beräknas 280 personer som är folkbokförda på Gotland att examineras fram till 2035. Efterfrågan på YH-tekniker och gymnasieingenjörer i länet beräknas vara relativt konstant. Enligt prognosen finns det risk för brist på personer med denna utbildning eftersom tillgången på utbildade minskar samtidigt som efterfrågan är konstant.

Region Gotland instämmer i SCB:s bedömning

I sitt inspel till Skolverket skriver Region Gotland att de i stort delar SCB:s bedömning om att tillgången på personer med högskoleförberedande utbildning är större än behoven.

Regionen pekar i likhet med SCB på att den pågående utbildningsväxlingen gör att det kommer att krävas yrkesutbildning i fler yrkesområden än tidigare. Samtidigt konstaterar de att det finns ett stort rekryteringsbehov framgent även inom näringar där det inte behövs yrkesutbildning.

Dessutom finns flera offentliga verksamheter i länet där det för handläggartjänsterna generellt krävs högskoleutbildning, men där det i vissa roller räcker med utbildning på gymnasial nivå.

Flera branschföreträdare framhåller behovet av högskoleutbildade

Skolverket har efterfrågat synpunkter från nationella branschföreträdare om behoven av gymnasialt yrkesutbildade på nationell nivå. I sina inspel kring yrkesprogrammen är det flera branschföreträdare som har framhållit att branschen även behöver högskoleutbildad kompetens. Framför allt är det personer med högskoleutbildning inom teknik och it som efterfrågas, men även personer med högskoleutbildning inom logistik och inköp.

Stort behov av gymnasieingenjörer enligt nationella branschföreträdare

Skolverket har fått fem inspel om kompetensbehovet av utbildade från vidareutbildningen med ett fjärde tekniskt år (TE4).¹⁴⁰

Byggföretagen, Teknikföretagen, Trä- och Möbelföretagen, Svensk Elektronik och Sveriges Ingenjörer delar SCB:s bedömning om att det behövs fler gymnasieingenjörer. Teknikföretagen och Trä- och Möbelföretagen menar att behovet av teknisk kompetens har ökat generellt i industrin. Det beror både på att industriella processer blir alltmer komplexa och på att det är brist på industriutbildad arbetskraft vilket ökar behovet av tekniker.

Svensk Elektronik pekar på att det har blivit allt svårare att hitta rätt kompetens till elektronikbranschen. Sveriges Ingenjörer, Trä- och Möbelföretagen och Teknikföretagen lyfter att etableringsgraden är hög bland gymnasieingenjörer, vilket de menar visar att det finns ett tydligt behov på arbetsmarknaden.

Ytterligare en orsak till att behovet av gymnasieingenjörer kommer att öka är att många av de gymnasieingenjörer som finns på arbetsmarknaden i dag närmar sig pensionsåldern. Flera branschföreträdare konstaterar att dessa personer utgör en betydande del av den tekniska kompetensen i svensk industri, och att det kommer att skapa stora behov i verksamheterna när de försvinner. Enligt Teknikföretagen har det dessutom utbildats för få gymnasieingenjörer och högskoleingenjörer under lång tid, vilket förstärker omfattningen på behoven. Nyexaminerade gymnasieingenjörer kan inte rakt av ersätta personer med lång yrkeserfarenhet, men de kan bidra till täcka delar av behoven.

Flera branschföreträdare framhåller att de utöver gymnasieingenjörer även kommer att finnas behov av fler civil- och högskoleingenjörer. De ser dock ingen konkurrens mellan de olika utbildningsformerna utan beskriver TE4 som ett komplement eller en väg till högskoleutbildningar.

Sveriges Ingenjörer och Svensk Elektronik menar att både potentiella elever och näringslivet behöver mer kunskap om TE4. Många skolor har svårt att attrahera elever. Sveriges Ingenjörer tror att det finns potential att locka fler unga till TE4 genom att öka kunskapen om utbildningen och vad som skiljer den från en högskole- eller civilingenjörsutbildning.

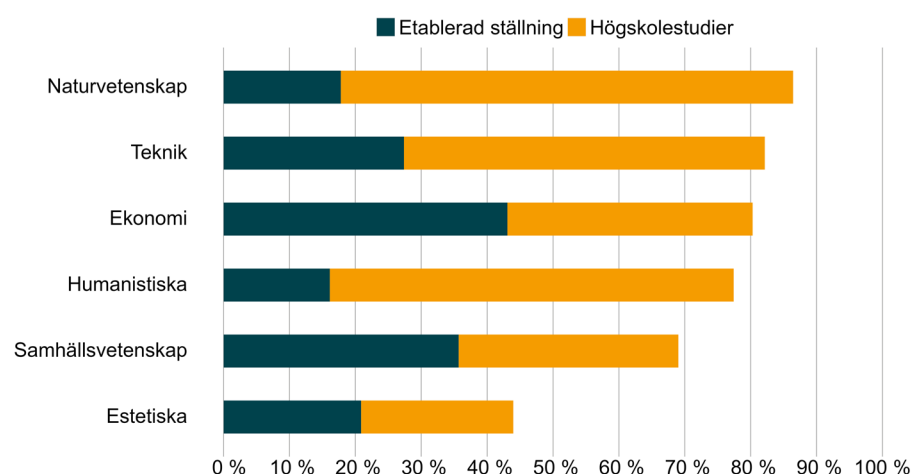
¹⁴⁰ Svensk Elektronik, Teknikföretagen, Trä- och Möbelföretagen, Sveriges Ingenjörer och Byggföretagen.

Etablering efter högskoleförberedande gymnasieutbildning

Naturvetenskapsprogrammet och humanistiska programmet har högst andel som fortsätter vidare till högskolestudier medan estetiska programmet har lägst andel. På Gotland är det i dag och väntas även framöver vara en brist av arbetskraft med eftergymnasial utbildning inom pedagogik, ekonomi, ingenjörer samt sjukvårdspersonal. Andelen som etablerat sig på arbetsmarknaden tre år efter avslutad gymnasieutbildning är högre bland de som läst ekonomi- eller samhällsvetenskapsprogrammet jämfört med övriga program.

Naturvetenskapsprogrammet har högst sammantagen andel som har en etablerad ställning eller är i högskolestudier. Det program som totalt sett har lägst andel som varken har en etablerad ställning eller är i högskolestudier är estetiska programmet. Värt att notera är dock att många som gått estetiska programmet fortsätter med andra studier än högskolestudier efter gymnasieskolan. Dessa studier omfattas inte av statistiken som används i detta underlag.

Figur. Andel i länet som är etablerade på arbetsmarknaden eller i högskolestudier tre år efter avslutad gymnasieutbildning.¹⁴¹

141. Statistiken omfattar ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17.

Vanligaste yrkena bland de som har en högskoleförberedande utbildning

Tabell. De vanligaste yrkena efter högskoleförberedande program i gymnasieskolan i länet.¹⁴²

Program	Yrke	Andel
Samhällsvetenskapsprogrammet	Butikssäljare fackhandel	13 %
	Butikssäljare, dagligvaror	9 %
	Barnskötare	5 %
	Restaurang och köksbiträden m. fl.	4 %
	Vårdbiträden m.fl.	4 %
	Övriga kontorsassistenter och sekreterare	4 %
Naturvetenskapsprogrammet	Övriga kontorsassistenter och sekreterare	14 %
Estetiska programmet	Kundtjänstpersonal	12 %
	Övriga kontorsassistenter och sekreterare	12 %
Teknikprogrammet	Uppgift saknas	-
Ekonomiprogrammet	Butikssäljare dagligvaror.	13 %
	Banktjänstemän	9 %
	Butikssäljare, fackhandel	7 %
	Övriga kontorsassistent och sekreterare	7 %
Humanistiska programmet	Försäljningsyrken inom detaljhandeln m.m.	60 %

Källa: SCB

Ökande efterfrågan på högskoleförberedande program

De högskoleförberedande programmen utgjorde tillsammans 57 procent av de erbjudna platserna på gymnasieskolans nationella program på Gotland läsåret 2023/24.¹⁴³

Andelen förstahandssökande till högskoleförberedande program har ökat över tid, från 53 procent läsåret 2018/19 till 57 procent läsåret 2022/23. Trots det är andelen förstahandssökande fortfarande betydligt lägre på Gotland än i riket generellt (64 procent).

Samhällsvetenskaps- och ekonomiprogrammet har varit de största programmen från läsåret 2017/18 och framåt, sett till andelen förstahandssökande. Andelen förstahandssökande har ökat till ekonomi- och estetiska programmen och minskat till teknik- och samhällsvetenskapsprogrammet.

^{142.} För detaljerad information om yrkesstatistiken, se Bilaga 1 Yrkesstatistik Gotlands län.

^{143.} Skolverket har samlat in uppgifter om antal planerade platser på de nationella programmen från Sveriges antagningskanslier och skolor med egen antagning. Uppgifterna samlades in våren 2023.

Antal elever på högskoleförberedande program i länet läsåret 2022/23:

Samhällsvetenskapsprogrammet: 300

Ekonomiprogrammet: 244

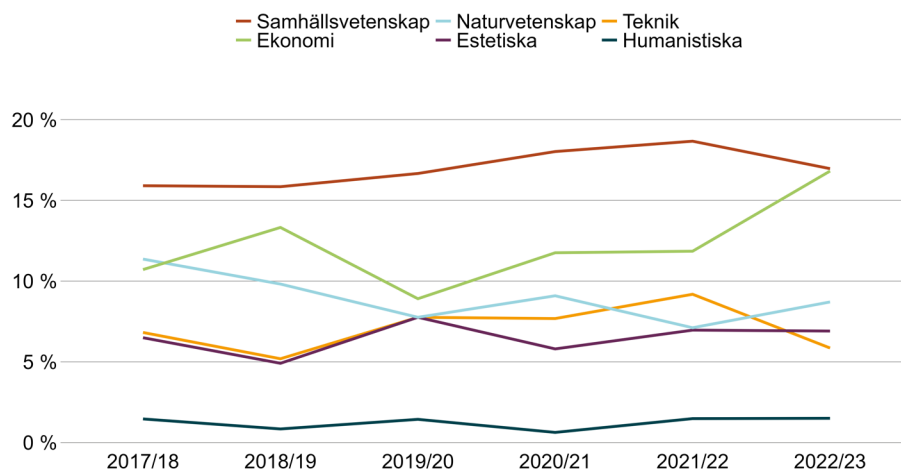
Naturvetenskapsprogrammet: 146

Teknikprogrammet: 135

Estetiska programmet: 104

Humanistiska programmet: 25

Figur. Utveckling av andel förstahandssökande per högskoleförberedande program i länet.

Könsfördelningen bland förstahandssökande är relativt jämn till ekonomi-programmet. Det är betydligt högre andel kvinnor än män som söker till estetiska, naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammet och en betydligt högre andel män än kvinnor som söker till teknikprogrammet.

Figur. Andel förstahandssökande och andel erbjudna platser per program i länet.

Program	Andel förstahandssökande till läsåret 2022/23	Andel erbjudna platser läsåret 2023/24
Samhällsvetenskapsprogrammet	17 %	17 %
Ekonomiprogrammet	17 %	11 %
Naturvetenskapsprogrammet	9 %	11 %
Teknikprogrammet	6 %	10 %
Estetiska programmet	7 %	7 %
Humanistiska programmet	2 %	2 %

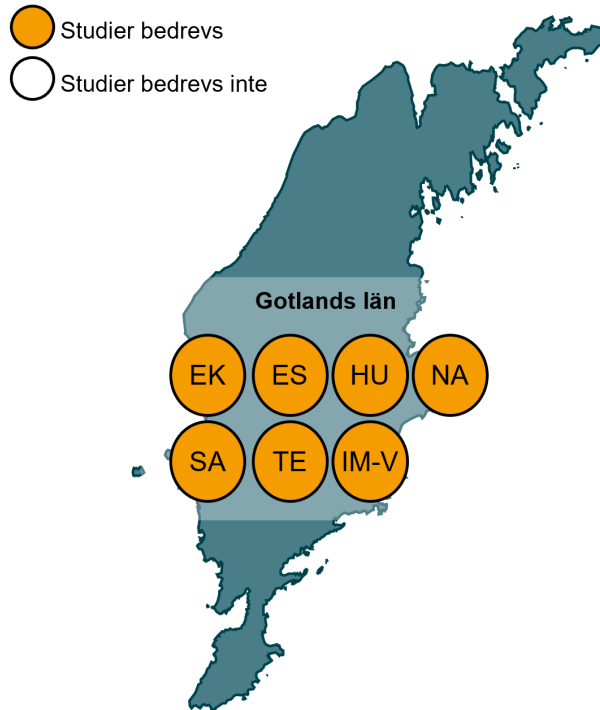
Högskoleförberedande program i länet

Som kartan nedan visar bedrevs samtliga högskoleförberedande program på Gotland läsåret 2022/23.

Figur. Utbud av högskoleförberedande program i länets pendlingsområden läsåret 2022/23.¹⁴⁴

Förklaring av förkortningar

EK	ekonomiprogrammet
ES	estetiska programmet
HU	humanistiska programmet
NA	naturvetenskapsprogrammet
SA	samhällsvetenskapsprogrammet
TE	teknikprogrammet
IM-V	programinriktat val

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Gotland hade inte sökt statsbidrag för att bedriva ett fjärde tekniskt år mot gymnasieingenjör.¹⁴⁵

144. Skolverkets elevstatistik för läsåret 2022/23. Observera att figuren visar förekomst av utbildningar där det finns registrerade elever.

145. Baserat på Skolverkets statistik över skolenheter som har sökt statsbidrag för ett fjärde tekniskt år bidragsåret 2022/23.

Bilaga 1. Yrkesstatistik Gotlands län

Yrkesstatistiken för vanligaste yrken efter gymnasieskolan omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15, 2015/16 och 2016/17, och som 3 år senare har en etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden.

Yrkesstatistiken för vanligaste yrken efter komvux omfattar personer som studerade inom komvux 2017–2019, och sedan inte förekommer i Skolverkets komvuxstatistik under de efterföljande två åren, och 1 år efter avslutad komvuxutbildning har en osäker eller etablerad ställning på arbetsmarknaden.

Yrkesuppgifter redovisas endast för de som är förvärvsarbetande enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken RAMS. Både anställda och egenföretagare ingår.

Yrkesstatistiken använder sig av standarden för svensk yrkesklassificering (SSYK) 4. Det är ett system för att gruppera individers yrken eller arbetsuppgifter.

	Gymnasieskolan		Komvux	
	Antal avgångselever med etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden	Andel (%) utan uppgift om yrke	Antal avgångselever med etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden	Andel (%) utan uppgift om yrke
Bygg och anläggning	59	32 %	11	45 %
Barn och fritid	36	14 %	19	16 %
El och energi	47	23 %	2	50 %
Fordon och transport	45	27 %	8	13 %
Handel och administration	33	15 %	2	50 %
Hotell och turism	15	13 %	-	-
Hantverk	12	50 %	3	33 %
Industri teknik	0	-	1	0 %
Naturbruk	18	39 %	10	10 %
Restaurang och livsmedel	38	24 %	3	0 %
VVS och fastighet	23	35 %	-	-
Vård och omsorg	14	21 %	101	14 %
Ekonomiprogrammet	67	19 %	-	-
Estetiska programmet	25	16 %	-	-
Humanistiska programmet	5	20 %	-	-
Naturvetenskapsprogrammet	22	32 %	-	-
Samhällsvetenskapsprogrammet	112	21 %	-	-
Teknikprogrammet	28	21 %	-	-

Bilaga 2. Definitioner och förklaringar

Etablering och vidare studier

Gymnasieskolan

Statistiken om etableringsstatus tre år efter avslutad utbildning omfattar ungdomar som slutförde ett yrkesprogram i gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng läsåren 2014/15–2016/17. Etableringsstatus för dessa grupper har följts upp 2018, 2019 respektive 2020.

Studieresultat

Slutfört gymnasieskolan med gymnasieexamen:

- För en yrkesexamen ska eleven ha läst 2 500 poäng varav 2 250 ska vara godkända (betygen A–E). Eleven ska ha godkänt i svenska 1, eller svenska som andraspråk 1, engelska 5 och matematik 1. Eleven ska också ha godkänt i 400 poäng av de programgemensamma ämnena. Eleven ska även ha ett godkänt gymnasiearbete.
- För en högskoleförberedande examen ska eleven ha läst 2 500 poäng varav 2 250 ska vara godkända (betygen A–E). Eleven ska ha godkänt i svenska 1, 2 och 3 eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3, engelska 5 och 6 samt matematik 1. Eleven ska även ha ett godkänt gymnasiearbete.
- Slutfört gymnasieskolan med studiebevis med minst 2 500 poäng:
- För den elev som inte uppfyller kraven för gymnasieexamen efter ett nationellt program ska ett studiebevis utfärdas i stället för ett examensbevis. Studiebevisen som redovisas gäller elever som slutfört ett fullständigt nationellt program (2 500 poäng) och blivit betygsatta (A–F) i sammanlagt 2 500 poäng eller fler.

Yrkesutbildning inom komvux

Statistiken om etableringsstatus ett år efter utbildningen omfattar individer som slutförde sin utbildning under 2017, 2018 och 2019. Etableringsstatus för dessa grupper har följts upp 2018, 2019 respektive 2020.

Populationen i statistiken är avgränsad till elever som avslutade sina studier inom komvux på gymnasial nivå under 2017, 2018 och 2019. Populationen ”avgångselever år 2017” definieras som de elever som studerade inom komvux under 2017 och som sedan inte förekommer som registrerade på någon ytterligare kurs under den närmast följande två-årsperioden, det vill säga 2018 och 2019. Samma typ av avgränsning är gjord avgångselever 2018 och 2019. Elevernas kurser tre år före avslutet har räknats in. Till exempel, för en elev som avslutade komvux 2017 har Skolverket räknat de kurser som eleven läst 2015, 2016 och 2017.

När det gäller att klassificera eleverna i olika studieinriktningar finns det vissa svårigheter som särskiljer komvux från gymnasieskolan. Komvux på gymnasial nivå är, till skillnad från gymnasieskolan, inte organiserad i olika program utan utbildningen bedrivs kursvis utifrån en individuell studieplan. Det innebär att även om eleven har för avsikt att läsa in en längre utbildning, till exempel motsvarande vård- och omsorgsprogrammet på gymnasieskolan, kan eleven söka och antas till enstaka kurser.

Huvudmännen rapporterar in uppgifter per läst kurs till Skolverket, de rapporterar inte information om kursen är tänkt att ingå som en del i en mer omfattande utbildning, även om så ofta är fallet. Utifrån uppgifterna om vilka kurser som eleverna har läst kan Skolverket dock i efterhand klassificera eleverna enligt olika studieinriktningar. Det gör Skolverket genom att summera ihop antalet lästa poäng på sådana kurskombinationer som motsvarar innehållet i en viss yrkesinriktning.

I klassificeringen av yrkesinriktningar har elevernas kurser tre år före avslutet räknats in. Till exempel, för en elev som avslutade komvux 2017 har Skolverket räknat de kurser som eleven läst 2015, 2016 och 2017. Klassificeringen har gjorts dels utifrån omfattning, dels utifrån karaktären på studierna, det vill säga om eleverna företrädesvis har läst teoretiska kurser, yrkeskurser eller en sådan specifik kombination av yrkeskurser som ger en yrkesinriktad utbildning liknande de yrkesprogram som ges i gymnasieskolan.

För elever som har läst inom komvux på gymnasial nivå mot en yrkesinriktning gäller att eleven ska ha läst minst 400 verksamhetspoäng yrkeskurser i en sådan kombination som motsvarar innehållet på yrkesprogrammen i gymnasieskolan.

Etableringsstatus

Personernas etableringsstatus är årsbaserad och totalräknad. Den klassificeras i sex olika kategorier utifrån individbaserade uppgifter från flera olika datakällor, till exempel inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, sysselsättningsregistret på SCB och Arbetsförmedlingens sökanderegister.

Tabell. Etableringsstatus 2020.

Etableringsstatus	Definition
Etablerad ställning	Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen* Sysselessatt enligt sysselessättningsregistrets definition (november månad) Ingen förekomst av arbetslöshet på hel-/deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier under året
Osäker ställning	Förvärvsinkomst på minst den lägre inkomstgränsen och upp till den övre inkomstgränsen Inte klassificerad som studerande ELLER Förvärvsinkomst på minst den övre inkomstgränsen och minst ett av följande villkor: a) Under året förekomst av arbetslöshet på hel- eller deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier, upp till 274 dagar, b) Inte klassificerad som sysselessatt enligt sysselessättningsregistrets definition Inte klassificerad som studerande
Svag ställning	Förvärvsinkomst upp till den lägre inkomstgränsen Inte klassificerad som studerande ELLER Förvärvsinkomst på minst den lägre inkomstgränsen samt under året förekomst av arbetslöshet på hel- eller deltid eller arbetsmarknadspolitiska åtgärdsstudier, mer än 274 dagar Inte klassificerad som studerande
Högskolestuderande	Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen och har erhållit någon form av studiemedel samma år och/eller har avklarade högskolepoäng samma år Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden ELLER Registrerad på högskolans forskarutbildning vårterminen eller höstterminen Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden
Övriga studier	Erhållit någon form av studiemedel under aktuellt år eller har avklarade poäng från komvux under aktuellt år Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande
Varken arbete eller studier	Avsaknad av förvärvsinkomst aktuellt år Inte klassificerad som studerande

Källa: Skolverket (2022). Beskrivande statistik. Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2020 efter gymnasieskolan.

Inkomstgränserna för åren 2016, 2018 och 2020:

- 2016: Lägre inkomstgräns 162 300 kr, högre inkomstgräns 191 800 kr
- 2018: Lägre inkomstgräns 171 300 kr, högre inkomstgräns 202 400 kr
- 2020: Lägre inkomstgräns 178 800 kr, högre inkomstgräns 211 200 kr

Hänvisningar

Skolverkets statistik över elever och studieresultat hittar du på Skolverkets webbplats: www.skolverket.se

Arbetsförmedlingens yrkesprognoser hittar du på Arbetsförmedlingens webbplats: <https://arbetsformedlingen.se>

Arbetskraftsbarometern och regionala matchningsindikatorer finns tillgängliga i SCB:s statistikdatabas: www.statistikdatabasen.scb.se

Trender och prognoser om utbildning och arbetsmarknad finns tillgängliga på SCB:s webbplats: www.scb.se

Skolverket

www.skolverket.se